

Næringsforeningen vil utdanne ENERGISPESIALISTER

Næringsforeningen vil utdanne spesialister i energieffektivisering og starter den europeiske EUREM-skolen i Norge. Målet er at våre medlemmer skal lære hvordan de kan oppnå høyere produksjon med lavere energikostnader.

Side 26, 27, 28 og 29

Brennhett arbeidsmarked

Hele regionen er i alarmberedskap i et glohett arbeidsmarked. Aker Solutions i Stavanger nå ha 350 nye ansatte i løpet av 2012. Det blir ikke lett i et arbeidsmarked som er fullstendig overopphet.

Bli med på "Matens Oscar"

Den 11. desember sendes «Matens Oscar» fra Stavanger, og du kan være med! Opptil 1500 gjester vil bli invitert til bords i det som vil bli ett av TV-høstens store høydepunkt. Dette må du få med deg.

Mer liv på torget!

Nå lanserer kreative arkitektstudenter spennende forslag til hvordan vi kan få mer liv og røre på torget. - Alle ser at det må legges bedre til rette for handel på torget, mener STAS-leder Karl Jan Søyland.

	30	Vekst innen fornybar: Fornybarindustrien på Sørvestlandet er i vekst, og ser stadig nye muligheter. Industri, akademikere og næringsutviklere inviteres til å utvide horisonten når det gjelder muligheter for nyskapende teknologi innen fornybarsektoren.	32	Kraftsamling på Kviamarka: Kampen om å være landets ledende matfylke er knallhard. Når Rogaland nå med rette kan sies å ligge et hestehode foran de andre fylkene, skyldes det blant annet den kraftpakken av en næringsmiddelklynge som Kviamarka nå har blitt.
34	Helstøpt betong: Trivsel, yrkesstolthet og engasjement er stikkord som beskriver det unike miljøet i Sola Betong. Ofte starter de i firetiden om morgenen, og gir seg ikke før siste betongglass er kjørt ut. Slik er det å være i ferskvarebransjen.	48	Politi i Paradis: Hans Vik er den nye politimesteren vår. Han tar fatt på en jobb der man alltid må være forberedt på det uventede. Utsikten fra kontoret hans skal det i alle fall ikke stå på. Den strekker helt til Paradis.	

Rosenkilden følger redaktørplakaten. Ansvarlig redaktør: Jostein Soland. Redaktør: Harald Minge. I redaksjonen: Egil Hollund, Erik Lindboe, Egil Rugland, Frode Berge, Trude Refvem Hembre og Felix Laate. Utgivelse/produksjon/layout: Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Telefon: 51 51 08 80. Telefaks: 51 51 08 81. E-post: post@stavanger-chamber.no. www.rosenkilden.no. Opplag: 14.000. Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS. Forsidefoto: Eirik Anda/BITMAP. Fotografer: Hild Bjel-land Vik, Eirik Anda/BITMAP. Årgang: 18. Redaksjonen avsluttet: 27. juli 2011.

INNHold

LEDER: DEN SMARTE VEIEN TIL MER ENERGI	3	HELSTØPT GJENG I SOLA BETONG	34
OM VALG OG VERDIER	4	KUTT I GRÜNDERSTØTTE KAN HINDRE KNOPPSKYTING	37
19 TING DU MÅ VITE OM LYNTOGET	6	SMARTE FRISTELSER	38
GLOHETT ARBEIDSMARKED	12	ROGALAND PÅ BØRS	40
OPTIMISMEN TILBAKE FOR FULLT	16	OLJEPIONER PÅ RENNESØY	42
REGIONENES FORVENTNINGER	17	VALGKAMPEN	45
NÆRINGSLIVET HAR LÆRT	17	POLITIMESTER MED UTSIKT TIL PARADIS	48
HELE NORGES MATGALLA FRA STAVANGER ...		SUKSESS FOR AMBASSADØRTREFFET	52
OG DU KAN FÅ BLI MED	19	VI MÅ TA ENDRINGEN FØR ENDRINGEN TAR OSS!	54
BILFRI DAG I STAVANGER	21	INN TAR SEG AV DIN UTENLANDSKE ARBEIDSKRAFT	57
NYTT LIV PÅ DØDT TORG	22	SAMARBEID FRA RÅVAREPRODUKSJON TIL	
- HVOR MANGE VIL BYGGE FOLKEBAD?	25	KVALITETSPRODUKTER TILGJENGELIG FOR FOLK FLEST	61
NY ONS-KONFERANSE OM ENERGIEFFEKTIVISERING	26	LANGSIKTIG - MEN FRAMTIDEN ER IKKE I VÅRE	
DE SMARTE SPARER Penger OG MILJØ	29	EGNE HENDER!	62
STOR STAVANGER-SAMLING PÅ OFFSHORE EUROPE	30	NORAM - ET NYTTIG NETTVERK	64
FORNYBARINDUSTRIEN PÅ SØRVESTLANDET		UBALANSE	65
SER NYE MARKEDER OG MULIGHETER	31	EN BRO TIL EN BEDRE REGION	67
KRAFTSAMLING PÅ KVIAMARKA	32		

Den smarte veien til mer energi

De fleste er enige om at den smarteste veien til mer fornybar energi er å benytte den vi har på en bedre måte. De fleste er også enige om at Norge har gjort alt for lite for å nå dette målet. Som du kan lese i denne utgaven av Rosenkilden, vil Næringsforeningens initiativ for å bringe konseptet European Energy Manager (EUREM) til Stavanger-regionen og Norge, kunne være en viktig bidragsyter til å gjøre noe med dette.

Sammen med ONS sin nysatsing på konferansen Smarter Energy, som for første gang går av stabelen fra 15. og 16. november, vil vi kunne tilføre landet og regionen viktig kompetanse på et område som vi trygt kan si har vært stemoderlig behandlet – i alle fall i den offentlige grønne debatten.

For når det snakkes om fornybarsatsing, er det vindmøller til havs og til lands, bølgekraft, småkraftverk og bioenergi som bokstavelig talt er i vinden her til lands. Felles for flere av dem, særlig alt som handler om vind og bølger – er at de ikke er lønnsomme per i dag. Det betyr ikke at det er feil å satse på vind. Potensialet blir etter alle solemerker stort i framtiden. Men tallenes tale er klar: Energieffektivisering har umiddelbart det største potensialet – og det er samtidig lønnsomt i de fleste tilfeller.

Bare hør her. Ifølge en studie gjennomført av McKinsey & Company på oppdrag for Enova og Norsk Industri, viser at norsk landbasert industri kan redusere sin energibruk med 29 prosent innen 2020. Bellona, i samarbeid med Siemens, har tidligere laget en rapport som konkluderer med at Norge som helhet kan redusere sitt strømforbruk med 20 prosent ved å bytte ut eksisterende teknologi med ny teknologi – og at disse investeringene til og med vil være lønnsomme. Totalt snakker vi altså om over 20 Twh i året – kanskje enda mer. Til sammenligning er målet, i forbindelse med innføringen av Elsertifikatloven, at Norge skal produsere 13 Twh ved hjelp av vindkraft, småkraftverk og bioenergi.

Hvorfor Norge ikke har gjort mer når det gjelder energieffektivisering, handler nok først og fremst om at elektrisk kraft tradisjonelt har vært billig her til lands. Det internasjonale energibyrået (IEA), har beskrevet Norge som en sinke. Så sent som i 2009 lå Norge på nivå med Slovakia og Sør-Korea når det gjaldt energieffektivisering. Men i takt med økende strømpriser også her til lands, og det industrielle potensialet som ligger i Norge som krafteksportør og

det såkalte grønne batteriet for Europa (se Rosenkilden 4/2011), bør det være økende interesse, behov og rett og slett ren og skjær fornuft i å satse betydelig mer på energieffektivisering også her til lands. Skal vi nå våre internasjonale miljøforpliktelser, vil det også kunne være et betydelig bidrag.

Og det er her Næringsforeningen kommer inn. I over ti år har handelskammeret i Nürnberg utdannet energi-

spesialister gjennom et omfattende kursprogram og kompetansenettverk – EUREM. Målgruppen er næringslivet. EUREM er nå eksportert til 13 land. Gjennom Næringsforeningens handelskammersamarbeid med Nürnberg, kan Norge nå bli nummer 14. Næringslivet i energihovedstaden vil få tilgang til unik kompetanse og bli en del av et stort internasjonalt nettverk av ekspertise og kunnskapsdeling.

Det statlige ENOVA i Trondheim ønsker også å bli med på laget, og bidra til at EUREM blir tilgjengelig på nasjonal basis. Ingenting hadde vært smartere.

”Energieffektivisering har umiddelbart det største potensialet.

Om valg og verdier

Valg handler om verdier. Om valg av verdier. Forvaltning og fordeling av fellesskaps materielle verdier er kjernen i all politikk. Skal fokus rettes mot individet eller fellesskapet? Slik posisjonerer de politiske partiene seg - fra høyre til venstre.

Det handler om vår evne til å se de små forutsetningene i de store sammenhenger. Vår mulige suksess er bestemt av vår kunnskap og kompetanse. Når vi forstår og kjenner utfordringene, hvordan er det da med vår gjennomføringsevne? Er vi flinke nok - i en kunnskapsdrevet verden - til å forvalte og videreutvikle de verdiene generasjonene før oss skapte? Når vi diskuterer bybane og boliger, kommunegrenser og kommunikasjon? Her vi nå sitter på verdens grønneste gren...

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Makter våre folkevalgte å forstå, forklare og formidle dagens og morgendagens virkelighetsbilde? Slik det synes å bli, og slik det bør bli - til beste for vår region?

Vi er best i landet på økonomisk verdiskapning. Grunnlaget ble lagt i 1960-årene. Hermetikkbyen Stavanger var gått i kne. Industrien var utkonkurrert av hjemmefryseren. Skatteinngangen var blant landets laveste, og regionen befant seg i en økonomisk hengemyr. Arne Rettedal, Kjølsv Egeland og Konrad B. Knutsen - for å nevne noen - innså at kunnskap var verdiskapningens forutsetning. De investerte regionale midler i høyere forskning og høyere utdanning og ønsket internasjonale skoler velkommen. De bygde boliger og moderniserte infrastrukturen slik at regionen og landet kunne ta imot de menneskene som måtte til for å finne og få opp oljen i Nordsjøen.

KONKURRANSE OG KOMMUNER

Rettedal fra Madla, Knudsen fra Hetland og Egeland fra Stavanger var sammen med næringslivsprofiler som Torolv Smedvig og Otto Olsen - velutdannede handlingsmennesker. De spurte først, og handlet etterpå. Et målrettet samarbeid på tvers av kommunegrensene ble satt i gang. Vi fikk bygd en forsyningsbase for oljeleterne, boliger for dem ble oppført på rekordtid, Madla og deler av Hetland kommune ble slått sammen med Stavanger, Rogaland distriktshøgskole ble etablert og Ekofisk funnet.

En samlet region hadde tatt de utfordringene nedgangstidene hadde bydd på, og vant også kampen om lokaliseringen av Statoil og Oljedirektoratet i 1972. «Stavanger var stedet». Byen ble motoren i den norske velstandsutviklingen. Med Viking på topp som landets mestvinnende fotball-lag gjennom hele 70-tallet.

Stavanger vant konkurransen bl.a. fordi framsynte samfunnstopper løftet hele regionen opp og fram - slik at hele landet i dag kan glede seg over verdens beste levekår. Et nytt regionalt løft må til for å sikre kvalitetene i dagens samfunn for neste generasjoner.

SAKER OG SPØRSMÅL

Forrige generasjon evnet å organisere og omorganisere når utfordringene var som størst. Hetland og Madla eksisterer ikke

lenger som egne kommuner - like lite som deler av Hetland og Høyland nå er en del av Sandnes.

Dagens utfordring er å sikre og utvikle de verdiene som har gjort regionen til ett av verdens beste levesteder.

Vår største trussel er at vi blindes av egen velstand. Hva er grunnen til at Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg har over 1.000 flere kommunalt ansatte - målt mot folketallet - som Bergen? Eller bare halvparten så mange statlige stillinger? Hvorfor lytter vi ikke til ledende fagfolk når vi diskuterer bybane? Hvorfor har vi landets dyreste boliger? Hvorfor er vi ikke til stede i den nasjonale diskusjonen om lyntog? Hvordan er det med diskusjonen om organiseringen av våre kommuner - slik at vi som befolkningsgruppe får det rettmessige nasjonale gjennomslaget?

Vi lever i én by med fire navn og fire ordførere, med fire av alt - fra rådmenn til saksbehandlere. Det skal bygges nye rådhus i Sola, Stavanger og Sandnes - for en befolkning som er mindre enn Bergens - og det innenfor et areal som også er mindre enn Bergens...

GRENSELØSE UTFORDRINGER

Hvem våger å sette kommunestrukturen skikkelig tungt på dagsorden før valget? Med tanke på regional slagkraft. Og for å øke tjenesteproduksjonen i siste leddet - mot innbyggerne? Elever og eldre. Hvorfor gikk regionen glipp av 100 millioner kroner i storbytilskudd i år.

Næringsforeningen mener at folkevalgte og forvaltning er i en rekke saker i utakt med folket. Fra næringslivet er meldingene klare: kommunegrensene trenger revisjon. Ingen steder er kommunestrukturen mer kompleks enn i vår region. Ingen andre steder er det slik til hinder for en framtidsrettet samfunnsutvikling. Hva gjør vi når vi ikke makter å besvare en ønsket vekst med tilgang til nye boliger? Hva betyr landets høyeste boligpriser for nasjonal og internasjonal konkurranseevne?

Vi snakker bokstavelig talt om grenseløse utfordringer for vår region - der kravet til våre folkevalgte må være at de forstår å forklare og formidle morgendagens virkelighetsbilde. Vi må sammen makte å ta endringene før endringene tar oss...

Godt valg!

19

ting du
må vite om
lyntoget

Dersom Stavanger-regionen og Rogaland skal posisjonere seg i det framtidige høyhastighetsnettet, er det avgjørende å komme på banen NÅ!

Jernbaneverket bruker 50 millioner kroner på en lyntogutredning, og i Soria Moria slås det fast at bygging av høyhastighetsbane er et klart siktemål. Verdens fremste eksperter på lyntog fra Deutsche Bahn framholder Haukeli som det beste alternativet mellom vest og øst, og en lyntogtrasé som binder Vestlandet sammen.

Hva skal du mene? Les disse 19 punktene:

1. Stortinget elsker lyntog

I Nasjonal Transportplan (NTP) 2010 – 2019 og i Soria Moria 2 slås det fast at videre utredninger "skal ha bygging av høyhastighetsbane som siktemål". Stortinget har senere understreket at det er viktig å komme i gang raskt og at "alle strekninger som kan tenkes å inngå i det framtidige høyhastighetsnettet skal bygges for minst 250 km/t". Det er neppe lenger snakk OM man skal bygge lyntog i Norge, men HVOR, NÅR og HVORDAN. Avgjørelsen tas i NTP i 2013. Det vil ha stor betydning for Rogaland å bli en del av dette høyeffektive transportnettet.

3. Avstandsulempen nærmest oppheves

Det blir svært viktig for Norge å bli en del av det høyeffektive transportnettet med høyhastighetsbaner som bygges i Europa, og ellers i verden. Norge er et land med store avstandsulempen, både internt i eget land og inn mot Europa. Høyhastighetsbanene vil redusere reise- og frakttidene så mye at avstandsulempene nærmest blir opphevet. Dette vil ikke minst være viktig for Rogaland og resten av sørvestlandet. Med den kombinerte vei- og jernbanebroen over Fehmarn-beltet mellom Danmark og Tyskland, blir også forbindelsen til Europa sikret, noe som kan bli viktig for godstransporten.

4. Utredning med Deutsche Bahn

I januar 2008 engasjerte Norsk Bane internasjonalt anerkjente Deutsche Bahn til en omfattende utredning av høyhastighetsbaner i Norge. Utredningen ga et viktig faglig grunnlag for stortingets ved-

Tekst: Harald Minge
Illustrasjoner: Ståle Ådland

tak i NTP i 2009. Deutsche Bahn har bred erfaring fra planlegging, bygging og drift av høyhastighetsbaner i eget land, Italia, Spania, Sveits, Portugal, Storbritannia, Tyrkia, Taiwan, Korea, Kina, Russland, USA og Canada. Ottmar Grein, som er prosjektleder for Deutsche Bahns utredning i Norge, har arbeidet med høyhastighetsbaner i 30 år, med ansvar for en rekke store prosjekt, og er en av verdens mest erfarne og respekterte på området.

5. Tysk grundighet

Utredningen til Deutsche Bahn lever opp til tyskernes rykte om grundighet og soliditet. Siden Norge er så kupert, nektet f.eks. Deutsche Bahn å gå ut med tall på byggekostnader før de hadde fått planlagt traseen helt ned til målestokk 1:5.000, og mange steder bedre. Noe annet anså de som helt uforsvarlig. Til sammenligning ble Jernbaneverkets forrige lyntogutredning gjort i målestokk 1: 250.000 og den de holder på med nå i målestokk 1:50.000. Analysene av markedet, økonomi og samfunns effekter er også meget omfattende og detaljerte. Når det gjelder trafikkøkning frem til åpning og videre frem til 2055, har Deutsche Bahn av for-

2. Norsk Bane AS har tatt føringen

Norsk Bane AS har vært sentral i utvikling av tenkning og planlegging av høyhastighetsbaner i Norge gjennom mange år. Majoriteten av aksjonærene er knyttet til Rogaland, Hordaland og Telemark. Ca. 70 prosent av aksjekapitalen kommer fra kommuner, herunder også Rogaland fylkeskommune, mens resten kommer fra private og organisasjoner. Jørg Westermann er daglig leder, og selskapet hadde nettopp sin generalforsamling i Stavanger.

FRAMTIDENS INFRASTRUKTUR

siktighetshensyn kun lagt seg på økning i hht. befolkningsveksten, med 0,5 – 0,7 % pr år, mens f.eks. AVINOR i sine beregninger har lagt inn en økning på 2,3 – 3 % pr. år.

6. Lyntog for både langdistanse-, regional- og godstrafikk

Etter omfattende vurderinger av alle aktuelle konsept, anbefalte Deutsche Bahn for Norge et flerbrukskonsept for langdistanse-, regional- og godstrafikk, slik også Norsk Bane har gjort tidligere. Dette øker også kraftig samfunnsseffektene og lønnsomheten til banene, enn om banene bare var et alternativ til flytrafikk. I NTP 2009 – 2019 fremhevet også Stortinget at: "et framtidig høyhastighetstilbud ikke bare skal binde sammen de store byene, men også fange opp mellomliggende trafikk" og at "det spesielt bør arbeides videre med konsepter for flerbruksbaner med blandet trafikk av høyhastighetstog, regionstog og godstrafikk."

7. Ingen månelanding, bare mye erfaring

Japan startet med sine lyntog allerede i 1964 – uten en eneste dødsulykke. Japan er for øvrig meget kupert, tettbefolket, har snø om vinteren og i tillegg problemene mht. jordskjelv. Det er mye enklere å bygge baner i Norge! I Europa kom den første banen, Paris – Lyon, allerede i 1981, og har fått stadig større utbredelse. Investeringene der ble for øvrig nedbetalt allerede etter 15 år. Nå satses det stort på lyntog i stadig flere land verden over. Lyntog er altså ikke noe science fiction, månelanding eller usikkert eksperiment, men velprøvd "kjøkkenteleknologi" som har

vært i bruk i mange tiår, på mange ulike måter og er hverdagen for stadig flere. Neppe noe å være redd for, altså.

8. Haukelibanen er ekspertenes løsning

Etter å ha undersøkt flere ulike konsept og traseforslag, konkluderte Deutsche Bahn med å anbefale høyhastighetsbane Oslo – Stavanger / Haugesund / Bergen – via Haukeli i et flerbrukskonsept. Dette gir den raskeste traséen til/ fra Oslo og Europa for både Stavanger, Haugesund og Bergen, og samler trafikken mellom Rogaland, Hordaland og Østlandet i ett nettverk. Samtidig knyttes vestland fylkene nærmere sammen. Nettverksløsningen gir Haukelibanen mye større trafikkpotensial og lønnsomhet enn andre traséer. Deutsche Bahn har utarbeidet en detaljert traséplan for hele strekningen, dimensjonert for ca. 300 km/t. Med reisetid på 2 1/2 time Stavanger – Oslo, rekker toget 9 – 10 stopp underveis (ca. 1:50 time om toget kjørte nonstop). Tilsvarende for Bergen – Oslo. Reisetid Haugesund – Oslo blir 2:05 time. Med togreisetider på inntil 2 1/2 time velger erfaringsmessig 75 – 100 prosent av de reisende lyntog framfor fly.

9. Tar 70 prosent av flytrafikken

Bergen – Oslo er en av Europas mest trafikkerte flystrekninger med over 1,6 million reisende pr. år og over 30 fly i hver retning hver dag. Flytrafikken Stavanger –

Oslo og Haugesund – Oslo er til sammen like stor, mens 740.000 flyreisende mellom Stavanger og Bergen tilsvarer f.eks. flytrafikken mellom Madrid og Sevilla året før høyhastighetsbanen åpnet der i 1992. Samlet utgjør dette ca. 4,1 millioner flypassasjerer pr. år. Deutsche Bahn regner med en overføring til lyntog på vel 70 prosent av flytrafikken, noe som i kombinasjon med regionaltrafikk gir grunnlag for to avganger pr. time og retning både Stavanger – Oslo, Stavanger – Bergen og Bergen – Oslo. Over Haukeli blir det da fire avganger i timen, som også vil betjene regionaltrafikken. Høy frekvens gjør at stoppmønsteret kan varieres, da ikke alle steder trenger fire stopp i timen. Slik kan antall stasjoner utvides. I alt er 22 stasjoner planlagt mellom Stavanger og Oslo. Dette vil gi også InterCity-trafikken på Østlandet et langt bedre, raskere og hyppigere togtilbud enn med Jernbaneverkets nåværende planer.

10. Knytter Vestlandet sammen

Det etableres et IC-nett mellom

Stavanger, Haugesund og Bergen som binder Vestlands-regionen bedre sammen og vil styrke denne ytterligere. Reisetid Bergen – Stavanger blir ca. 1:25 med fire stopp og 1:35 med 6 – 7 stopp. Eksempler på regionale reisetider fra Stavanger er: Kårstø: 16 min., Akssdal: 24 min., Haugesund: 27 min., Ølen: 32 min., Sauda: 41 min., Røldal: 50 min. og Odda en time.

11. Godstrafikk med lynets hastighet

Banene Deutsche Bahn har planlagt er meget godt tilrettelagt også for godstrafikk. Om lag halvparten så sterke stigninger som på dagens bane nesten doubler lastekapasiteten pr. godstog til 1500 tonn (tilsvarende 75 gjennomsnittlig lastede trailere), mot maks 800 tonn

på dagens bane. Alle banene er planlagt med dobbeltspor, med fire spor i alle stasjoner og ekstra forbikjøringspor for samdrift godstog/persontog også på dagtid. Frakttiden reduseres til 4 - 5 timer Stavanger - Oslo. Planen vil øke kapasiteten for godstrafikk på bane med 15 - 20 ganger i forhold til i dag. Tilbudet vil også bli langt mer attraktivt for transportører. Dette vil gi en kraftig overføring av gods-transport fra vei til bane, og samtidig bety en dramatisk forbedring av trafiksikkerhet og miljø.

12. Positive effekter for miljø og sikkerhet

Etter Deutsche Bahns beregninger vil Haukelibanen redusere CO₂-utslippene med ca. 800.000 tonn, og spare samfunnet for 15 drepte og 35 hardt skadde i trafikken hvert år. Hele det nasjonale nettet vil trolig redusere utslippene med over 2,5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter pr. år.

13. Lyntog Stavanger - Kristiansand via Jæren, Egersund og Sokndal

Deutsche Bahn kom også svært langt med detaljplanleggingen av høyhastighetsbane via Kristiansand. Reisetiden Stavanger - Kristiansand kan bli 1 time og 25 min basert på samme flerbrukskonsept. Arbeidet måtte imidlertid avbrytes pga. mangelfull finansiering, men kan fullføres i løpet av få måneder når finansieringen kommer på plass. Slik vil også ønsket fra Rogaland fylkesting om utredning av dobbeltspor på Jærbanen fram til Egersund oppfylles. Aktuelle reisetider fra Stavanger er: Forus: 5 min., Sandnes: 10 min., Ganddal: 13 min., Klepp: 15 min., Bryne: 17 min., Nærbø: 20 min., Varhaug: 23 min., Vigrestad: 25 min., Egersund: 35 min. og Sokndal 42 minutter. Dette vil knytte store deler av Rogaland sammen med svært korte reisetider og hele 16 stasjoner i fylket. Tettstedene langs kysten mellom Kristiansand, Stavanger og

Bergen blir knyttet sammen i et effektivt InterCity-nett med reisetid ca. halvannen time mellom ytterpunktene og Stavanger.

En forutsetning for dette tilbudet mellom Stavanger og Kristiansand er at man velger korteste strekning Stavanger - Oslo via Haukeli, slik at togtilbudet på banen via Kristiansand kan tilpasses det regionale markedet. Stavanger - Oslo på evt. ny bane via Kristiansand vil være ca. 100 km lengre enn via Haukeli, om banen skal gå via de folkerike områdene på Jæren, i Agder og Vestfold. Skal man da tilby konkurransedyktige reisetider i forhold til fly Stavanger - Oslo, er det knapt tid for stopp og Rogaland sør for Sandnes ville bare sett lyntogene når de kjørte forbi. Stopper man oftere underveis blir toget lite konkurransedyktig i forhold til fly.

14: Forbindelse til Risavika vil gi raskt flytog

I forbindelse med utvikling av havn og godsterminal ved Risavika, vil det være interessant å utrede nærmere en flerbruksbane dit, som da kan betjene både godshavnen og persontrafikken, med Stavanger - Sola via Forus på 10 minutter. Forbindelse via Forus fra sør er også aktuelt. Det er gjort forhåndsstudier, kartlagt mulige traséer og Norsk Bane vil gjerne bidra med en mer detaljert utredning.

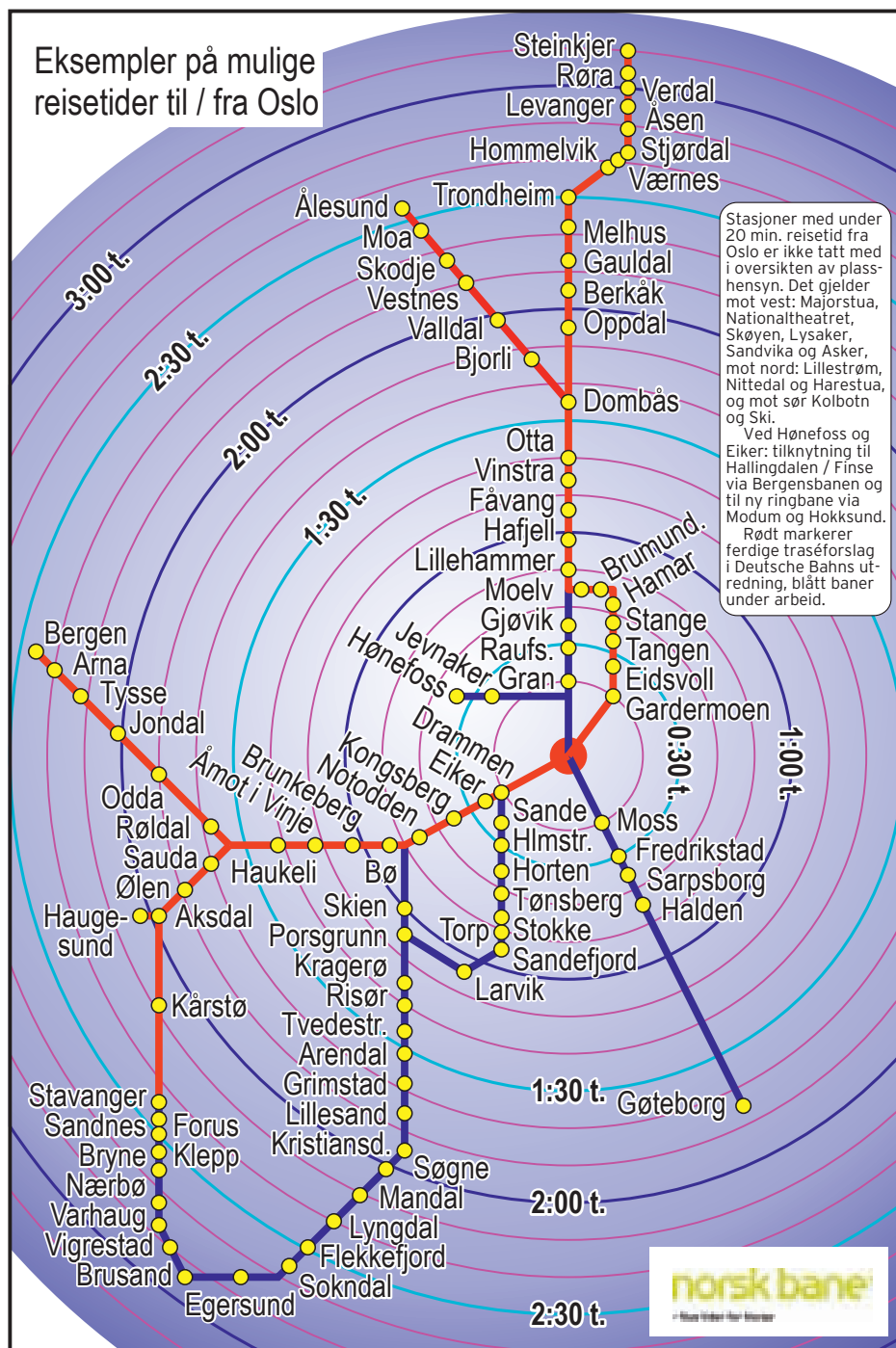

15. Hvorfor Haukeli, og ikke Bergensbanen?

Over Finse er det høyeste punktet 1222 moh, mens Haukelis høyeste kun er 649 moh. Det er ikke mulig å føre en høyhastighetsbane over Finse, ifølge Deutsche Bahn. Andre har derimot foreslått en bane under Hardangerjøkulen mellom Haugastøl og Voss. Det vil imidlertid bety ca. åtte mil med maksimalt stigningsnivå, nesten sammenhengende i tunnel. Deutsche Bahn har klart frarådet dette av tekniske årsaker, som bl.a. slitasje på materiellet. Det ville også skapt uholdbare driftsmessige problemer mellom persontog og saktegående godstog opp denne lange stigningen.

Tilknytning til Bergensbanen via høyfartsbane Oslo - Gjøvik - Trøndelag/Møre og planlagt avgreining til Jevnaker, Hønefoss og Hallingdal, samt felles-trase med Haukelibanen ut fra Bergen vil imidlertid korte ned reisetiden på Bergensbanen med ca. en time. Andre tiltak kan redusere reisetiden til rundt 5 timer, som likevel ikke er noe godt alternativ i forhold til fly eller lyntog. Bergensbanen fyller imidlertid en viktig rolle for ferie-, fritids- og regionale reiser, som kan bli ytterligere forsterket når Bergensbanen blir bundet sammen med et nasjonalt høyfartsnett. Man får bl.a. nye reisetider og muligheter, som f.eks. Voss - Stavanger på 2:30 t. Kombinasjonen Haukelibanen og Bergensbanen vil utvikle et bredere tilbud med store fordeler også for Bergen og Hordaland. Og den Y-formede nettverkløsningen for Haukelibanen mellom Rogaland, Hordaland og Østlandet, med forbindelsene til Sørlandet fra både Rogaland og Telemark, vil gi et veldig trafikksterkt og godt togtilbud med høy frekvens og høy lønnsomhet.

FRAMTIDENS INFRASTRUKTUR

16. Rogaland må i posisjon

Stortinget har klare ambisjoner, med "bygging av høyhastighetsbaner som siktemål". "Lyntog gir vekst" konkluderer London School of Economics and Political Science (LSE) og Universitetet i Hamburg etter å ha studert virkningene for tettstedene Montabaur (12.447 innbyggere) og Limburg (33.423 innbyggere), som

ble knyttet til høyhastighetsbanen Köln – Frankfurt. Det er viktig at Rogaland blir en del av denne utviklingen. Fylket vil få et spesielt godt tilbud med store ringvirkninger, gjennom trasévalg og flerbrukskonsept for høyhastighetsbaner som er valgt i utredningen med Deutsche Bahn. Det er viktig å få denne utredningen aktivt i bruk i de videre prosessene. Norsk

Bane ønsker derfor å få offentliggjort den i sin helhet, men mangler 645.000 kroner på finansiering fra Rogaland for utredningen til Stavanger, mens ferdigstillingen av utredningen av traséen videre til Egersund vil koste ca. 500.000.

17. EU vil tredoble lyntognettet

EU-kommisjonen legger i hvitboken om transport fra mars 2011 opp til en tredobling av det eksisterende høyhastighetsnettverk innen 2030 og et bredt europeisk nettverk av høyhastighetstog innen 2050. Over 50 prosent av godstrafikken skal gå på båt eller bane og over 50 prosent av all persontrafikk over 30 mil skal gå på bane. Alle viktige flyplasser skal være tilknyttet jernbanenettet – fortrinnsvis høyhastighetsjernbane – innen 2050, og alle viktige havner skal være tilfredsstillende knyttet til godstransport på jernbane. Planen skal slik sikre et konkurranse-dyktig transportsystem i EU og samtidig redusere CO2-utslipp i transportsektoren med 60 prosent innen 2050.

18. Banen kan stå ferdig i 2023

Deutsche Bahn oppgir selv byggetiden til 6-7 år, muligens ett år raskere. I tillegg kommer saksbehandling og videre detaljplanlegging. Med en optimal prosess, regner man med at banen kan stå ferdig i løpet av 10 år etter vedtak. Hvis banen blir høyt prioritert i et vedtak i NTP i 2013, kan banen altså stå ferdig i løpet av perioden 2023-2025.

19. Jernbaneverkets lyntogutredning

Jernbaneverket utfører sin høyhastighetsutredning på andre premisser: separate høyhastighetsbaner uten ordinær godstrafikk, med 1-4 stasjoner underveis. Da mener Norsk Bane at store deler av Norge bare får se toget når det kjører forbi, og har gjennom et ti punkts dokument tatt avstand fra utredningen. Norsk Bane ser det som grunnleggende feil både metodisk og samfunnsmessig å legge slike premisser for lyntogutredningen, et faktum som gjorde det uaktuelt for Norsk Bane og Deutsche Bahn å kunne delta i Jernbaneverkets anbuds-konkurranse.

SAME PLACE. NEW WRAPPING.

Turboneger og tannlegeforeningen har én ting til felles: Begge velger Stavanger Forum. Ellers er det meste forskjellig når det kommer til form, innhold, behov og overraskelser underveis. For en arrangør med fleksible lokaler, profesjonell stab og 30 års erfaring som arrangør, er det enkel skuring.

Stavanger Forum har fem flerbrukshaller med til sammen 15 000 m² utstillingsareal og møterom med kapasitet på inntil 1707 personer i samme sal. Stavanger Forum har status som Professional Congress Organiser (PCO).

Dagpakke fra kr 325*

*Inkl. lokalleie, internettilgang, prosjektor, AV-utstyr, lunsj samt kaffe, te og isvann hele dagen. Bestilling: 51 59 81 00.

Ingen arrangementer er like, men alle er like viktige.

stavanger forum

stavangerforum.no

Glohett arbeidsmarked

Aker Solutions i Stavanger må ha 350 nye ansatte i løpet av 2012. Det blir ikke lett i et arbeidsmarked som er fullstendig overopphetet.

Tekst: Harald Minge

Foto: Eirik Anda/BITMAP

De store forventningene til vekst og høyere aktivitet innenfor olje og gass har satt næringslivet i Stavanger-regionen i alarmberedskap. På to år har antall ledige stillinger økt med 44 prosent, og i løpet av året er ambisjonen for bedriftene i Rogaland å ansette opptil 7000 nye medarbeidere. Ifølge NAV er den forventede veksten i sysselsettingen på hele 2,5 prosent.

Kappløpet om arbeidskraften – spesielt i olje- og gassbransjen – har vært i gang lenge. Teknisk personale og ingeniører er mangelvare. De kan ikke engang kjøpes for penger, fordi de rett og slett ikke eksisterer. Ikke engang tilførselen av utenlandsk arbeidskraft klarer å dekke behovet som er en følge av flere oppdrag og høye investeringer.

TRENGER 350 NYE

Aker Solutions er blant de mange av Næringsforeningens medlemsbedrifter som nå merker behovet for flere kompetente medarbeidere. I løpet av neste år skal 350 nye medarbeidere inn i selskapet, de fleste ingeniører.

- Siden vi startet denne prosessen er 90 nye arbeidsfolk på plass. Det blir en utfordring å skaffe resten, men vi er optimister. Aker Solutions blir betraktet som en attraktiv arbeidsgiver og har et godt omdømme. I de vanskelige periodene har vi klart å unngå de store oppsigelsesrundene, noe som gir arbeidsfolkene her forutsigbarhet, sier HR-direktør Siv Grethe Hansen. Den lave arbeidsledigheten og mangelen på arbeidskraft gjør at det må tenkes utradisjonelt.

Hvem vil bli kollega med disse? Aker Solutions trenger 350 nye medarbeidere, og det raskt. Snart flytter de inn i nye lokaler i Jåttåvågen.

- I vårt selskap har vi nå 49 forskjellige nasjonaliteter, og det går nok ikke lenge før vi har nr. 50 på plass. I slutten av juni dro vi til Lisboa på en rekrutteringsmesse for å snakke med mulige framtidige ansatte. Da er det en fordel å ha med portugisere som allerede er ansatt

i selskapet, og som snakker språket og kjenner kulturen.

- Hva får portugisere til å komme til Norge?

- De blir tiltrukket av at det er ordnede former, forpliktelsene arbeidsgiverne her i landet har og rett og slett demokratiet

som hersker i en vanlig norsk bedrift. Levesettet vårt og naturen trekker også. Prisenivået er selvsagt en utfordring, men vi tilbyr en pakke hvor vi blant annet er behjelpelige med å få dem inn på boligmarkedet. De får selvsagt normale norske betingelser, og tilbakemeldingen er ofte at det ikke er så dyrt likevel, sier hun.

REKRUTTERER NYUTDANNEDE

Ellers er Aker Solutions svært aktive når det gjelder rekruttering av studenter. 40 prosent av de som ansettes kommer rett fra skolebenken.

- Vi spiller ofte på alle mulighetene som ligger i å jobbe i et så stort selskap som Aker Solutions. At vi flytter inn i nye og moderne lokaler i Jåttåvågen i 2012 er også et fortrinn. Ellers er stadig flere arbeidstakere opptatt av at ting blir tilrettelagt, for eksempel å få trene i arbeidstiden, sier kommunikasjonsrådgiver Cathrine Gjertsen. Som sponsor for sandvolleyen i Stavanger stilte selskapet med en egen stand hvor målet var å rekruttere.

- Vi jobber mye med å finne de rette folkene, men mye av nøkkelen er å ta vare på de vi allerede har på en skikkelig måte. De er våre beste ambassadører, og en turnover på 3-5 prosent viser at de trives. Aktiviteten fra de såkalte hodejegerfirmaene er høy for tiden, og da er det lett å la seg friste dersom man ikke trives der man er, sier Gjertsen.

HR-direktør Hansen ser faren for at lønnsnivået kan stige, men føler samtidig at det er en viss edruelighet i bransjen.

- Dersom vi overbyr hverandre bidrar vi med ris til egen bak. Jeg har inntrykk av selskapene forsøker å holde seg sånn noenlunde innenfor grensene.

- Hva skjer hvis dere ikke får tak i den arbeidskraften dere har behov for?

- Alternativet er jo å sende oppdrag til utlandet. Aker Solutions har et kontor i India som allerede i dag håndterer en god del arbeid. Sjansen for at aktiviteten økes der nede er stor – ikke bare av kostnadshensyn, men også på grunn av mangel på kapasitet, sier hun.

SATSER PÅ UTLANDET

43 prosent av bedriftene i Rogaland bruker utenlandsk arbeidskraft. Ingen andre fylker i Norge er i nærheten av den sterkt oljesmurte og internasjonalserte

JAKTEN PÅ NYE MEDARBEIDERE

Stavanger-regionen på dette området. Direktør i NAV Rogaland, Truls Nordahl, sier at globaliseringen har inntatt oss med full tyngde.

- Den ekstremt lave ledigheten betyr derfor langt flere utenlandske arbeidstakere. 1.9 prosent ledighet er jo helt ekstremt lavt, og betyr i prinsippet at det ikke er tilgang til arbeidskraft. Vi er snart tilbake i samme situasjon som i 2008, hvor det faktisk var flere ledige stillinger enn antall arbeidsledige.

På den ene siden kan vi si at situasjonen er fantastisk. Samtidig er det på det rene at mangelen på kvalifiserte arbeidfolk går utover veksten og verdiskapningen i regionen. Forventningene blant Næringsforeningens medlemmer er enorme. Vi er tilbake til situasjonen før finanskrisen når det gjelder optimisme – både når det gjelder omsetning, lønnsomhet, investeringer og antall ansatte. Det siste punktet er imidlertid selve nøkkelen for å oppnå de tre andre. Slik anskueliggjøres selve hovedutfor-

dringen: Mangel på arbeidskraft bremser regionen. Antall bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer er stort.

- Spesielt innenfor bygg og anlegg og IKT er situasjonen sterkt forverret fra 2010 til 2011. Her er det en rekke bedrifter som ville hatt flere ansatte enn i dag hvis det hadde vært tilgjengelig arbeidskraft, sier Nordahl. For nå har han tall på at et meget stort antall bedrifter frykter begrenset produksjon, dårligere driftsresultat, lavere markedsandeler, tapte oppdrag, lengre leveringstid – og økte lønnskostnader som et resultat av en hardere kamp om arbeidstakerne.

Konsekvensen kan dessuten være at en person må jobbe for to.

TØFFERE ARBEIDSBELASTNING

- Når oppdragene strømmer inn, øker belastningen på de ansatte fordi presset blir for stort og kapasiteten for lav. I bedriftene med store rekrutteringsproblemer mener 73 prosent at belastningen på eksisterende bemanning øker og

at overtidarbeid fyker i været. Mange mener at dette får følger for sykefraværet, og det lover ikke godt, sier han.

INGEN BEDRING I SIKTE

Ingenting tyder på at situasjonen blir enklere med det første. Stavanger-regionen er ikke nødvendigvis førstevalget for utlendinger på jobb jakt. Prisnivået er høyt, og vi tilbyr boligpriser på Manhattan-nivå. Eldrebølgen er i ferd med å slå inn for fullt, og arbeidsstyrken tynnes dermed gradvis ut. Dette er noen av elementene som gjør at Nordahl ber næringslivet om å tenke nytt.

- Vi ser allerede nå at mangelen på arbeidskraft har sine positive sider. Næringslivet blir tvunget til å tenke smartere. Selskapene stimuleres til omstilling og effektivisering. Det virker kanskje absurd, men situasjonen fører faktisk til økt innovasjon og fart på teknologiutviklingen. Dette er også en erkjennelse av at det faktisk ikke er mulig å tilfredsstille konjunkturbehovene med utenlandsk arbeidskraft, sier Nordahl. Han etterlyser dessuten andre grep som kan hjelpe.

- 25 prosent av de ledige i Rogaland er utenlandske statsborgere. Disse må vi få i arbeid. Dessuten finnes det en arbeidsreserve i landene utenfor Europa, og spørsmålet er hvordan vi skal få integrert disse i vårt lokale næringsliv. At det finnes et stort potensial blant de mange som bare er delvis arbeidsuføre, er også hevet over tvil.

NAV mottar stadig vekk henvendelser fra bedrifter på personaljakt.

- Vi har et stort internasjonalt nettverk som vi kobler bedriftene opp mot. NAV har god oversikt over mulighetene, og deltar ofte på internasjonale jobbmesser. Mange av bedriftene har dessuten bygd opp sine egne nettverk.

Konkurransen om arbeidskraften og de beste hodene er beinhard. Perioder som dette kan få store konsekvenser for lønnsnivået i selskapene. Dessuten har lokale selskaper plutselig begynt å annonsere etter folk i utenlandske aviser. Nå snakker vi ikke bare om overgangssummer når det gjelder fotballspillere, men også ingeniører. Å honorere "tips" som kan føre til en ansettelse er ikke uvanlig, og goder som bolig, barnehage, treningsmuligheter etc har tvunget seg fram.

- Tendensen er jo også at flere bedrifter setter ut oppdrag eller driftsoppgaver. Det er jo ikke udelt positivt, men det gjør dem i hvert fall i stand til å motta oppdrag, sier han.

Kommunikasjonsrådgiver Cathrine Gjertsen og HR-direktør Siv Grethe Hansen tar i bruk nye metoder for å skaffe nødvendig arbeidskraft.

Jan S. Grimstad i Miles Stavanger ser på mangelen på arbeidskraft som en vanskelig utfordring.

Truls Nordahl i NAV Rogaland mener konjunkturbarometeret er preget av optimisme og framtidstro, men avdekker også et stort behov for arbeidskraft som blir vanskelig å tilfredsstille.

Inger Tone Ødegård leder Næringsforeningens INN-prosjekt. Hun hevder at den vanskelige bolig-situasjonen i regionen for alvor begynner å bli et stort problem.

PÅ KOKEPUNKTET

Det koker i IT-bransjen for tiden. Det vet lederen for Næringsforeningens ressursgruppe for IKT, Jan S. Grimstad. Rundt hver tredje bedrift har i disse dager ubesatte stillinger, og 69 prosent forventer at markedet vil stige.

- Det er nå så stor knapphet på IKT-kompetanse i regionen at det er grunn til å frykte de langsiktige konsekvensene. Kanskje må vi rett og slett velge bort industrier fordi det ikke finnes IKT-ressurser å få tak i på dette feltet? Dersom bestilleren av tjenesten er her i regionen, mens leverandøren i større grad er et annet sted i Norge, eller i utlandet, har vi et problem, sier han.

Grimstad understreker betydningen av en sterk IKT-klynge for den framtidige verdiskapingen.

- Det er nå en gang slik at IKT er nødvendig for å støtte forretningsprosesser i enhver bransje. Vekst er avhengig av IKT-støtte som ved hjelp av nye løsninger kan finne nye muligheter. Spesielt i en periode hvor de aller fleste bransjer har knapphet på folk, kan IT-bransjen bidra med teknologi som øker produktiviteten, sier han, og ser med bekymring på den lokale kampen om de beste hodene.

- Rekrutteringsbyråene ringer rundt for å tilby arbeidsfolk bedre lønn, for så å sende dem ut i akkurat det samme markedet. Lønningene går opp, og prosjektene blir dyrere. Faren er at kundene også av den grunn søker tjenester fra andre regioner.

Som fersk daglig leder i IKT-selskapet Miles Stavanger AS skal Grimstad bygge opp en virksomhet midt i en periode hvor det er svært vanskelig å få tak i folk.

- Vi blir også nødt til å rekruttere fra andre deler av landet. Da vil vi også få inn folk med nye idéer og andre erfaringer. Miles' visjon er å skape det miljøet som tiltrekker og utvikler de dyktigste IT-konsulentene, og vi ønsker disse hjertelig velkommen til Rogaland. Framover må vi bygge opp et enda sterkere og enda mer attraktivt fagmiljø for IKT-bedriftene i regionen. Eksempel: Tenk hva det vil bety dersom Cern etablerer seg i Green Mountains fjellanlegg på Rennesøy? Både studenter og arbeidsfolk vil oppleve det som meget attraktivt.

- Utleie kan være løsningen

Inger Tone Ødegård leder Næringsforeningens INN-prosjekt (International Network of Norway). INNs målsetting er å gjøre etableringen i Rogaland så enkel, trygg og effektiv som mulig for utenlandske arbeidsinnflyttere, blant annet ved hjelp av et omfattende kursprogram. Ødegård merker en økende pågang.

- Vi merker godt at regionen har behov for svært mye ekstra arbeidskraft. Et av de største problemene for oss i øyeblikket er mangelen på boliger, samtidig som prisnivået er høyt. Det er dessuten ekstremt få utleieboliger på markedet, sier Ødegård. Hun forstår argumentet med at det går an å pendle, men det er

ikke særlig attraktivt for de fleste utlendingsene.

- De fleste vil bo i nærheten av en "by". Med tanke på at majoriteten av dem kommer fra store byer, blir selv Stavanger og Sandnes småsteder. Så vil de ha god kollektivforbindelse innen de oppsatte bussruter som finnes knyttet til de internasjonale skolene. Mange aktiviteter skjer på skolene etter skoletid, og dermed ønsker folk å bo så nærme som mulig med tanke på transporttid, sier Ødegård, som håper på litt mer dugnadsånd fra de som har muligheter for utleie.

- Eiere av ledige leiligheter oppfordres sterkt til å benytte kapasiteten. En del syns det er mye arbeid knyttet til utleie, og det er der utleieselskapene kommer inn og gjør en god jobb. De tar seg betalt, men sparer folk for en masse arbeid på administrering. Mange vil heller ha huset stående tomt enn å måtte flytte alt ut, men nå trenger virkelig regionen de boligene som er å få tak i. Hvis vi som region rekrutterer folk uten at de har tilbud om bolig, vil de høflig takke nei til Stavanger som jobbmåke, og da har vi alle en utfordring. Behovet for arbeidskraft er akkurat nå, og da kan vi ikke vente på at det bygges flere boliger på lengre sikt. Pris kan være et problem, men ikke nødvendigvis, all den tid selskapene ofte kompenserer for dette, avslutter hun.

Optimismen tilbake for fullt

Ifølge Konjunkturbarometeret for Rogaland er optimismen tilbake for fullt i nesten alle bransjer.

ENERGI:

Oljeprisen er på over 120 dollar, og bransjen har forventninger til fortsatt høy oljepris. Utbyggingsplaner har blitt framskyndet og investeringsprognosene er rekordhøye. Aktivitetsnivået er høyt, og optimismen hersker. Problemet er tilgangen på arbeidskraft. 11 prosent har alvorlige rekrutteringsproblemer. Det er spesielt olje- og gassnæringen som er optimistisk, mens resten av bransjen er på normalnivå.

INDUSTRI:

Positive forventninger, både når det gjelder omsetning, ansatte, investeringsnivå, lønnsomhet, eksport og markedsutvikling. 15 prosent har rekrutteringsproblemer. 38 prosent av virksomhetene har eksportrettet virksomhet. Spesielt innenfor mekanisk industri og metallvare er forventningene høye. Det er også den delen av bransjen som er mest olje- og gassrelatert. 60 prosent flere virksomheter forventer omsetningsøkning enn i fjor på samme tidspunkt. Innenfor næringsmiddelindustrien er dette tallet 25 prosent, mens det innenfor øvrig industri er nesten 40 prosent flere som forventer økt omsetning.

BYGG OG ANLEGG:

Her har hele 31 prosent av bedriftene alvorlige rekrutteringsproblemer, hvilket er en betydelig økning fra fjoråret. Halvparten av disse melder om tapte markedsandeler og tapte oppdrag som en følge av bemanningsproblemene. Trenden i antall igangsatte boliger i Rogaland er forsiktig økende. 43 prosent av bedriftene venter at markedet skal gå opp i 2011 og 51 prosent forventer økt aktivitetsnivå. Boligprisene har økt med rundt ti prosent det siste året og byggekostnadene med fire prosent.

VAREHANDEL:

Åtte prosent venter økte investeringer, mens 15 prosent venter reduserte investeringer. Det er tredje år på rad at forventningsindeksen for investeringer er negativ. Forventningene til utvikling i markedet, aktivitetsnivået og eksport er imidlertid positive. Bransjen har ikke rekrutteringsproblemer i samme grad som andre. Omsetningen har økt, og man har tatt igjen nivået fra før 2008, som også kan ha sammenheng med befolkningsøkningen.

HOTELL OG RESTAURANT:

14 prosent melder om alvorlige rekrutteringsproblemer. Konsekvensen er høy belastning på eksisterende bemanning. Både forventnings- og investeringsindeksen er positive. Dette har vært negativt de to siste årene. Innen hotell svarer hele 75 prosent av bedriftene at de har problemer med å rekruttere. 35 prosent sier de har færre ansatte enn de ellers ville hatt.

PRIMÆRNÆRINGENE:

Forventningsindeksen er lavere enn i fjor når det gjelder omsetning, ansatte og lønnsomhet. Forventninger til markedet og aktivitetsnivået er uendret, men forventningene til investeringer er svakt positive. Mens sysselsettingen innen landbruk og fiskeri viser en svak nedadgående tendens, opplever havbruksnæringen rekrutteringsproblemer. Her er det optimisme når det gjelder prisen på laks framover, men utfordringen er de strenge konsesjonsvilkårene og mangel på vekstmuligheter.

TRANSPORT:

Ni prosent av selskapene sliter med å skaffe folk, og mange melder om sterk slitasje på eksisterende bemanning.

Positive forventningsindekser både når det gjelder markedet og aktivitetsnivået. Verdien av ordrebeholdningen ventes å øke.

IKT:

Hver tredje IKT-bedrift har ubesatte stillinger som følge av rekrutteringsutfordringer. Det medfører begrenset produksjon og høy belastning på arbeidsfolk. Hele 69 prosent av bedriftene tror at markedet vil øke, mens 65 prosent venter økt aktivitetsnivå.

BANK, FINANS OG FORSIKRING:

Sju prosent melder om rekrutteringsproblemer. 42 prosent forventer at markedet skal opp, og 54 prosent venter økt aktivitetsnivå.

TJENESTEYTING:

Spesielt virksomheter som leverer ingeniør- og tekniske tjenester til olje- og gassbransjen har betydelige rekrutteringsproblemer. Konsekvensene er tapte oppdrag og tapte inntekter. Kun 40 prosent av virksomhetene forventer å ha ansatte fra utlandet. Forventningsindeksene er positive.

OFFENTLIG SEKTOR:

Rekrutteringsproblemene er mindre enn i fjor. Likevel fører dette til høy belastning på eksisterende bemanning, overtidssarbeid, høyere sykefravær og økte lønnskostnader. 32 prosent av virksomhetene forventer at aktivitetsnivået går opp.

Regionenes forventninger

Optimismen er størst i Stavanger-regionen, mens Ryfylke er mest skeptiske til forventningene.

DALANE-REGIONEN

Særlig industribedriftene drar forventningene oppover. God ordreinngang til de store industrijørnesteinsbedriftene drar forventningene oppover. Hele 43 prosent regner med høyere aktivitetsnivå enn i fjor. Befolkningsveksten i Dalane er lavere enn i de andre regionene. Nedgangen i arbeidsledigheten fortsetter, og er nå nede i 2,1 prosent.

RYFYLKE-REGIONEN

Mer optimisme nå enn i 2010, samtidig

indikerer indeksene et relativt uforandret sysselsettings- og investeringsnivå. I Ryfylke er det mindre optimisme enn i de andre regionene. På tross av at mange avventer ansettelser av nye folk, mener 31 prosent at det er vanskelig å få tak i relevant arbeidskraft. Ledigheten har gått ned til 1,4 prosent, mens befolkningsveksten også er på 1,4 prosent.

STAVANGER-REGIONEN

Som i de siste årene, er det i Stavanger-regionen at optimismen er størst, særlig når det gjelder omsetning og lønnsomhet. Endringen er markert; langt flere venter å gjøre investeringer i 2011. Regionen representerer 2/3 av befolkningen i Rogaland, og har 70 prosent av arbeidsplassene i fylket.

Befolkningsveksten har vært på 2,2 prosent, og ledigheten har gått fra 2,4 prosent (april 2010) til 1,9 prosent i 2011. Mangelen på arbeidskraft er påfallende – spesielt i olje og gass, bygg og anlegg og IKT.

REGION NORD-ROGALAND

Her ser man lysere på framtiden enn i fjor – først og fremst når det gjelder forventninger til økt lønnsomhet og økning i antall ansatte. Det er hotell- og restaurantbransjen som er mest optimistiske, tett fulgt av bygg og anlegg. Befolkningsveksten er på 1,4 prosent, og ledigheten ligger fortsatt på et høyere nivå i nordfylket enn i sør. Likevel har den gått ned fra 3,2 prosent til 2,7. 36 prosent sier de vil øke antall ansatte.

Næringslivet har lært

Næringslivet i Rogaland har lært etter forrige nedgangsperiode. Det mener distriktssekretær i LO Rogaland, Øystein Hansen.

Under finanskrisen var det mange bedrifter i Rogaland som viste tålmodighet, framfor å gå til permitteringer og oppsigelser. Det nyter de samme selskapene godt av i dag, mener Hansen.

- Nå er det posisjonert og klare for nye oppdrag. Da får de betaling for å ha spart medarbeiderne i motgangen, og heller sørget for kompetanseheving. Spesielt gjelder dette innenfor bygg og anlegg. I tidligere krisetider har de vært for raske med å redusere antall ansatte. Krisemaksimeringen resulterte jo i at ingen ville gå i lære, og når oppgangen kom sto de helt uten folk. Fortsatt er det mangel på arbeidskraft, men ikke på samme måte som sist. Litt av det samme har vi også sett i olje- og gassektoren, selv om vi aldri fikk den helt store krisetemningen. Oljeprisen steg jo rimelig fort igjen, sier Hansen.

Ifølge Hansen er rogaland i en særstilling når det gjelder arbeidskraft.

- Vårt næringsliv er overfølsomt for svingninger, og da er det viktig å kunne beholde folkene.

Konjunkturbarometeret konkluderer med at mangelen på arbeidskraft øker

presset betydelig på den eksisterende arbeidskraften.

- Det er ikke uten grunn av LO har stått hardt på arbeidstidbegrensningene. Vi har sagt nei til nordsjøturnuser på land og frislipp av overtid. Allerede i dag er presset høyt, så hvordan ville det blitt hvis dette hadde blitt sluppet løs? Mange ansatte og bedrifter ser ikke problemet før noen møter veggen, sier Hansen.

Likevel vil han ikke påstå at dette problemet er spesielt stort i Rogaland.

- Vi har det laveste sykefraværet i landet selv om vi har høyt press på de ansatte. Dette er utypisk for Norge, men jeg tror vi har et spesielt godt samarbeid mellom LO og næringslivet her borte. Selv om det finnes noen dårlige eksempler, er dialogen god.

Hansen peker spesielt i to retninger i en periode med arbeidskraftmangel.

- Bedriftene må øke produktiviteten ved hjelp av ny teknologi. Mer effekt av like mye arbeid må være målet. Ellers er det svært viktig at vi blir flinkere til å ta i bruk – og ta vare på – arbeidsreservene vi i dag ikke benytter, som for eksempel uføretrygdene.

Under finanskrisen var det mange bedrifter i Rogaland som viste tålmodighet, framfor å gå til permitteringer og oppsigelser, ifølge Øystein Hansen, distriktssekretær LO Rogaland.

Hele Norges matgalla fra

11. desember sendes “Matens Oscar” fra Stavanger som tv-underholdning i beste sendetid på en riksdekkende kanal. Men før det skal det jakes på vinnerkandidater fra de ulike regionene i fem ukentlige matprogrammer. Veien fram har vært nervepirrende, men nå er prosjektet på plass. Opptil 1500 gjester vil være til stede, og du kan bli en av dem.

Stavanger ... og DU kan få bli med

Tekst: Harald Minge

Foto: Eirik Anda/BITMAP

25. november i fjor! For tredje år på rad feirer 500 gjester Norges beste råvareprodusenter i Stavanger Forum. Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen er på plass som prisutdeler. Det

samme er en samlet norsk matnæring, med størrelser som Ingrid Espelid Hovig og Bent Stiansen. Etter prisutdeling og middag entrer to herrer scenen. Næringsforeningens Jostein Soland og Harald Osa fra Stiftelsen Norsk Matkultur forteller historien om hvordan Det norske måltid skal bli et nasjonalt matshow på riksdekkende tv – sendt fra Stavanger. Det var en visjon, som nå blir en realitet.

TV-HØYDEPUNKT

Det Norske Måltid blir et av TV-høstens desiderte høydepunkt. Hele fem uker blir brukt som opptakt til selve matshowet i Stavanger. I en ukentlig sending på 45 minutter skal det jaktes på de beste råvarene og finnes de flotteste matfatene i de fem aktuelle regionene. Deretter er det altså duket for selve matshowet som vil vare i 90 minutter, og bli sendt i beste sendetid 11. desember, altså 2. søndag i advent, som et familieprogram. Showet vil foregå i den såkalte Hall E på Tjensvoll med rundt 1500 gjester på plass i salen. Tellus Works, som blant annet produserer verdens mest sette matprogram på tv, New Scandinavian cooking, er partner når det gjelder produksjon. Næringsforeningens medlemmer kan melde sin interesse nå ved å ta kontakt. Allerede har en del signalisert at de tenker å legge bedriftens julebordarrangement til matfesten.

MENNESKENE BAK

Ifølge Harald Osa i Stiftelsen Norsk Matkultur handler dette om de beste råvarene – om tradisjon og innovasjon, men ikke minst inspirasjon til å bruke de unike norske varene.

- Vi skal møte metodene, råvarene og menneskene som står bak. TV-sendingene skal gi matlyst og kunnskap. Svært få har informasjon om alle de spennende og unike sidene ved matproduksjonen i Norge. Det er ingen tvil om at sendingene vil få en pedagogisk effekt, men på en underholdende måte, sier Osa. Gjennom de fem innslagene ute i regionene skal det finnes fram til lokale kandidater til de ulike prisene som skal deles ut under matgallaen i Stavanger.

- Kall det gjerne et portrett av mat-Norge med alle sine flotte produsenter, karakterer og historier, sier Osa, som spesielt gleder seg til matkampen mellom landsdelene.

- Fra scenen i Stavanger skal vi kåre Det norske måltid gjennom en matkamp mellom de fem regionene basert på nominerte råvarer, spesialiteter og oppskrifter. Dette skal være en spennende og dramatisk driver i selve TV-programmet. Råvarene fra matfolkenes egne regioner skal på tv-skjermen i beste sendetid, sier han.

500 gjester i Stavanger Forum i fjor fikk vite om planene for et nasjonalt matshow à la Gullruten og Idrettsgallaen i Stavanger til høsten. 11. desember blir showet sendt på en riksdekkende TV-kanal, og Næringsforeningens medlemmer kan få bli med.

Alexander Wisting i produksjonsselskapet Tellus Works produserer verdens mest sette matprogram. Nå skal han lage matshow fra Stavanger.

Parhestene Jostein Soland og Harald Osa leder prosjektet. Store deler av finansieringen er på plass, men fortsatt gjenstår noe.

På samme måte som Gullruten og Amanda, vil det deles ut ulike priser som bidrar til å kaste lys over flere sider av norsk mat. En hederspris vil det også bli.

Det vil også bli arrangert en matfaglig konferanse i forbindelse med Det norske måltid, som vil foregå i Måltidets Hus på dagtid 10. desember.

JAKTEN PÅ PENGENE

Kvelden 25. november i fjor ble starten på en svært krevende prosess for prosjekteierne. Aldri tidligere har Næringsforeningen jobbet med et mer kostbart prosjekt, og uten støtte fra de rette aktørene var man sjanseløs. Tid hadde man ikke for mye av, og prosjektet har vært avhengig av noen bjellesauer som kunne gå foran – for eksempel en statsråd.

Først ut var landbruksminister Lars Peder Brekk. Under Bocuse d'Or i Lyon, og foran en fullsatt sal med representanter for den norske matnæringen,

erklærte han full støtte – både økonomisk og moralsk – til planene om en Matens Oscar. Så begynte snøballen å rulle, både i det offentlige og private. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune gikk inn med betydelige midler. Kyst- og fiskeridepartementet kom med, tett fulgt av Innovasjon Norge. Responsen fra matnæringen har vært ekspedit, og store aktører som Coop og Tine, for å nevne noen (se hele listen under), har gått inn.

- Bransjen mobiliserer, og vi har nå grunn til å være svært så optimistiske. Vi møter mye velvilje, både i departementene, kommuner, fylke, organisasjonene og hos medlemsbedriftene. Vi er nå kommet i en posisjon hvor vi vet at prosjektet blir realisert. Fortsatt trenger vi en del midler, men signalene og utsiktene er de aller beste. I løpet av de siste tre årene har Næringsforeningen investert betydelige beløp i Det norske måltid, og da er det ekstra gledelig at vi nå klarer å løfte dette opp på et slikt nivå, sier Jostein Soland, adm. direktør i Næringsforeningen. Han tror arrangementet kan bety mye for Matfylket.

- Rogaland oppnår å bli møteplassen for matnæringen i Norge. Mat er et strategisk satsingsområde for regionen, noe som blant annet er synliggjort gjennom regjeringens plassering av det nasjonale senteret Måltidets Hus på Ullandhaug. Vi skal blant annet bruke matgallaen til å løfte fram dette miljøet, sier Soland.

DE FEM REGIONENE:

Region Nord: Finnmark, Troms og Nordland

Region Midt: Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal

Region Vest: Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane

Region Sørøst: Aust-Agder, Vest-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud

Region Øst/Innlandet: Hedmark, Oppland, Oslo/Akershus og Østfold

SENDINGENE PÅ TV 2:

- 6. november
- 13. november
- 20. november
- 27. november
- 4. desember
- 11. desember 90 min (event)

VIL DU BLI MED PÅ MATGALLAEN?

Lørdag 10. desember sendes matgallaen fra Stavanger. Dagen etter blir den sendt på TV. Nærmere 2000 gjester vil få nyte fantastisk mat og glede seg over et strålende underholdningsshow. Dersom du og din bedrift ønsker å bli med, kan du melde din interesse nå ved å ta kontakt med Næringsforeningen. Påmelding bekreftes når endelig pris og program gjøres kjent.

Epost: post@stavanger-chamber.no

HER ER SAMARBEIDSPARTNERNE:

- Landbruks- og matdepartementet
- Fiskeri- og kystdepartementet
- Innovasjon Norge
- Stavanger kommune
- Rogaland fylkeskommune
- COOP
- Tine
- Nortura
- Eksportutvalget for fisk
- KSL Matmerk
- Stiftelsen Nor-Fishing
- NCE Culinology
- Opplysningskontorene i landbruket
- Bryggeri- og drikkevarerforeningen
- Norges Fiskarlag
- Norges Bondelag

Bilfri dag i Stavanger

Søndag 4. september blir Stavanger en annerledes by. Gater og torg, parker og plasser fylles med mennesker, lek og latter, kultur og konkurranser, sykler og rulleskøyter – alt man kan gjøre når bilene får hvile.

HVA

Bilfri søndag er et kampanjerettet tiltak som skal bidra til å informere om og fremme miljøvennlig transport, og bidra til å vri reisevaner for å oppnå redusert klimagassutslipp og negative virkninger fra transportsektoren. Bilfri søndag har allerede befestet seg som festdag for både familier og næringslivet i mange europeiske byer.

OMFANGET

Gatene stenges innenfor området med Strømsbroen, tunnelen ved Sentralsjukehuset, Motorveien ved Schancheholen, Tjensvollveien og Øvre Stokkavei-Stokkaveien til Bjergsted. Alle i byen kan delta med sine aktiviteter innenfor dette området, selv om de holder til andre steder i Stavanger. Helt nødvendig transport som utrykning med sykebil og brannbil, er naturligvis tillatt.

HVORFOR?

Bilfri søndag skal gi en opplevelse av Stavanger uten bil i bred forstand der virksomheter, aktører, organisasjoner,

foreninger og befolkning inviteres med til å gi liv til gater og plasser og kunne ferdes til fots, på sykkel, på rollerblades og ol på arealer som vanligvis er forbeholdt bil. Se for deg boder, lek og liv på steder som til hverdags er forbeholdt biltrafikk. Og ville det ikke være fantastisk å ha konsert på Motorveien?

MULIGHETENE

For å skape et mylder og et mangfold av aktiviteter, inviterer vi næringslivet, organisasjoner og lag, innbyggere og andre interesserte til å bli med på å fylle den ledige plassen, og å bruke byen på en annen måte!

Rosenkilden utfordrer spesielt handelsstanden til å se potensialet i en festivalpreget dag som har blitt en stor suksess i mange europeiske byer. Mange bransjer bør allerede nå se sin besøkstid og bli aktør på en dag som har et stor potensiale både kommersielt og omdømmemessig. I Brussel har det blitt en festdag for næringslivet der servicebransjer og detaljhandel har årets beste omsetningsdag på Bilfri søndag.

HVA KAN DETTE BETY FOR BYEN? KAN DET FØRE TIL DJERVERE SATSING PÅ ANDRE TRANSPORT-MULIGHETER ENN BIL?

Asplan Viak har sett inn i krystallkulen og malt et bilde av Stavanger i 2050 ut fra de estimer vi har om vår nære framtid. Et gjennomgangstema i deres visjoner er at vi umulig kan opprettholde det reisevanemønster vi har i dag når vi tar hensyn til befolkningsøkning og tetthet som regionen kan forvente framover.

Det er derfor spennende og djervt at vi allerede nå får smake på en trafikal "annerledeshet" en dag i året. Rogalendingen er viden kjent for å være omstillingsvillig, og det å ha en sterk vilje til endring. Det skal bli spennende å se hvem som tar utfordringen og bidrar til at Bilfri søndag blir den nye store festdagen som gagnar så vel næringsliv som familieliv, og viser vei for regionen i de neste 50 år.

Sykelritt blir det også i Stavanger denne søndagen. "Starasosarittet" som gjester Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg er et nytt tilskudd til aktivitetsakalenderen for sykkelglade mennesker i regionen. I tillegg til den lange løypen kommer det en kortversjon på cirka fire mil og en familieløype i sentrum av Stavanger som legger opp til innholdsrikt og morsomt rebusløp der barnesete og sykkelhenger eller sviger-morsete er konkurransefortrinn.

Av Helmer Berre

Nytt liv på dødt

Diagnosen for Stavanger sentrum har lenge vært nedslående: Torget er dødt og varehandelen sliter i seig motbakke. Men det finnes håp, og nå presenterer en allianse bestående av STAS og kreative arkitektstudenter nye, spennende løsninger.

Tekst: Frode Berge
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Daglig leder for STAS (Stavanger Sentrum AS), Karl Jan Søyland, har lenge vært bekymret for manglende framdrift i arbeidet med å skape et levende torg av Tusenårsstedet i sentrum.

- Alle ser at det må legges bedre til rette for handel og aktivitet på torget. Dette var også en klar forutsetning da vedtaket om å skape Tusenårsstedet ble gjort av bystyret for 13-14 år siden. Problemet er at lite og ingenting har skjedd, og akkurat dette er litt typisk for Stavanger. Vi gjennomfører store og viktige investeringer som Tusenårsstedet, men vi står ikke løpet helt ut. Nå må vi sette fullt trykk bak arbeidet med å vitalisere torget.

TIVOLISOUVENIRER

Grunnlaget for Søylands bekymring har vært visuelt åpenbart i lang tid: På den ene siden et flott, påkostet torg i praktfulle omgivelser, belagt med stein av høy kvalitet. Men også et torg som ligger vidåpent og dødt store deler av året, og som er preget av billige partytelt og salg av enkle "tivolisouvenirer" i de mest hektiske sommerukene.

Nå ser det imidlertid ut til å være lys i tunnelen. Mangeårig politisk stillstand er brutt og byens administrative og politiske ledelse har begynt å engasjere seg sterkere i debatten om utviklingen av Tusenårsstedet. I bystyrets nest siste møte før sommerferien ble det foretatt en revisjon av retningslinjene for salg og aktiviteter i byens torg og uterom. Her ble følgende forslag oversendt administrasjonen for videre oppfølging:

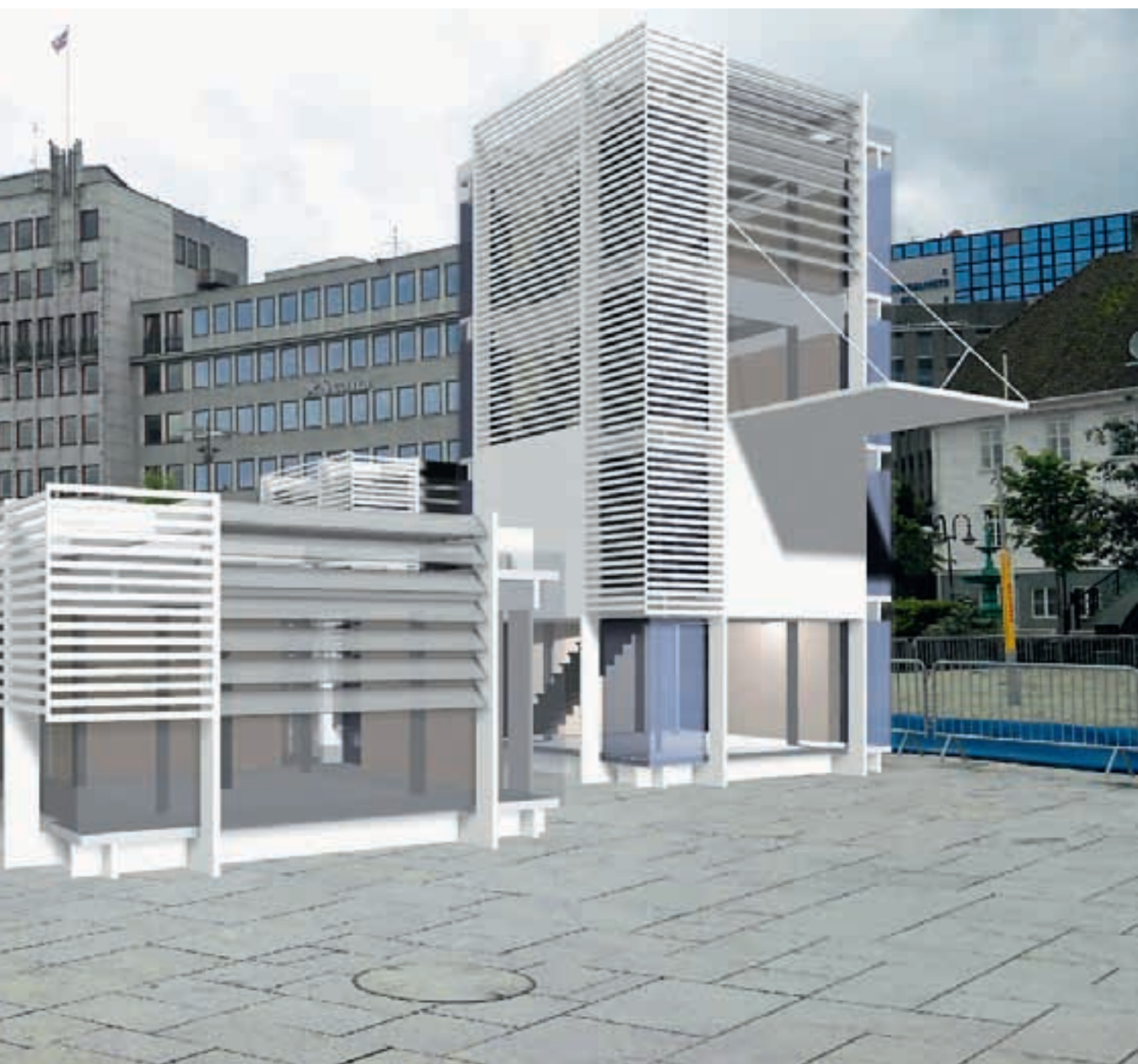
Illustrasjon av paviljongvarianter som serviceboder mm ved f eks Tall Ships Race o l.

torg

Daglig leder Karl Jan Søyland i Stavanger Sentrum AS (STAS) er glad for at vi har et kreativt arkitekt- og designermiljø som lager spennende innspill til hvordan vi kan få folk, liv og handel i sentrum.

Illustrasjon av 6 - 8 paviljongenheter (minste versjon 18 m2) montert på øvre torg. Paviljonger danner en "gate" seg imellom, samtidig som den gir mulighet for å eksponere seg utad. Solseil kan spennes over "gaten" mellom enhetene.

"Ulike tiltak som bedrer forholdene for torg- og markedshandlerne og gjør handelen mer attraktiv for kundene vurderes, herunder lager og kjølerom i parkeringsanlegg under Domkirkeplassen, strømtilførsel og nye boder. Forslaget fremmes for kommunalstyret for bymiljø og utbygging til behandling høsten 2011."

GLAD FOR FRAM-DRIFT

STAS-lederen er glad for at bystyret nå har tatt tak i denne viktige sentrumssaken og understreker at både STAS og andre aktører må bidra med konstruktive innspill. Derfor har han alliert seg med Fiuni school of architecture

+ design som holder til på Nytorget i Stavanger sentrum. Her har rektor Jan Aase sammen med studentene laget forslag til en ny type boder som kan bidra til å gi torghandelen et sårt tiltrengt løft.

- Dette er boder av høy kvalitet, og med lekkert design. De består av tre og glass, og vil passe godt inn i miljøet på torget. Samtidig er de fleksible, og vil kunne brukes til salg av lokal mat, brukskunst, klær osv. I tillegg kan slike

høykvalitetsboder være et ypperlige for turistinformasjonen og for museer som vil nå ut til alle som beveger seg i nærheten av torget på sommertid. Her kan det vises barnefilmer, gjennomføres uhytidelige konkurranser og legges opp til andre aktiviteter. Det er strengt tatt bare fantasien som setter begrensninger, sier Karl Jan Søyland.

SPENNENDE INNSPILL

Rektor Jan Aase ser store muligheter for forbedringer i sentrums kjernen.

- I spennende dialog med STAS har vi arbeidet med Tusenårsstedet som scene for installasjoner som er optimalt tjenlige for byens liv, uten permanent å endre karakter. Samtidig vil vi tilføre trehusbyen nye verdier, sier Aase.

Aase og arkitektstudentene har utarbeidet forslag til paviljonger som kan plasseres flere steder hvor byen har ønsker om temporære boder for torghandel eller service i anledning større arrangementer.

- Byggkonseptet består av høyverdige varige materialer i tre og glass, produsert som selvlåsende byggesett (ingen spiker, bolter eller beslag). Hver enkelt enhet kan monteres av to personer i løpet av timer og deretter demonteres og re monteres. Paviljonger kan utføres som enkel "sommerpaviljong", eller utstyres til fullverdig boligstandard og innredes for

Fiuni school of architecture + design holder til på Nytorget i Stavanger. Skolen ble etablert i 2003 for å drive undervisning, forskning og utvikling med kjerneområde innen avansert energi-effektiv og klimavennlig arkitektur.

Skolen er premiert i internasjonal konkurranse om kostnads- og energieffektive boliger.

diverse formål, forteller rektoren.

Byggkonseptet kalles Sunlight. Dette er paviljongløsninger med ulike kategorier energieffektiv, klimavennlig arkitektur. Konseptet er utviklet av Fiuni school of architecture + design, Stavanger og er støttet av Innovasjon Norge.

TAR POLITIKERNE UTFORDRINGEN?

Karl Jan Søyland mener alle bør sette pris på denne typen innspill.

- Bystyret har bedt om engasjement, og her har de fått et virkelig konstruktivt, seriøst og spennende innspill. Nå håper jeg de tar opp hansken, avslutter STAS-lederen.

”Alle ser at det må legges bedre til rette for handel og aktivitet på torget.

Karl Jan Søyland

- Hvor mange vil bygge folkebad?

Stavanger kommune vurderer OPS for det nye folkebadet i Jåttåvågen. - Men hvor stor er egentlig interessen fra private aktører til å bli med, spurte Leidulf Skjørestad, direktør for bymiljø og utbygging i Stavanger kommune – i forbindelse med OPS-møtet i Næringsforeningen.

Tekst og foto: Egil Hollund

Næringsforeningen avholdt 15. juni møte om et mulig framtidig offentlig-privat samarbeid (OPS) om bygging av nytt folkebad i Jåttåvågen. Møtet avslørte gryende interesse og økende nysgjerrighet for en OPS-løsning for dette prosjektet.

- OPS er interessant for folkebadet. Jeg har vært med på å vurdere OPS en rekke ganger, og det har nesten alltid vært enkelt å konkludere med at vi lar det være. I forbindelse med folkebadet mener vi OPS kan være mulig, sa Skjørestad.

INVOLVERER PRIVATE AKTØRER

Sikker er han derimot ikke. Om han vil være med på å foreslå OPS overfor de

politikere i bystyret som har bedt om en vurdering av samarbeidsformen, vil i stor grad handle om interessen blant utbyggere.

- Hvor mange vil være med og hvor mange er i stand til å være med? Hvor sikre kan vi være på at vi får en reell konkurranse, spurte Skjørestad.

Etter reaksjonene i salen å dømme, trenger han ikke bekymre seg. Det er nok utbyggere som i alle fall sier at det er interessant.

OPS involverer private aktører på en helt annen måte enn det som er tilfellet ved "konvensjonelle" prosjekter. Viktige stikkord er: Helhetlig ansvar gjennom hele livsløpet til et anlegg, fordeling av risiko, og belønning av innovative og kostnadsbesparende løsninger.

INTERESSANT PROSJEKT

Stavanger kommune vurderer OPS både i forbindelse med folkebadet, men

også i forbindelse med utbygging av barnehager. Folkebadet er imidlertid ekstra interessant - ikke minst i og med at dette vil være et tilbud som henvender seg til publikum på et litt annen måte enn det kommunen tradisjonelt er vant med. Ørjan Berven, juridisk rådgiver i Stavanger kommune, var inne på flere av de momentene som taler for OPS i Jåttåvågen.

- Kommunen har tradisjonelt et kostnadsfokus, men ikke et inntektsfokus. I forhold til et folkebad, må det tenkes utvikling. Hva skal gjøres for at folk skal komme tilbake igjen? Hvordan skal servicestilbudet være til en hver tid? Alt dette er momenter som vi som kommune normalt ikke forholder oss til, sa Berven.

Når et nytt folkebad står ferdig med stupetårn og 50-metersbasseng, er ikke mulig å si sikkert. Før politikerne kan ta endelig stilling, må også forholdet kommunene seg i mellom avklares. Hvor mange vil bli med på finansieringen - og på hvilken måte?

Olav Birkeland fra Kruse Smith og Svanhild Gaupås fra Stavanger Universitetssykehus (SUS) var også blant innleiderne på møtet. De redegjorde for de gode erfaringene ved OPS som utbyggings- og driftsform av pasienthotellet ved Stavanger Universitetssjukehus.

Direktør for bymiljø og utbygging i Stavanger kommune, Leidulf Skjørestad, er spent på hvor stor interessen er blant utbyggerne for å delta i et OPS-prosjekt knyttet til byggingen av et folkebad i Jåttåvågen.

Næringsforeningen vil utdanne energispecialister:

De smarte sparer penger og miljø

Industri og næringsliv kan kutte energibruken med 25 prosent og samtidig spare både penger og miljø. Det er den stolte påstanden til EUREM – Training and Network of European EnergyManagers – som nå er på vei til Stavanger og Norge etter initiativ fra Næringsforeningen.

Tekst og foto: Egil Hollund

Alt som skal til er kunnskap om og vilje til å ta i bruk eksisterende teknologi. EUREM har siden 1999 utdannet over 2000 energispesialister, eller Energy Managers, fordelt på 13 land i hele Europa – i tillegg til Kina og Egypt. De har i praksis vist at det er mulig å få til betydelig energieffektivisering innenfor lønnsomme rammer.

- Dette er verdifull kunnskap og kompetanse for Stavanger som energihovedstad og landet for øvrig. Derfor har Næringsforeningen tatt initiativ til at Norge blir land nummer 16 landet EUREM-samarbeidet, sier administrerende direktør Jostein Soland i Næringsforeningen.

Det er Næringsforeningens søsterorganisasjon, handelskammeret i Nürnberg i Tyskland, som har gått i bresjen for å utvikle EUREM. Arbeidet startet allerede på 90-tallet, og konseptet ble utviklet i samarbeid med det tyskportugisiske handelskammeret og det østerrikske handelskammeret. I dag er prosjektet en del av EU-prosjektet Intelligent Energy Europe, som er en viktig satsing i forbindelse med EU-landenes mål om 20 prosent kutt i CO₂-utslippene innen 2020. Samtidig er flere land i Sør-Amerika også i ferd med å adoptere konseptet, og framover ligger det an til at 800 nye Energy Managers vil få sin godkjennelse hvert år.

LÆRING GJENNOM PRAKTISKE EKSEMPLER

Kjernen i EUREM er et omfattende

kursprogram som består av 160 undervisningstimer, i tillegg til 80 timers selvstudium og et prosjektarbeid der lærdommen skal settes ut i praksis. Dr. ing. Robert Schmidt fra Nürnberg Chamber of Commerce and Industry (CCI) er leder for EUREM-konsortiet. Han understreker at kursprogrammet har en praktisk tilnærming, der det å lære av konkrete eksempler står sentralt.

- Kurset og materialet er i kontinuerlig utvikling. Det omfatter en introduksjon til tekniske løsninger, så vel som prosjektstyring og energiøkonomiske beregninger, forteller Schmidt.

Målgruppen er næringslivsledere, mellomledere, ingeniører og alle som er involvert i gjennomføring og styring av industriprosesser og ikke minst prosjektering, bygging og drift av næringseidommer. Til syvende og sist er målet selvsagt at tiltakene settes ut i live, slik at virksomhetene sparer penger. Kursdeltakerne blir på sin side sertifiserte spesialister, i henhold til internasjonale standarder. En viktig del av det hele er også selve EUREM-nettverket, der alle deltakerne har mulighet til å bli kontinuerlig oppdatert på fagfeltet.

POSITIVT MOTTATT

Planene om at Norge, gjennom Næringsforeningen, blir EUREM-partner, er blitt veldig godt mottatt. Næringsforeningen er i dialog med ENOVA i Trondheim om å finne en plattform for en satsing. Målet er oppstart av EUREM i Norge i løpet av 2012.

- Energieffektivisering har fått uforlignelig liten oppmerksomhet i forhold til potensialet. Gjennom EUREM og den kommende ONS-satsingen Smarter Energy (les neste side), kan vi bidra til at dette endrer seg. Kraftprisene vil etter alle solemerker fortsette å stige, kravene og miljøutfordringene det samme. Gjennom kompetanse kan vi sørge for at vi er tidlig ute og gjør det til en konkurransefordel. Vi har også mulighet til å bygge en betydelig eksportindustri

Administrerende direktør Jostein Soland (f.v.), utviklingssjef Frode Berge, strategi- og kommunikasjonsdirektør Harald Minge (t. h.), er i dialog med EUREM og dr. ing. Robert Schmidt fra Nürnberg, med sikte på å starte opp i Norge i løpet av 2012.

innen produksjon av elektrisk kraft, som Europas grønne batteri, slik vi har omtalt det tidligere i Rosenkilden. Energieffektivisering kan spille en viktig rolle også i dette bildet, påpeker Soland.

Ifølge EUREM er potensialet enormt. 25 prosent lavere strømmregning er betydelig, selv med norske energipriser. Dessuten, utgangspunktet er at tiltakene skal være lønnsomme. EUREM har dokumentert at det i snitt tar 4,2 år før energireducerende tiltak har betalt seg selv, og at 30 prosent av tiltakene er lønnsomme etter bare to år. Totalt for hele det norske samfunnet, snakker vi om et potensiale på 20 Twh i året – kanskje enda mer. Til sammenligning er målet, i forbindelse med innføringen av Elsertifikatloven, at Norge skal produsere 13 Twh ved hjelp av vindkraft, småkraftverk og bioenergi.

Har vi råd til å la være å satse på energieffektivisering?

EUREM

- Training and Network of European EnergyManagers (EUREM) er et utdanningsprogram og et faglig nettverk for energieffektivisering, med næringslivet som målgruppe.
- Programmet ble startet av handelskammeret i Nürnberg i 1999. Det er nå eksportert til 15 land og er blitt en del av EU-prosjektet Intelligent Energy Europe.
- Selve kursprogrammet består av 160 undervisningstimer, 80 timer selvstudium – i tillegg til prosjektarbeid.
- Næringsforeningen arbeider nå for å få EUREM til Norge og Stavanger-regionen. Målet er oppstart i løpet av 2012.

Ny ONS-konferanse om

Statsråd Liv Signe Navarsete, strategisjef Mozhi Habibi i IBM og generalsekretær Arnaldo Abruzzini i Eurochambres er blant foredragsholderne når ONS for første gang inviterer til den internasjonale konferansen Smarter Energy i november. – Energi-effektivisering er et spennende tema med stort potensiale, sier administrerende direktør Kjell Ursin-Smith i ONS.

Tekst: Egil Hollund

ONS Smarter Energy Conference setter teknologi og økonomi knyttet til energieffektivisering under lupen. Konferansen tar opp kostnadseffektive verktøy og introduserer personer og selskaper som har turt å tenke annerledes. Målet er å inspirere deltakerne til å gjøre mer med mindre - og styrke sitt konkurransefor-trinn.

- ONS har lenge sett etter muligheter for å etablere et mellomårsarrangement, uten å konkurrere med oss selv. Smarter Energy vil ta med seg den beste tradisjonen fra ONS, og sørge for at vi belyser et spennende tema med et bredt internasjonalt perspektiv. Når vi skal løse framtidens miljøutfordringer og ikke minst den økende etterspørselen, er energieffektivisering et av de feltene med størst potensiale og som lettest kan realiseres allerede i dag, påpeker Ursin-Smith.

Det foreløpige programmet til konferansen, som går av stabelen 15. og 16. november, er allerede klart. Statsråd

Liv Signe Navarsete står på innlederlisten. Det samme gjør Alf-Tore Haug fra Elkem, Lyse-sjef Eimund Nygård, Ragnvald Nærø fra Statkraft, Siri Espedal Kindem fra Statoil og Grete Tangen fra SINTEF.

- Konferansen blir internasjonal. Samtidig er vi i Norge, og det er viktig å kommunisere og markere hva som skjer i Norge og hva norske myndigheter gjør for å møte utfordringen og utnytte potensialet, sier Ursin-Smith.

Målgruppen er i utgangspunktet et bredt næringsliv, og selvsagt spesielt alle som er involvert i energirelaterte prosesser og beslutninger.

Liv Signe Navarsete

Ragnvald Nærø

Eimund Nygård

Smarter Energy vil ta med seg den beste tradisjonen fra ONS, og sørge for at vi belyser et spennende tema med et bredt internasjonalt perspektiv, sier administrerende direktør Kjell Ursin-Smith i ONS.

Markeds- og informasjonsdirektør, Jon Are Rørtveit i ONS, mener den kommende konferansen vil kunne bidra til at industrien i Norge kan bli kjappe på ballen og ta i bruk teknologier og løsninger før mange andre.

energieffektivisering

ET INDUSTRIELT STÅSTED

De internasjonale innlederne er så langt strategisjef Mozhi Habibi fra IBM, generalsekretær Arnaldo Abruzzini i Eurochambres og innovasjonssjef Robert Smith fra handelskammeret i Nürnberg. Sistnevnte er leder for det EU-støttede EUREM-prosjektet (se foregående side), som Næringsforeningen nå ønsker å bringe til Norge.

Markeds- og informasjonsdirektør, Jon Are Rørtveit i ONS, mener den kommende konferansen vil kunne bidra til at industrien i Norge kan bli kjappe på ballen og ta i bruk teknologier og løsninger før mange andre, og dermed gjøre det til et konkurransefortrinn.

- Smarter Energy vil løfte energi-effektivisering på et industrielt nivå. Fremtidsrettede løsninger for å kutte kraftforbruket er noe hele næringslivet må ta i bruk før eller senere. Ved å være tidlig ute, kan bedrifter få et konkurransefortrinn. Så langt har dette saksfeltet

fått skremmende lite oppmerksomhet, mener Rørtveit.

NASJONALT FORANKRET

En nasjonalt forankret arbeidsgruppe bestående av representanter fra blant annet ENOVA, SINTEF, Forskningsrådet, SWECO, IBM, Lyse, Greater Stavanger og Næringsforeningen, har bidratt til å sette sammen programmet for konferansen. Temaene som vil bli berørt vil omhandle både økonomi, lover og regelverk og ikke minst teknologi. For selv om en rekke løsninger i seg selv er økonomisk lønnsomme, mener Birte Marie Skofteland, som har ansvaret for fornybar energi i ONS, at økonomiske intensiver ofte kan være avgjørende for den enkelte bedrifts vilje til å satse.

- Derfor vil konferansen vise hvilke ordninger som eksisterer. EU-fond, ENOVA og så videre, som kan fungere som den katalysatoren som trengs for å

Generalsekretær Arnaldo Abruzzini i Eurochambres blir en av innlederne på konferansen.

sette i gang, påpeker hun.

Kjell Ursin-Smith har tro på at konferansen vil få en god mottakelse allerede første året, og er fornøyd med det arbeidet som arbeidsgruppen har gjort så langt.

- Ikke minst har det vært kjekt å jobbe sammen med Næringsforeningen, som har bidratt mye til å få inn det europeiske perspektivet i konferansen gjennom sitt nettverk, og vil også være en viktig samarbeidspartner i det videre arbeidet, sier Ursin-Smith.

Ønsker du å delta på konferansen, har ONS nå åpnet for påmelding via sine nettsider; ons.no.

Stor Stavanger-samling på Offshore Europe

Greater Stavanger og ONS går sammen med britiske partnere for å skape et viktig faglig og sosialt møtepunkt under oljemessen i Aberdeen.

Onsdag kveld 7. september er oljefolk fra Stavanger-regionen spesielt velkomne på et fagseminar om samarbeidsmuligheter på tvers av Nordsjøen. Arrangementet går av stabelen på Douglas hotell i sentrum av Aberdeen, og etterfølges av en hyggelig sammenkomst med gode muligheter til å skape nye forretningsforbindelser.

Oljemessen Offshore Europe i Aberdeen har siden sin oppstart i 1973 blitt en stadig viktigere møteplass for oljeindustrien. Greater Stavanger og ONS har lange tradisjoner for å delta på messen.

TUNGT PANEL

På seminaret skal et faglig tungt panel på podiet. Energianalytiker Thina Saltvedt fra Nordea trekker opp de store rammene for industriens videre utvikling. Panelet som skal kommentere og diskutere dette bakteppet er: Norges ambassadør til Storbritannia, Kim Traavik, Storbritannias

Offshore Europe er ONS sitt parallellarrangement og avholdes de årene det ikke er ONS.

<http://www.offshore-europe.co.uk/>

Norsk Britisk Handelskammer (NBCC) har fokus på norske kommersielle interesser i Storbritannia. Organisasjonen ble stiftet i 1906 og har i dag omtrent 700 medlemmer.

http://norwegian-chamber.co.uk/about_us.asp

ambassadør til Norge, Jane Owen, borgemester i Aberdeen, Peter Stephen og ordfører i Stavanger Leif Johan Sevland – med ONS-general Kjell Ursin Smith som møteleder og tilrettelegger for samtalen.

Aberdeen og Stavanger er de to ledende energibyene i Nordsjøområdet, og er begge partnere i WECP, som er et internasjonalt nettverk av energibyer.

Næringslivet og befolkningen i de to byene har hatt et tett forhold i mange år. Både som konkurrenter og samarbeidspartnere innen petroleumsvirksomheten. Forholdet vil fortsette å styrkes også i mange år framover, samtidig som det også gradvis vil vokse fram en industri basert på utvikling av fornybar energi og utveksling av energi via nye kabler som planlegges lagt over Nordsjøen.

Spørsmålene som reiser seg er: Hvordan kan vi optimalisere mulighetene for samhandling mellom de to landene og samtidig vokse med oppgavene? Og hvilke muligheter ligger det i dette for vårt eget næringsliv?

Av Birger Haraldseid og Felix Laate

THINA MARGRETHE SALTVEDT

Thina Margrethe Saltvedt jobber som senior makro/oljeanalytiker i avdelingen for Economic Research og har ansvaret for Commodities Research i Nordea Markets. Hun har også arbeidet i avdelingen for Operational Risk i Nordea Markets. Før hun startet i Nordea jobbet hun i Norges Bank i området for Finansiell Stabilitet. Thina Saltvedt har en Doctor of Philosophy (Ph.D) grad fra University of Manchester Institute of Science and Technology (UMIST), Storbritannia. I sin doktoravhandling skrev hun om dynamiske valutasikringsstrategier for kommersielle produksjons-selskaper.

Foto: Nordea Bank

Fornybarindustrien på Sørvestlandet ser nye markeder og muligheter

Industri, akademikere og næringsutviklere inviteres gjennom andre fase av Storbyprosjektet Energi og Miljø, til å utvide horisonten når det gjelder muligheter for nyskapende teknologi innen fornybarsektoren. Dette er et banebrytende samarbeid mellom storbyene Bergen, Stavanger og Kristiansand.

Prosjektet er finansiert gjennom Innovasjon Norge. Hensikten er å bidra til økt oppmerksomhet rundt globale markedsmuligheter innen fornybar energi. To arrangement er valgt som mål for å synliggjøre disse mulighetene.

Boston er et av verdens ledende sentra for det som kalles Clean Technologies. De første dagene av november er Boston vertskap for en rekke arrangementer som dekker dette fagfeltet. Greater Stavanger, som har prosjektleidelsen for dette samarbeidsprosjektet mellom de tre storbyene, er nå i full gang med å planlegge et opplegg som strekker seg over 5-6 dager i Boston og Massachusetts. Dette i tett samarbeid med Boston-kontoret til Innovasjon Norge. Målgruppen er nyskapende bedrifter, forskere og næringsutviklere.

AMBISØSE PROGRAMMER

USA har et av verdens mest ambisiøse programmer for utvikling av ny teknologi innen energi og er dermed et sannsynlig marked for kommersielt gjennombrudd for mange av disse bedriftene. Prosjektet vil derfor innrette seg mot å bistå disse bedriftene i å skaffe amerikanske kontakter og om mulig andre internasjonale kontakter og samarbeidspartnere. I

tillegg vil prosjektet bidra til nettverksbygging mellom denne type bedrifter på Sørvestlandet.

Første uke i desember arrangeres så konferansen og messen European Offshore Wind i Amsterdam. Politikere, bedrifter og næringsutviklere inviteres til å delta på et tilrettelagt program som strekker seg over maksimalt to dager, inkl. reise. Programmet vil inneholde et guidet besøk til messen og treffpunkter med nøkkelaktører i bransjen.

Offshore vind er et marked i sterk vekst i Europa. Selv om vi ikke forventer å se et kommersielt marked på plass

i Norge før nærmere 2020, vil besøket på messen i Amsterdam gi kunnskap om markedsmuligheter for de aktørene som ønsker å levere til utbygging av havvindkraft i andre land. Eksempelvis er markedet for bunnfaste turbiner i Europa frem til 2020 anslått til 750-1000 milliarder norske kroner, med Storbritannia og Tyskland som de to store markedene.

Deltakelse og opplegg for bedrifter på Sørvestlandet skjer i nært samarbeid med Innovasjon Norge.

Av Birger Haraldseid og Felix Laate

PROSJEKTET er en videreføring av Storbyprosjektet Energi og Miljø som utredet og konkretiserte mulighetene for energi- og klimapolitisk samarbeid mellom storbyene Bergen, Stavanger og Kristiansand.

Prosjektet konkluderte med at samarbeidet skal foregå langs to hovedspor: Et klimapolitisk arbeidsområde og et næringsstrategisk arbeidsområde. Samarbeidet innenfor det klimapolitiske arbeidsområdet ivaretas av miljø- og klimasjefene i de tre byene, mens samarbeidet innenfor det næringsstrategiske området ivaretas av Business Region Bergen, Greater Stavanger og Kristiansand kommune/ Knutepunkt Sørlandet.

Det er arbeidet med å finne fram til et samarbeidsprosjekt relatert til disse to hovedsporene som i størst mulig grad er rettet inn mot næringslivet og som kan bidra til å gi konkrete resultater. I tillegg har det vært ønskelig å utforme et prosjekt som skaper felles arenaer mellom næringsaktører og næringsutviklingsorganisasjonene på Sørvestlandet.

Kraftsamling på Kviamark

Kampen om å være landets Matfylke nummer én er knallhard. Når Rogaland med rette kan sies å ligge et hestehode foran de andre fylkene skyldes dette blant annet Kviamark. Denne kraftpakken av en næringsmiddelklynge har blitt en kjempesuksess, og nå er det utsolgt for næringstomter.

Tekst: Frode Berge
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Prima Jæren AS etablerte seg på Kviamark i 2007 og er en høykvalitetsprodusent av kjøtt. Bedriften er svært innovasjonsorientert og samarbeider tett og systematisk med tunge kompetansemiljøer som Måltidets Hus, Gastronomisk Institutt, Bocuse d'Or og Ipark.

Konserndirektør Ernst Eik angrer ikke på valget av Kviamark som lokalisering for virksomheten.

- Da vi besluttet å etablere oss her hadde vi ikke stor nok omsetning til å fylle produksjonslokalene. Vi har imidlertid opplevd en kraftig vekst, og regner med å omsette for rundt én milliard kroner i 2011. Det er ingen tvil om at plasseringen har hjulpet oss til å løfte omsetningen. Her er vi omgitt av dyktige produsenter og et sterkt fagmiljø.

GOD DRAHJELP

Eik understreker i tillegg betydningen av en god vertskommune.

- Jeg vil berømme Hå kommune som en svært god tilrettelegger. Servicenivået i administrasjonen er høyt, noe som bidrar til at Kviamark er en god plass å være, sier konserndirektøren.

ENTUSIASTISK RESSURSGRUPPELEDER

Magnus Skretting jobber til daglig i Marine Harvest. I tillegg er han leder for Næringsforeningens ressursgruppe for mat, en gruppe som har bred matfaglig og geografisk sammensetning.

Prima Jæren høster stadig større anerkjennelse for kvaliteten på kjøttproduktene sine. Bedriften og de ansatte har funnet seg godt til rette på Kviamark, og regner med å omsette for rundt én milliard kroner i år. Konserndirektør Ernst A. Eik og daglig leder Harald Reime har all grunn til å smile.

Selv om Skretting selv har hovedfokus på sjømat generelt og kveite spesielt, er han mektig imponert over utviklingen på Kviamark.

- Da vi hadde oppstartsmøte for ressursgruppen for mat var det naturlig å legge dette til Kviamark. Dette må nå være landets sterkeste klynge for næringsmiddelbedrifter. Kviamark har på kort tid blitt et fyrtårn, og utviklingen her er utrolig inspirerende for alle som jobber med mat.

Også Skretting påpeker betydningen av fysisk nærhet til resten av verdikjeden.

- På Kviamark er bedriftene tett på både dyktige produsenter og krevende konsumenter. Dette bidrar til at virksomhetene blir sterkt markedsorienterte og dermed konkurransedyktige, sier Magnus Skretting.

STOLT ORDFØRER

Hå-ordfører Terje Mjåtveit er svært tilfreds med utviklingen.

Daglig leder Øyvind Hegelstad (til høyre) og medeier Hallstein Aase i Miljøgartneriet ser fram til at Tine etablerer gigantmeieriet sitt vegg i vegg. Da kan bedriftene utveksle spillvarme og CO2.

- Hå er faktisk Norges største husdyr-kommune, og tidligere ble alt av råvarer sendt ut av kommunen for videreforedling andre steder. Dette ville vi snu på, og derfor etablerte vi Kviamarka for snart ti år siden. Vi ga tilbud om gratis tomt, og da Prior (nå Nortura) etablerte seg som første bedrift her i 2004 åpnet det seg en ny verden for oss. Vi er jo en utpreget landbrukskommune, og det har vært et stort løft å få etablert så mange sterke næringsmiddelbedrifter hos oss.

Mjåtveit tror at en viktig del av suksessopskriften handler om å gjøre noen tydelige valg og prioriteringer.

- Det ble gjort veldig klart helt fra starten at dette skulle være et område utelukkende forbeholdt næringsmiddelbedrifter, og ikke f.eks mekanisk industri. Dette har opplagt vært et konkurransefortrinn. Nærheten til alle de dyktige produsentene innebærer en klar fordel for de forskjellige bedriftene som har etablert seg her. Samtidig innebærer tettheten internt i klyngen klare fordeler. Det vil blant annet se når Tine Meierier etablerer seg vegg i vegg med Miljøgartneriet og disse to bedriftene kan utveksle spillvarme og CO2.

Ordføreren kan stolt berette at Kviamarka nå er "utsolgt", i alle fall for en stund.

- Etter at Ådne Espeland AS kjøpte tomt og besluttet å flytte kjøttforedlings-

Magnus Skretting leder Næringsforeningens ressursgruppe for mat. Han er mektig imponert over utviklingen på Kviamarka.

Kviamarka

er et regionalt næringsområde for næringsmiddelbedrifter. Området utgjør i dag 400 dekar, og ligger i Hå kommune.

Kviamarka har vært i jevn vekst siden 2004, og er/vil bli "hjemsted" for bedrifter som Nortura, Prima Jæren, Miljøgartneriet, Tine Meierier og Ådne Espeland AS. Næringsområdet vil om kort tid omfatte 700 årsverk.

bedriften fra Ålgård til Kviamarka har vi faktisk ikke mer areal å tilby. Vi jobber imidlertid med saken, og er i dialog med fylkeskommunen og fylkesmannen om utvidelser. Kviamarka er definert som et regionalt næringsområde, og jeg har god tro på at vi skal finne løsninger.

I tillegg til plassmangel har bedriftene og de ansatte på Kviamarka utfordringer på transportsiden.

- Jærbanen går rett forbi, men har ikke stoppested på Kviamarka som snart er arbeidsstedet til 700 mennesker. Slik kan vi ikke ha det i en tid da alle er enige om at vi må ha et godt kollektivtilbud for å ta vare på miljøet. Derfor jobber vi hardt for å få på plass et nytt stoppested på Kviamarka, og vi gir oss ikke før dette er på plass, avslutter Terje Mjåtveit.

Helstøpt gjeng i Sola

Betong

Trivsel, yrkesstolthet og engasjement er stikkord som beskriver det unike miljøet i Sola Betong. Ikke sjelden starter de i firetiden om morgenen og gir seg ikke før siste betonglast er kjørt ut. Slik er det å jobbe i ferskvarebransjen...

Tekst: Trude Refvem Hembre

Foto: Eirik Anda/BITMAP

Sola Betong har rundt 30 ansatte og ble etablert i 1994. Selskapet leverer ferdigbetong og har hovedkontor i Risavika. De gikk fra visjonen "Betong til rett tid og sted" til: «Med vår betong skal fremtiden bygges». Denne visjonen bidrar til å gjøre jobben meningsfull. Prosessen med identitetsbygging som startet i 2008 har bidratt til at de ansatte har fått styrket selvbilde og økt lojalitet til arbeidsplassen.

Sola Betong har de flinkeste folkene, ifølge administrerende direktør Trond Skjæveland.

- Vi er en sammensveiset gjeng som står samlet om målet og løser de oppgavene vi har. Uten at noen motarbeider oss eller har en egen agenda. Jeg vil påstå vi har et helt unikt miljø. Til sammen har vi over 400 års ansiennitet. Det er solide og seige folk som jobber her. Turnoveren er lav, og det er viktig å beholde dem, for de har en unik kompetanse og lang erfaring som de yngre - meg inkludert - kan nyte godt av, smiler Skjæveland. Han forteller at det ikke er uvanlig at arbeidsdagen starter i fire- halv femtiden om morgenen.

SOLIDE OG SEIGE

Sola Betong satser på følgende verdier: dyktige, engasjerte, ansvarlige og løsningsorienterte.

Henger ikke med hodene...16 hoder i betong av ansatte henger permanent på utstilling hos Sola Betong i Risavika.

EN HELSTØPT GJENG

Anslaget var å bygge en identitet som gjør betongprodusenten Sola Betong til bransjens mest attraktive arbeidsplass og slå knockout på konkurrentene i markedet. Prosjektet gikk ut på å løfte fram de ansatte - den ærlige, ekte stemmen og ansikt utad i bedriften. Den helstøpte gjengen, med andre ord. Det ble også motto'et: En helstøpt gjeng.

- Vi lagde en avstøpning av hodene til alle ansatte. Så inviterte vi på kunstutstilling i Skur 2. Nå henger hodene permanent på kontoret vårt i Risavika.

Adm.direktør Trond Skjæveland er fornøyd med prosjektet og medarbeiderne og mener de har et helt unikt miljø.

Betong er et utrolig undervurdert materiale.

De er laget i betong, og tåler alt, forteller Skjæveland

Resultatet er røft og tøft. Hver minste lille linje i ansiktene kommer likevel tydelig fram. Det er nesten litt uhyggelig, det er som om de snart vil våkne og komme ut av betongen. Kunst gir selvtillit, og de ansatte ble en del av kunsten. Med dette prosjektet har Sola Betong greid å skille seg ut, hatt en prosess som har styrket samholdet og fokusert på produktet, nemlig vist at betong er et materiale som har mange bruksområder.

DEDIKERTE MEDARBEIDERE

Hva var målet med prosjektet?

-Bygge synlighet i en tung industri på en positiv og ny måte og samtidig holde fokus på produktet, svarer administrerende direktør Trond Skjæveland.

Og produktet, det er betong, et kaldt hardt, maskinelt produkt forbundet med grov industri. Men det viktigste produktet er folk.

Hva ble den største utfordringen og resultatet av denne prosessen?

-Noe av det viktigste i prosessen er det interne engasjementet som gjør at vi framstår som en trivelig aktør, forteller Skjæveland. Prosessen har vært veldig bra for oss internt og bidratt til økt trivsel. Vi er en veldig industriell bransje med biler og betong, en tøff arbeidsplass. Dette prosjektet er litt mykt, kanskje litt feminint, ler betongsjefen.

YRKESSTOLTHET

-Vi har hatt veldig mye kjekt med prosjektet. Hodene er bare resultatet, vi hadde det kjekt i hele prosessen. Prosjektet skapte yrkesstolthet, trivsel og engasjement, sier Trond Skjæveland fornøyd.

Hvordan merker dere at trivselen har økt?

- Vi har hatt et eksternt byrå som gjorde en undersøkelse for oss. De fant ut at 74% av de ansatte opplever økt

stolthet ved å arbeide i Sola Betong.

Videre at 83% av kundene erfarer bedre kommunikasjon og samarbeid med Sola Betong, og selskapet har fått nye store kontrakter.

Skjæveland føler det er lettere å rekruttere nå, og tror Sola Betong kan være en attraktiv arbeidsplass ved å framheve medarbeiderne på denne måten.

Kan du nevne andre tiltak som bidrar til økt trivsel?

-Jeg forsøker å snakke med alle hver dag, vi er en flat organisasjon. Vi har et stort fokus på at alle skal bli hørt. Vi har faste personalmøter minst en gang i måneden, som oftest i femtiden om morgenen for det er kun da vi har mulighet til å samles. Vi vet aldri når vi er ferdig for dagen, for betongen er en ferskvare som må ut.

Det fortelles om de som kommer hjem i åtte-tiden på kvelden - til krøllete fiskepudding i stekepannen...

Kutt i gründerstøtte kan hindre knoppskyting

Gründermiljøene i Stavanger-regionen rammes av regjeringens nedtrapping av etablerer- og inkubatorstipend. Nå ber iPark-direktør Terje Handeland om hjelp i revidert statsbudsjett.

Tekst: Harald Minge

Nedgangen i bevilningene til etablerer- og inkubatorstipend er dramatisk. Fra 2009 til 2011 ble totalsummen redusert fra 273,5 millioner til 130 millioner.

- Dette er urovekkende tall, og vi ber nå regjeringen om at rammene økes. Vi foreslår at landsdekkende inkubatorstipend økes fra 0 til 50 millioner kroner, mens etablererstipend økes fra 20 til 50 millioner kroner, sier Handeland, som er bekymret for at lave bevilgninger vil svekke gründeres evne til å starte egne virksomheter, samtidig som han frykter at driftsgrunnlaget for inkubatormiljøene svekkes.

KAN GÅ GLIPP AV MULIGHETER

- Etablererstipendet er rettet inn mot selve idefasen, mens et inkubatorstipend er betinget av at gründeren med sin nystartede bedrift blir godkjent for opptak i en inkubator. Inkubatorstipend vil dermed være viktig for nyetablerte bedrifter med potensial for vekst i et internasjonalt marked. Uten den type muligheter kan regionen gå glipp av nye muligheter fordi vi ikke klarer å sikre en tilfredsstillende

knoppskyting i næringslivet. Spesielt i en fase hvor denne regionen er opptatt av nye forretningsmuligheter, er det sentralt at gründerne med gode ideer kan få hjelp og økonomisk støtte til å konkretisere sin forretningsplan, sier Handeland. Et inkubatorprogram strekker seg normalt over to til tre år, hvor inkubatoren involverer seg betydelig i forretningsplan, opplær-

”Det er en kjensgjerning at det er langt større potensial i antall ideer i de sentrale områdene

ring, kompetanse, nettverk og i noen grad kapital. Erfaring viser at bedrifter som har vært gjennom et inkubatorprogram har langt bedre overlevelsessevne og vokser raskere enn bedrifter utenfra.

SKJEV FORDELING

Nedgangen i bevilningene skyldes først og fremst de grepene som ble tatt i forbindelse med finanskrisen for tre år siden.

Nedgangen i bevilningene til etablerer- og inkubatorstipend er dramatisk, mener iPark-direktør Terje Handeland. Fra 2009 til 2011 ble totalsummen redusert fra 273,5 millioner til 130 millioner.

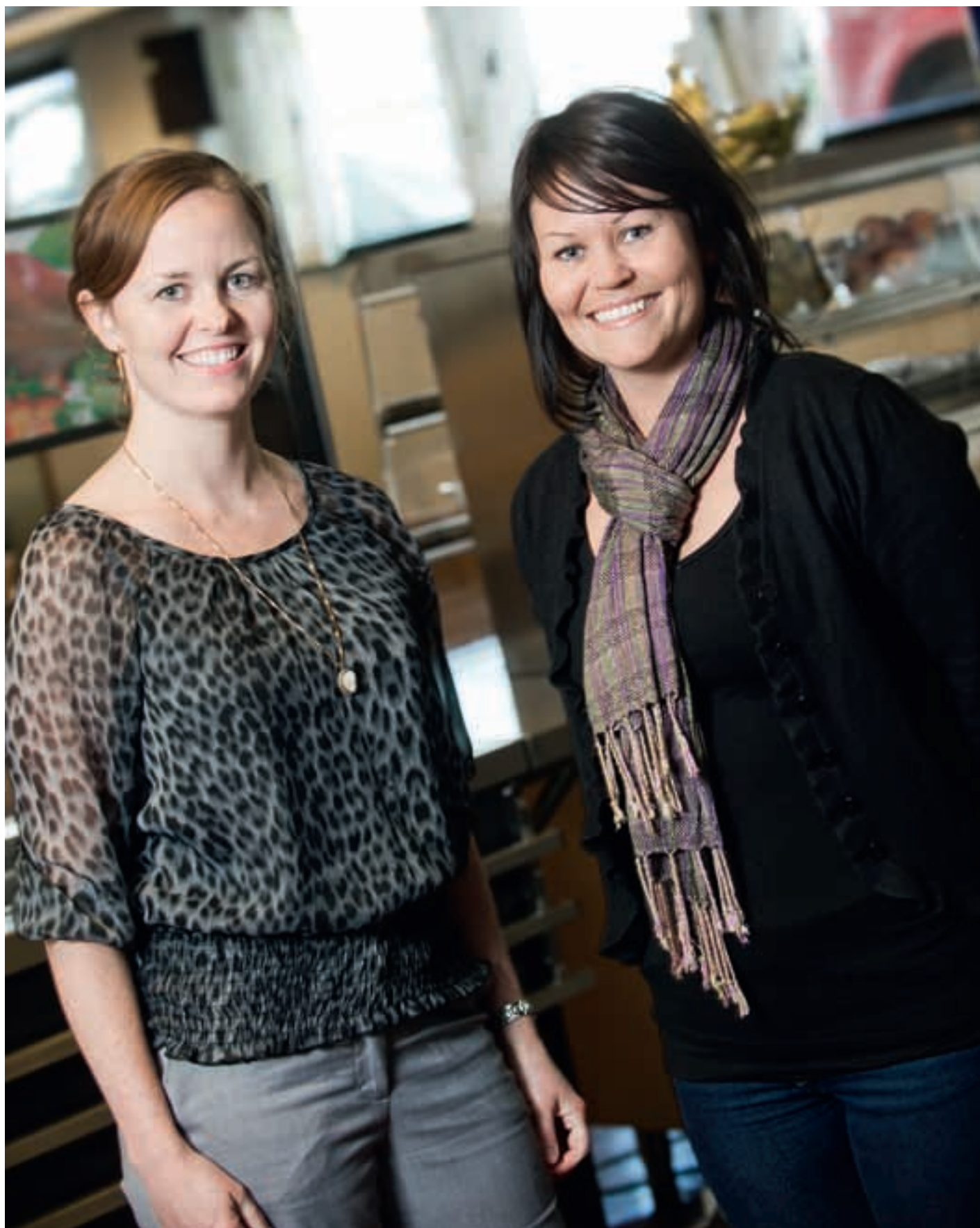
- Situasjonen er en annen nå, og det bør gjenspeiles i satsingen. Dessuten er det en kjensgjerning at det er langt større potensial i antall ideer i de sentrale områdene, og derfor er det et tankekors at kun 25 stipend fordeles sentralt, mens 135 går til distriktene. Her er det god grunn til å se på fordelingsnøkkelen, sier han.

Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge og Abelia har sammen sendt et brev til Nærings- og handelsdepartementet hvor det bes om en samlet stipendøkning på 80 millioner kroner i inneværende år.

- Både for Stavanger-regionen og for landets øvrige næringsliv er det avgjørende for verdiskapingen at det dukker opp ny aktivitet med ny teknologi og nye løsninger. Situasjonen er i øyeblikket spesiell, og Konjunkturbarometeret for Rogaland viser stor optimisme og mye aktivitet. Da må regjeringen kjenne sin besøkelsestid for å stimulere til vekst, avslutter Handeland.

Sodexo:

Smarte fristelser

Sodexo ble grunnlagt i 1966 av franskmannen Pierre Bellon. I dag er konsernet med sine 380.000 ansatte verdens 21. største arbeidsgiver, og målsettingen er todelt: Forbedre den daglige livskvaliteten for alle kunder, samt bidra til den økonomiske, sosiale og miljømessige utviklingen i de samfunn, regioner og land som konsernet opererer i. Totalt har Sodexo rundt 1.500 ansatte i Norge, med en omsetning på 1,5 milliarder norske kroner. På verdensbasis betjener konsernet 50 millioner kunder og omsetter for 120 milliarder kroner.

Tekst: Erik Lindboe
Foto: Eirik Anda, Bitmap

Tradisjonelt har forpleiningstjenester offshore vært en hovedgeskjeft. Sodexo Remote Sites med rundt 800 ansatte i Norge er ett av selskapene under Sodexo-paraplyen, som på verdensbasis desiderer en av de største leverandørene av slike tjenester.

- Vi har etter hvert utviklet et bredere tjenestetilbud, og i dag omfatter virksomheten vår forpleining og renhold, vi drifter kantiner og leverer ellers totalpakker for drifting av hele bygg, inkludert vaktmestertjenester, vedlikehold og oppgraderinger, forteller kommunikasjonssjef Trine Jonassen. Hun legger til at virksomheten også omfatter skoler, fengsler, sykehus og forsvarsanlegg under nær sagt alle himmelstrøk.

FOKUS PÅ HELSE

Forpleiningssjef Inger Lise Knudsen understreker bedriftens fokus på helsefremmende tiltak.

Kommunikasjonssjef Trine Jonassen (t.v.) og forpleiningssjef Inger Lise Knudsen jobber i en virksomhet som tilbyr både forpleining og renhold, drift av kantiner og bygg, inkludert vaktmestertjenester, vedlikehold og oppgraderinger.

- Vi jobber aktivt for å påvirke folks kosthold. Jeg jobber mye offshore, og der satses det bevisst på et sunt tilbud i kantinen. Gjennom holdningskampanjer og skoloring av kokkene ser vi at det er relativt enkle grep som skal til for å lage hverdagen bedre for den enkelte. Vi ser tydelig resultatene: Forbruket av bacon og pommefrites går ned, mens sunnere kosthold som bl.a. består av frukt og salater vinner fram. I kantinene bestreber vi oss på å tilberede maten uten å bruke usunt fett eller usunne oljer. Vi har et globalt fokus på å redusere sukker, salt og fett i kantinene våre. Noen og enhver av oss kan bortimot høre sofaen rope på oss etter en tung, fet middag. Alle vet det – og kan føle det selv – at sunn mat gjør noe med energinivået vårt. Dette har også et sikkerhetsaspekt, ikke minst offshore. Ikke nok med det: Vi satser på at et sunt levesett skal gjennomsyre hverdagen for den enkelte, enten vi er hjemme eller på jobb. Derfor står også mosjon og trim på dagsorden.

SMARTE FRISTELSER

"Med smarte fristelser innabords tar du hoderegning raskere enn Mia i sjette klasse!" kan vi lese på ett av bannerne i Sodexos holdningskampanje.

- Vi driver proaktivt og jobber stadig med å forbedre konseptene våre, sier Trine Jonassen og Inger Lise Knudsen.

- Vi skal være i forkant – ikke bare på mat, men over hele linja. Vi har et stort engasjement i forhold til våre egne ansatte, og vi utgir "Smart Info", et månedlig nyhetsbrev med tips og oppskrifter. Årlige brukerundersøkelser så vel eksternt som internt gir oss gode og positive tilbakemeldinger. En helhetlig tenkning på et sunt levesett bidrar til at folk blir mer fornøyde i hverdagen. Dette viser seg også i vår egen organisasjon, der de ansatte ønsker å fortsette å jobbe hos oss. Turnover er på et lavt nivå. Vi har avtaler med flere treningsstudio for våre ansatte, og vi har interaktive programmer med undersøkelser om matvaner og trening. Vi mener at det vi selger eksternt, skal være representativt for bedriften internt. Eksternt går det så det suser, og det er sjelden vi mister kunder. Sunt levesett er jo noe som er i tiden. Flere og flere land får fokus på dette, også land som tradisjonelt har spist mer usunt enn oss. Å redusere mengden salt, sukker og fett er blitt et uttrykt mål på alle våre 34.000 sites verden over.

VIKTIG FOR TRIVSELEN

Forpleiningssjef Inger Lise Knudsen understreker betydningen av topp catering og renhold.

- Dette er viktige trivselsfaktorer, og derfor er jobben vår så viktig. Heldigvis får vi gode tilbakemeldinger fra kundene våre. Ikke minst er dette takket være stort fokus på kvalitet. Kokkene våre hentes fra øverste hylle; Slottet, Bagatelle, Gastronomisk Institutt og kokkelandslaget. Vi har også en kokk som er tilknyttet Olympiatoppen for å lage mat for norske utøvere under OL. Maten som serveres er ikke halvfabrikat, men lages fra bunnen av. Det er på grunn av et godt rykte at vi greier å rekruttere de beste. Og det var derfor jeg søkte jobb i Sodexo!

Kommunikasjonssjef Trine Jonassen smetter inn: - Det er fint vi fikk med Inger Lise på laget. I tillegg til å være kokk er hun utdannet ernæringsfysiolog, og det er et fortrinn å ha denne kompetansen i egne rekker.

"Making every day a better day" er konsernets globale slogan i en strategi som har bærekraftig drift som overbygning. I august flytter Sodexo Remote Sites fra Tananger til nye lokaler i Vassbotnen på Forus.

Rogaland på Børs

Både børsdirektøren og toppsjefen i DnB NOR står på talerlisten når DnB NOR og Næringsforeningen inviterer til det årlige arrangementet Rogaland på Børs 7. september. Her får du også høre lederne i alle de 15 Rogalands-bedriftene som er registrert på Oslo Børs.

Tekst: Trude Refvem Hembre
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Både børsdirektøren og toppsjefen i DnB NOR står på talerlisten når DnB NOR og Næringsforeningen inviterer til det årlige arrangementet Rogaland på Børs 7. september. Her får du også høre lederne i alle de 15 Rogalands-bedriftene som er registrert på Oslo Børs.

Eirik Larsen, senioranalytiker i DnB NOR Markets gir sin tradisjonelle og humorfylte presentasjon om økonomiske utsikter. Femten børsnoteerte selskaper med base i Rogaland presenterer seg for sitt regionale publikum på seminaret som går av stabelen 7. september. Alle vil de sette preg på arrangementet Rogaland på Børs. Det er sjuende gang arrangementet gjennomføres.

Ideen med Rogaland på børs er å gi alle børsnoteerte selskaper i Rogaland anledning til å orientere investorer og øvrig næringsliv om selskapets forretningsmessige aktiviteter og økonomiske resultater.

MØTER

Det er lagt opp til 5 x 3 parallelle workshops hvor selskapene presenterer seg. Det er i år fokus på oljevirkksomheter, og viktigheten av børsnoteerte selskaper for alle i regionen.

- Vi legger i år opp til at børsselskaper i enda større grad enn tidligere skal fokusere på viktige strategiske satsninger selskapene har fremover, forteller Helge Hamre som leder DNB NOR Markets i Stavanger. Hamre deltar i Næringsforeningens ressursgruppe for kapitalforvaltning.

- Rogalandsbørsen er jo en "oljebørs" sier Helge Hamre, leder for DnB NORs meglerbord i Stavanger.

MULIGHETER

Rogaland på Børs gir det lokale næringslivet flere muligheter, både kompetanse-delning i form av den innsikt tilhørerne får om hvordan selskapene jobber, og hvilke satsingsområder de har nå og framover, og sist men ikke minst investeringer som skal fortas på kort og lang sikt. Dette er informasjon som er av strategisk betydning for mange virksomheter i regionen og landet for øvrig.

- Noen børsselskaper har signalisert at de vil ha fokus på dette og andre vil informere om hvilke tjenester de kan tilby oljenæringen sier Morten Lode i DnB NOR Markets som er prosjektleder for arrangementet. På dette viset fungerer arrangementet som en "salgsmesse" som viser hva de børsnoteerte selskapene leverer.

MAT

Arrangørene har i tillegg til det faglige innholdet blant annet lagt til rette for servering av lokal mat levert av de beste regionale produsenter, med bla helstekt Angus filet fra Prima Jæren på menyen

Rogaland på Børs som er et samarbeidsprosjekt mellom DnB NOR og Næringsforeningen i Stavangerregionen, har trukket omkring 200 deltakere de siste årene. I år håper vi å kunne ønske 300 og gjerne enda flere gjester velkommen i Stavanger Forum avslutter Helge Hamre.

Bente Landsnes, administrerende direktør ved Oslo Børs kommer til Stavanger 7. september.

Rune Bjerke, konsernsjef i DnB NOR deltar på Rogaland på børs 7. september.

Helge Hamre og Morten Lode i DnB NOR Markets er sentrale i planleggingen av arrangementet sammen med Næringsforeningen.

MINGLING

På arrangementet vil det bli god anledning til å utvide nettverket, både under lunsjen og i pausene.

MELD

deg på via rosenkilden.no under møtekalender eller ring 51510880.

Følgende selskaper vil presentere seg:

Acta Holding
Akva Group
Badger Explorer
Comrod
Klepp Sparebank
Kverneland Scana Industrier
Noreco
Sandnes Sparebank
Seadrill
Seawell
Scana Industrier
Solstad Offshore
Solvang
SR-Bank
Statoil

Meget attraktive kontorlokaler til leie i Romsøekvartalet

Ta kontakt for mer info: tlf 51 85 40 00 / tjm@ogreid.no

ØGREID
www.ogreid.no

Oljepioner på Rennesøy

Rennesøy. En 20 minutters biltur fra Stavanger. En tur som stadig flere tar. Rennfast er nedbetalt. Bomstasjonen nedlagt i 2006.

I 2009 ble Rennesøy kåret til Norges rikeste kommune målt i median husholdningsinntekt med en inntektsvekst på 24,5 prosent siden 2005. Det har skjedd en folkeutvandring i miniatyr fra Stavanger til øya. I dag er folketallet over 4000, og den første bedriften i oljeservicevirksomheten, KCC Power System AS, er grunnlagt i Vikevåg ved Mastrafjordens bredd.

Tekst: Egil Rugland
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Nå er denne rapportør ikke spesielt lommekjent i landets rikeste kommune i verdens rikeste land, og må litt beskjemmet be om en smule orientering før ankomst fra mer urbane trakter.

- Du finner oss i de gamle lokalene til Vikevåg Trelast, informerer eier og gründer Mons Horve (55).

HEKTISK

Nåvel. Det er ingen tvil om at Rennesøy er en naturperle, og det er aktivitet i den rike kommunen. Det er slett ikke enkelt å forsere seg fram på vei til KCC Power. Det vrirler av anleggsmaskiner i Daleveien, oppmålerne langs veien er i full sving, og det er trangt. Et leilighetskompleks er også i ferd med å reise seg like i nærheten av den historiske oljeservicebedriften på Rennesøy.

Nå har KCC Power som ble etablert i 2008 fått usedvanlig gode muligheter for både drift og vekst. Det er ikke tegn til trelast på det gamle tomteområdet til Vikevåg Trelast. I stedet er det flere pumpeanlegg som står på kaien, og det er hektisk virksomhet med vedlikehold i regi av personell fra KCC Power System og Halliburton. Trelasten er skiftet ut med testing av utstyr for oljeselskaper på sokkelen.

- Her har vi gode ekspansjonsmuligheter, sier Mons Horve der han skuer ut over det 11 mål store området som KCC Power System leier av Vikevåg Eiendom.

GRÜNDER

Nå kan Mons Horve raskt gå inn i kategorien av regionale gründere. KCC Power System AS ble etablert i 2008, men det er en forhistorie som går en del tilbake i tiden. Mons Horve ble utdannet ved Stavanger tekniske i 1976, tok fagbrev i 1977 og tok steget inn i oljeservicebransjen i 1980 med dieselmotorer og marine pumper som spesialitet. Senere etablerte han selskapet Progress, som betyr framgang som kjent. Den framgangen fortsatte for Horves vedkommende med at Progress ble kjøpt opp av Odim JMC som senere ble overtatt av selveste Rolls Royce Norge i 2009. Horve er for tiden servicesjef i Rolls-Royce på prosjektet Yme Workover Rig på Rosenberg. Fra august går han 100 prosent over i KCC Power med lederansvar for foreløpig åtte ansatte.

EKSPANSJONSMULIGHETER

- Her har vi gode ekspansjonsmuligheter, sier Mons Horve der han skuer ut over det 11 mål store området som han leier av Vikevåg Eiendom. Vi har et verksted på 1800 kvadratmeter med traverskrane, og to haller på henholdsvis 780 kvadratmeter og 350 kvadratmeter, og kontorlokaler på 600 kvadratmeter. Vi startet opprinnelig på Åmøy næringspark, men vi vokste raskt ut av lokalene. Vi disponerer nå en dypvannskai som vi også har muligheten for å utvide til 230 meter kailinje for å ta i mot større skip. Vi opererer i et marked som krever stor plass, og vi slo til da dette området ble ledig for leie.

KCC Power overtok industriområdet etter Vikevåg Trelast 1. januar i år.

hold, og det er voksende marked for å få mest mulig ut av feltene ved hjelp av ny teknologi.

NÆRHET

- Det aktualiserer muligheten for selskapene til å ha vedlikeholdsutstyr raskt tilgjengelig for transport til feltet i nærheten av sjø. For oss er derfor Vikevåg en meget god lokalisering. Vi har god kaiplass og muligheter for lagring av utstyr. Vi har hele tiden hatt en god dialog med kommunen som er opptatt av nyetableringer og som selv bidrar med utbygging av næringsområder og kaiområde ikke langt fra oss.

Selv om Horve først går inn i heltidsstilling i august, har han i ledige kvelder og helger hele tiden utviklet og designet pumpeapplikasjoner. Det er applikasjoner som gjør at væske pumpes ned i rørledningene og i brønnene for vedlikeholdsoperasjoner.

KCC Power startet virksomheten med basis i tidligere kunder. Men siden har selskapet vært preget av stor vekst.

STERK VEKST

- Fra 2009-2010 hadde vi en vekst på 600 prosent, og vi har budsjettet med 30 prosent vekst i 2011, sier Mons Horve som legger til at det er muligheter for utleie av lager og kontorlokaler samt utendørs lagring.

- Men skal vi leie ut, må det være til bedrifter som er relevante for vårt virksomhetsområde i oljeindustrien.

KCC Power har selskaper som Halliburton, Schlumberger og BJ Services i kundeporteføljen og er forhandler av Deutz industri- og marinemotorer og MAN motor.

Mons Horve tar med seg den solide erfaringen fra oljeindustrien, sist som servicesjef i Rolls-Royce, når han setter seg ned i daglig leder-stolen i august.

- Det har vært kjekt og krevende å jobbe i et så anerkjent selskap som Rolls-Royce, sier Horve. Jeg tar med meg betydningen av rapportering og prosjektstyring inn i KCC.

Men i tillegg tar han med seg gründeregenskapene.

- Det er mye kreativitet i oljesektoren, sier Horve. Det er kvaliteter som betyr mye fordi serviceselskapene er opptatt av effektivisering. I den sammenheng trengs det kreative ildsjeler.

BARNAS NAVN

Nå er ikke KCC Power Systems AS et dagligdags bedriftsnavn hverken i oljeindustrien eller andre industrier.

- KCC står for Kjetil, som er ansatt i bedriften, Cecilie og Camilla. Det er navnet på barna mine, sier Mons Horve.

Det er mulig at det burde vært en M i tillegg.

PUMPESYSTEMER

- Vi tilbyr oljeserviceselskapene gode fasiliteter for testing av utstyr, vedlikehold og ombygging, og design for utviklinger av nye pumpeapplikasjoner, sier Mons Horve.

Det er et voksende marked i oljeindustrien, og industrien selv har ønsker om utvikling av flere pumpeapplikasjoner. De store utbyggingene er ferdige, og det skjer en omstilling fra bygging til vedlike-

SPA-HOTELL
VELVÆRE

Vi gir deg ny energi!

Ryfylke

Spennende aktiviteter som funball, champagnetur, zumba og yoga.

Velkommen til Hjelmeland!

Tlf: 480 50 600 • E-post: post@spahotellvelvaere.no • www.spahotellvelvaere.no

11 lokalpolitikere om Sandnes Øst og storbyen

Fylkesmannen har satt foten ned for en rekke av Sandnes kommunes planer i Sandnes Øst. Kommunen har svart med at da legges utbyggingen på is, og dermed mister vi det kanskje viktigste utbyggingsområdet i storbyområdet Stavanger.

Tekst: Egil Hollund

Det som gjør saken ekstra betent, er at området ligger inne i fylkesdelplanen fra 2001, en plan som er blitt hyllert både på lokalt og nasjonalt nivå som et kroneksempel på hvordan langsiktig byplanlegging skal foregå. Når nå selv ikke denne planen ser ut til å kunne fungere og sikre storbyen nødvendig boligbygging, hvordan skal man da sikre at boligprisene i Stavanger-regionen ikke fortsetter å galoppere stadig raskere enn noe annet sted i landet?

Nå skal det sies at det er fortsatt er mulighet for at Fylkesmannen og Sandnes kommune kommer til enighet. Men i skrivende stund står de langt fra hverandre.

Derfor har Rosenkilden spurt 11 sentrale lokalpolitikere følgende spørsmål:

1. Hva skal vi konkret gjøre videre for å sikre nok boligbygging i storbyen på kort og mellomlang sikt, når kanskje det aller viktigste utbyggingsområdet nå blir lagt på is?

2. Hvordan skal vi planlegge den framtidige utviklingen av storbyen, når ikke en gang en fylkesdelplan ser ut til å fungere?

Cecilie Bjelland (Ap), ordførerkandidat i Stavanger

1. Vi forventer en sterk videre vekst i Stavanger-regionen. Tilgang på gode boliger tilpasset den enkeltes livssituasjon og behov er helt

nødvendig for at vi skal kunne få til en slik vekst. Da må vi ha en aktiv boligpolitikk der det politisk må legges til rette for bygging av nye boliger, rehabilitering og fornyelse av eksisterende boligmasse og transformasjon av tilgjengelige områder som kan egne seg for boligbygging. Stavanger må selvsagt utnytte boligpotensialet innen eget kommuneareal. Det skal vi gjøre med en fortsatt sterk offentlig satsning på utvikling av hovedutbyggingsområdene. Slik kan vi sikre effektiv bygging av nye boliger. I tillegg vil vi at kommunen skal tilrettelegge for at det etableres samarbeid mellom private eiendomsbesittere i transformasjonsområder, slik at disse kan bli effektivt utnyttet til alles beste. Men Stavanger kan ikke løse regionens behov alene. Stavanger Arbeiderparti vil derfor at vi ser på muligheten for å arbeide tettere sammen på tvers av kommunegrensene.

2. Sandnes Øst har det største utbyggingspotensialet på kort sikt for regionen. Det er derfor et veldig viktig område der vi må få til en bedre dialog for hvordan vi løser de innsigelser som kan hindre rask og planmessig utbygging. God dialog på tvers av etater og kommuner er her en kritisk faktor for å få løst dette og Stavanger Arbeiderparti vil være en pådriver for dette.

Tove Frantzen (V), gruppeleder i Sandnes

1. Det blir en utfordring å sikre nok nye boliger når det nesten ikke blir lagt inn nye boligområder i ny kommuneplan for Sandnes. På kort

sikt vil det være mulig å bygge ut i områder som er avsatt i eksisterende kommuneplan, og fortetting langs bybåndet mellom Stavanger og Sandnes. Bybånd Sør er under planlegging - håper dette ikke møter de samme innsigelsene som Sandnes Øst.

2. Vi har ikke noe annet valg enn å samarbeide og finne regionale løsninger. Fylkesdelplanen er under revisjon, og dette arbeidet må nå prioriteres. Ny Regionalplan må finne løsninger for fremtidige bolig- og næringsområder.

Christine Sagen Helgø (H), gruppeleder og ordførerkandidat i Stavanger

1. Stavanger kommune har i juni 2011 vedtatt ny kommuneplan Sammen for perioden 2011

til 2025. Stavanger har nok kapasitet i områder som er avsatt til boligutbygging i perioden. For å sikre feltutbygging på lang sikt har bystyret bedt om at det vurderes nye områder som kan frigjøres til bolig ved rullering av planen som skal starte i 2012.

Sammen med ordførerkandidatene for Høyre i Sandnes, Sola og Randaberg har Stavanger gått inn for at kommunene skal ha en felles boligplan i neste periode. På den måten kan vi sikre og koordinere tilstrekkelig boligutbygging i regionen. Høyre ønsker samarbeid med private for å få fortgang på boligproduksjonen i hovedutbyggingsområder. Stavanger bør øke boligproduksjonen og bygge tettere i bybåndet mellom Stavanger og Sandnes langs bybanen. Bybanen er på den måten også et viktig byutviklingsgrep.

2. Fylkesdelplanen for langsiktig byutvikling på Jæren har fungert godt og er i slutfasen for revidering nå. Det er nødvendig å planlegge fremtidig boligutbygging på en fremtidsrettet måte hvor folk i større grad kan bo, jobbe, levere i barnehage og handle i nærmiljøet. På en slik bærekraftig måte planlegges og utbygges Jåttåvågen. Flere boliger bør bygges nær arbeidsplasser i sentrum og nær Forus.

Martin Håland

(Sp), gruppeleder i Sandnes

1. Fylkesdelplan for langsiktig byutvikling gir Sandnes Øst store muligheter som utbyggingsområde for 40.000 til 50.000 mennesker i et foreløpig 40-års-

perspektiv.

Fylkesmannen har satt ned foten for Sandnes kommunes forslag til arealdisponering i starten av Sandnes Øst. Det er svært beklagelig at kommunen har valgt å legge frem et forslag til ny kommuneplan som Fylkesmannen ikke kunne akseptere, slik vi ser det både ut fra Fylkesdelplanens føringer og ikke minst i forhold til senere nasjonale føringer. Det føles underlig at kommunen helt har valgt å se bort fra disse nasjonale føringer og i tillegg mener at eget alternativ til Sandnes Øst er det eneste som er mulig å gjennomføre. Sandnes har etter vår oppfatning valgt det mest kontroversielle arealforslaget for Sandnes Øst. Vi håper kommunen snarest ser seg tjent med å vurdere andre tilliggende alternativer for innbyggernes og regionens beste. Ved å justere kursen litt mot vest, kan en etter vårt syn opprettholde den planlagte utbyggingen. Det finnes alltid alternativer! Vi bør kunne klare oppgaven med fortsatt å være en attraktiv friluftskommune uten å ødelegge matfatet. På litt lengre sikt ser Sp i Sandnes store deler av østsiden på Gandsfjorden og Gramstad/Fjogstad som et fantastisk flott utbyggingsområde som kan kombinere både flotte bo og turområder i sammen med nye næringsområder.

2. Senterpartiet i Sandnes mener Fylkesdelplanen fremdeles er et godt instrument for videre byplanlegging. En retningsgivende plan der strategiske utviklingsretninger ligger fast og der nasjonale og lokale hensyn skal veies. Regjeringen har nylig stadfestet Stortingets mål fra 2006 om en reduksjon på 50 prosent i omdisponering av dyrka

areal til annet bruk. Det kan sikkert mene mye om stortingets føringer, men alle har det fellestrekk at de blir tillagt tydelig vekt ved kommunalt planarbeid eller saksbehandling. Matfylket Rogaland med sin flotte Gladmatfestival bør fortsatt gis evne til videre utvikling og satsing. Da trengs og gode produksjonsmiljøer og produktive arealer.

Olav Birkeland

(H), gruppeleder i Sandnes

1. "Planen representerer et viktig gjennombrudd for en regional samordnet areal- og transportplan. For første gang her til lands har man

forsøkt å veie ulike brukerinteresser opp mot hverandre i et 40-årig perspektiv. Dette er et godt eksempel på at arbeidet med en fylkesdelplan kan føre til et fruktbart regionalt partnerskap mellom kommune, fylkeskommunen og regional stat, med fylkeskommunen i førersetet". Dette var en del av en pressemelding som Miljøverndepartementet sendte ut 4. mai 2001. Bystyret i Sandnes har lojalt støttet opp om det regionale ansvaret som kommunen er pålagt gjennom fylkesdelplanen og lagt opp til en årlig boligproduksjon på 700 boliger. Dette er et mål som vi i Sandnes kan oppnå dersom vi får tilgang til de arealene som er avsatt i fylkesdelplanen. Fylkesmannen har nå kommet med 100 innsigelser til Sandnes sitt forslag til ny kommuneplan. Innsigelsene gjelder ikke bare arealdisposisjonen i Vatneli, men også områder som er tilknyttet de etablerte bydelene. Den første utbyggingsetappen i Sandnes Øst er redusert fra 1.700 boliger til 250 boliger, samt reduksjon av næringsareal. Vårt mål om 700 boliger per år blir ikke mulig å oppnå med de arealene vi nå har tilgang til.

2. Det er Fylkeskommunen som har fått oppgaven med å sitte i førersetet og administrere fylkesdelplanen for Nord-Jæren. Fylkeskommunen har støttet Sandnes kommune sin plan for utbygging av Sandnes Øst, det er derfor naturlig at de som står bak fylkesdelplanen setter seg sammen og ser på hvilke muligheter det er for å komme videre med revisjonen. Etter vår mening er dette i første omgang en oppgave for lokaldemokratiet, det er her kompetansen for regionen sitter.

Tore B. Kallevig

(Frp), ordførerkandidat i Stavanger

1. Vi må sørge for at utbyggere har ønsker om og favoriserer Stavanger som kommune til sin virksomhet, byråkratene i kommunen skal lete

etter grunner til å innvilge søknader, ikke motsatt. Kommunen er til for innbyggerne våre. Vi må ha færre reguleringer og krav for boligbygging, flere incentiver for boligbygging, for eksempel økt utnyttelsesgrad dersom deler av boligene er studentboliger eller miljøbygg og en politikk som oppfordrer privatpersoner og ikke bare store utbyggere til å bygge boliger. Vi trenger også studentboligpolitikk for å dempe på leiemarkedet. La private få bygge studentboliger! I Bergen er det planlagt 727 nye studentboliger på Grønneviksøren til 700.000 kroner enheten. Om private utbyggere hadde tatt på seg jobben for 400.000 per enhet, hadde det gitt nær 500 flere boliger. Det er grunn til å tro at lignende også ville vært mulig i Stavanger. Men, regjeringen har allergi mot private løsninger, uavhengig av hvor gode de er.

2. Vi må gjøre både noe med Fylkesmannen og kommunestrukturen. Vi er nødt å fjerne Fylkesmannens klamme hånd over lokaldemokratiet og gi makten tilbake til innbyggerne. Det er et demokratisk problem når de som bestemmer er byråkrater som er utpekt og ikke folkevalgte som innbyggerne har stemt på og satt til å gjøre en jobb på vegne av folket. Dermed er det viktigste og beste denne regionen kan gjøre å slå seg sammen til en storkommune som både vil gi bedre planlegging, ressursutnyttelse, tjenestetilbud og at vi endelig kan få vår rettmessige del av statlige midler.

Stanley Wirak (Ap), ordførerkandidat i Sandnes

1. Vi skal ikke godta at utbyggingsområdet Sandnes Øst "legges på is" Fylkesmannen har,

slik han tolker føringene om forsterket jordvern, lagt ned innsigelse på planen. Vi må fortsette arbeidet sammen med fylket, for å finne en løsning inn mot Fylkesmannen. Dersom dette ikke er mulig, må vi la saken gå til regjerin-

gen. Da må vi fra regionen følge opp politisk og gjøre det klart at planene for Sandnes Øst bygger på den vedtatte Fylkesdelsplan for langsiktig byutvikling på Jæren og denne planen må følges opp.

Hele poenget med denne planen, var å spare landbruksarealene på Jæren og heller bygge ut i Sandnes øst, der det heller kunne bygges ut på store uproduktive arealer. Allerede den gang var det klart at det ville gå med en del landbruksjord i dette området, men at dette totalt sett var den beste løsningen både for landbruket og for regionens behov for arealer for boligbygging. Jeg kan ikke se at det finnes realistiske alternative arealer i regionen som gir en bedre løsning for jordvern.

2. Vi skal fortsette å planlegge slik vi har gjort til nå. Dette er i samsvar med Fylkesplanen. Jeg ser ikke noe bedre alternativ i regionen. Vår oppgave blir nå å gjøre dette klart overfor sentrale myndigheter. For Arbeiderpartiet er en av de viktigste oppgavene vi har i regionen å sørge for at det bygges nok rimelige boliger. Prisene på boliger er allerede så høye at flere og flere presses ut av boligmarkedet. Dette kan vi ikke godta. Den beste måten å holde prisene nede, er å sørge for at det bygges nok boliger.

Bjørge Tysdal Moe
(KrF), varaordfører i Stavanger

1. Stavanger kommune må sikre god utnyttelse av allerede vedtatte utbyggingsområder og

transformasjonsområder spesielt langs kollektivaksene, og i god dialog med private byggere.

2. Fylkesdelsplanen har fungert godt de siste ti årene. Vi er avhengig av denne samhandlingen for fortsatt å bevare verdifulle grøntområder og landbruksområder i Stavanger-regionen. Den fremtidige utbyggingen må skje primært på uproduktive areal og langs kollektivaksene, de er kommuneoverskridende. Derfor må forvaltningsnivåene bidra til en forpliktende plan for de neste 10 årene. Fylkesmannen og Sandnes må tilbake i dialog, og begge parter må bidra til en god og framtidsrettet løsning for regionen.

Bjarne Kvadsheim
(Sp), gruppeleder i Stavanger

1. Vår viktigste jobb som politikere, er å sikre den jorda som det er mulig å dyrke mat på for framtidige generasjoner. Mindre

enn tre prosent av landarealet i Norge er egnet til produksjon av mat. Dermed er vi blant de landene i Europa som har minst jord til dette formålet. Når vi samtidig vet at jorda på Jæren hører til den mest verdifulle jorda vi har til dyrking av mat, så sier det seg selv at nasjonale styresmakter vil legge sterke føringer for hvordan denne fellesressursen for alle i landet vårt skal benyttes.

Vi ser at politikerne både i Sandnes, Time og Klepp legger opp til at mye av matjorda skal bygges ned de kommende årene. For Klepp og Time sin del, bør det være nok å henvise til ny utbygging til Lyefjell. Her er det uproduktiv jord nok langt fram i tid.

For Sandnes sin del, bør en nå gå i gang med å planlegge utbygging i Sandnes Øst.

Her er det store områder som ikke vil komme i konflikt med vern av matjorden. Også i Stavanger vil bedre arealutnytting kunne gi gode resultat. Senterpartiet ønsker blant annet at Forusstranda nord i størst mulig grad skulle omreguleres til boligformål.

2. Vi har fremdeles nok areal å bygge på i dette området. Vi må bare være villige til å innse at vi ikke lenger kan bygge ned matjorda vår. Jeg møter stadig flere som er bekymret for hvor raskt den beste matjorda på Jæren blir omdisponert til andre formål.

Tom Henning Slethei
(Frp), varaordfører i Sola

1. Problemstillingene rundt fylkesmannsembetets utallige innsigelser fortjener større oppmerksomhet også

den siste tids fokus på de kraftig stigende boligprisene som en trussel for dagens unge og tilflyttere. Dette har en direkte sammenheng med for lav boligbygging i regionen hvor tomtekostnaden utgjør en stadig større andel av de totale byggekostnadene. Vi opplever nærmest monopolisering av enkelte større oppkjøpere av tomter ettersom det krever

stadig større finansielle og kompetansemessige muskler for å få gjennomført en reguleringsprosess. Vi har ikke noen klare alternativer til Sandnes Øst av den dimensjon utenom Jåsund utbyggingen med sine omlag 3.000 boliger, men dette ligger allerede inne i planene og vil ikke være noe supplement. Vi trenger et skikkelig opprop av dagens politikere og ordførere for å vingeclippe fylkesmannsembetet generelt og i Rogaland spesielt, ettersom konsekvensene av deres restriktive "politikk" er enorme.

2. Dette spørsmålet henger i luften og vil løses seg selv i stor grad dersom vi får orden på det som er omtalt i punkt 1.

Pål Morten Borgli
(Frp), gruppeleder i Sandnes

1. Vi må i mye større grad se på realisme i de store planene som legges. Ting henger ofte sammen og måten

Masterplanen ble satt sammen på måtte alle se ville by på problemer. Vi har fortsatt meget gode alternative områder som vil kunne oppnå de målene som er satt for boligbygging, og vi kan se rett til Stokka, Dale, Gramstad, Svaland og Sør i Sandnes langs Jærbanen. Vi har også mye og hente på fortetting og transformasjon. Alle planer som legges vil uansett ikke alltid bli som planlagt og derfor må vi sette flere delmål for å sikre alternativer når problemer oppstår.

2. Fylkesdelsplanen som mange peker på er et geniale og rigid planverk som har vært utgått for lenge siden og det må tenkes helt nytt. Vi må erkjenne som alle andre land i denne verden at næring, bolig og transport henger nøye sammen. Når det kun er Fremskrittspartiet som eneste politiske parti som mener at vi trenger gode veier kombinert med effektive og rimelige kollektive løsninger, ja da blir det problemer når ingen andre ser hva som må til. Vi må planlegge for å redusere reisetider og korte inn avstander og da blir det mest naturlige å benytte f.eks begge sider av E 39 til bolig og med en næringsbuffer. Det er derfor vi i Fremskrittspartiet peker på Stokka som neste store prosjekt, og som blir et transportøkonomisk geniale prosjekt med rik natur og muligheter for mangfold i boligbyggingen. Hvis vi lar være å drømme når vi planlegger men forholder oss til virkeligheten så er vi på rett vei.

Politimester med utsikt til

Paradis

Et relativt fredelig nabolag på Lagårdsveien. I øst Lagård gravlund og Paradis. I sør Stavanger brannvakt. Men det er likevel sjelden at det er spesielt fredelig på politikammeret til Rogaland politidistrikt. Det er her Hans Vik (47) holder til som ny politimester for en åremålsperiode på seks år.

Tekst: Egil Rugland
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Den forhenværende politimester Geir Gudmundsen har etter tre år returnert til sitt elskede Bergen, inkludert Brann, uten å ha fått et varig forhold til Viking.

Det har skjedd noe med politimestre. I lang tid var de forbundet med tungt alvor. De gikk stramme i 17. mai-tog, stod i givakt ved rojale besøk. De var solide samfunnsstøtter i lokalsamfunnene. Tenk bare på Willy Haugli og Truls Fyhn, og vi kan like gjerne ta med lokale som Oscar Wergeland Franck, Olav Sønderland, Carl A. Wendt og Anstein Klev.

Men for all del. En politimester er fortsatt en solid samfunnsstøtte uten at det er noe alvorstungt over Hans Vik der han sitter på politimesterkontoret med utsikt til Lagård gravlund.

- Det er fredeligere på denne siden enn ut mot Lagårdsveien, sier Hans Vik litt lattermildt fra sjefsstolen, mens et Jærbane-tog hviner forbi, og de kirkegårdsansatte klipper plenene på gravlund.

Hans Vik har vært i Stavanger og Rogaland politidistrikt siden 1989 med bopel i Sandnes. Han tok Politiskolen i 1987, var på Kripos i Oslo i to år, og tok juridikum i 2000. Det er et solid grunnlag for en karriere som foreløpig har kulminert med politimesterstillingen.

FRA ERFJORD

Hans Vik er født i Erfjord, tok gymnaset på Bryne, vinterlandsbrukskolen i Suldal og befalsskolen i Vatneleiren før han startet på politiutdanningen.

- Hvorfor politiet som karrierevei?

- Det kan ha sine sider å kjenne regionen i denne stillingen. Det er en fordel å kjenne kulturen og geografien i de små og store stedene, sier Hans Vik, vår nye politimester.

- Jeg har alltid oppfattet det som et spennende og samfunnsnyttig yrke. Lov og orden er viktige grunnpillarer i et demokratisk samfunn. Men det har også sammenheng med et personlig samfunnsengasjement. Det er en sikker jobb med varierte arbeidsoppgaver i både bredde og dybde. Gjennom karrieren har jeg vært innom mange sider av yrket fra UP-oppgaver til nå politimesteroppgaven.

BRED ERFARING

Her iler vi til med de nakne karrierefakta. De inkluderer oppgaver etter embets-eksamenen i vesentlig grad som påtalejurist. Fra 2002 som politiinspektør og seksjonssjef. I 2005 var han konstituert visepolitimester i et halvt år. I 2006 og

”Det vi må være forberedt på i framtiden er å takle det uventede.

2007 gjennomførte han topplederprogrammet i regi av Politihøgskolen og Politidirektoratet. I 2007 var han også en kort periode konstituert statsadvokat ved Rogaland statsadvokatembeter. Siden 1. mars 2009 har han vært konstituert visepolitimester og ved kongelig resolusjon av 21. august ble han utnevnt som visepolitimester.

Fra 25. mars inntok han politimesterkontoret etter den syklende bergenser Geir Gudmundsen.

Nå er det en overdrivelse å påstå at det var kø av søkere til stillingen. Det var skarve to.

- Det er noe jeg ikke har spekulert over i det hele tatt at det var så få søkere, sier Hans Vik. Med CV-en til Vik meget friskt i minne, ligger vel løsningen på

dette søkermysteriet i at Vik stod i en klasse for seg. Men det er denne rapporters private etterforskning som ligger til grunn for denne teorien.

Nok om det.

Men vi lever som kjent i den rikeste regionen i verdens rikeste land uten at det et øyeblikk betyr at vi er forskånet for alskens kriminalitet. Vi har alt. Fra tyverier til overfall og drap, horetrafikk, MC-bander, tiggere og økonomisk kriminalitet i vår region som overalt ellers.

- Rogaland politidistrikt er det tredje største i landet, sier Hans Vik. Vi har totalt 660 ansatte i vårt distrikt. Det vi må være forberedt på i framtiden er å takle det uventede. Vi lever i en region med sterk vekst, og vi er i ferd med å utarbeide en strategisk analyse om utviklingen.

EN REGIONAL POLITIMESTER

I en slik sammenheng virker det betryggende å ha en politimester som er fra regionen. Faktum er at Vik er den første fra regionen siden Jostein Rovik ble konstituert i stillingen i 1982-1986.

- Jeg vil ikke på noen måte rubrisere folk utenfra regionen, sier Hans Vik. Men det kan ha sine sider å kjenne regionen i denne stillingen. Det er en fordel å kjenne kulturen og geografien i de små og store stedene. Det er også en fordel å kjenne til næringslivet og den politiske styringen i kommunene.

- Hva kjennetegner Rogaland?

- La meg ta et eksempel. I fjor i august ble tre jærbuer savnet på Grønland. Det ble utgangspunkt for en dugnadsinnsats og en dugnadsånd fra folk i Hå. De viste fram sider ved kulturen, om det å ta vare på hverandre og bry seg. Det er en kultur som også preger regionen. Det handler om å stå opp om morgenen, arbeide hele dagen i kombinasjon med gründerholdning og kreativitet, jordnærhet og gudfryktighet. Rogalendinger er omgjengelige og vennlige.

- Det er en åpen region som har tatt

positivt i mot utlendinger siden 1960-tallet da oljevirksomheten ble etablert. Vi har historisk vært opptatt av å se mot havet, vi vet hva som er på den andre siden. Denne åpne holdningen har også gjort at vi har tatt i mot andre utlendinger på samme positive måte.

Men denne åpenheten kan selvsagt ikke forhindre kriminell virksomhet i regionen.

- Vi har selvfølgelig vår dose av innbrudd, ordensforstyrrelser, drap, narkotika og økonomisk kriminalitet, sier Hans Vik og gir oss håndfaste eksempler.

Fra en hylle henter han frem diverse dokumenter som belyser status for kriminalitet i regionen. Vi kan begynne med voldtekter.

VOLDTEKTER

- I 2009-2010 opplevde vi en sterk økning i antall voldtekter i Stavanger. Vi gikk inn i enkeltsakene uten at vi fant en entydig forklaring på økningen. Men i samarbeid med lokalsamfunnet satte vi inn forebyggende tiltak, vi skjerpet beredskapen, samtidig som disse sakene fikk økt oppmerksomhet. Nå kan det se ut som om denne bølgen er over.

NARKOTIKA

- Når det gjelder narkotikasaker, hadde vi i perioden 2006-2007 mellom 600 og 700 saker. I 2010 hadde vi 944. Denne økningen skyldes i stor grad at vi arbeidet aktivt for å hindre nyrekruttering. Det har avdekket flere saker. Det har en dypt medmenneskelig side å kunne bidra til å hindre at nye unge tar i bruk narkotika. Det har vært stor økning i Gjesdal og mange saker i Stavanger, Sandnes, Egersund, Lund og Strand. Det er i disse områdene vi har konsentrert innsatsen i samarbeid med kommunale instanser. Det er store lokale variasjoner i narkotikabildet. I Kvitsøy er det null prosent saker.

- I disse sakene gjelder det for politiet å være på rett sted til rett tid, sier Hans Vik.

Det er en leveregel for politiet som overføres til de fleste problemområder. I helgene strømmer det mennesker til utestedene i Stavanger sentrum. Det gir politiet utfordringer når det gjelder lov og ordensforstyrrelser.

SYNLIGHET I HELGENE

- Vi ønsker å være synlige i helgene i sentrum, sier Hans Vik. Men det kan være et prioriteringsspørsmål avhengig av hva som skjer ellers. På det trivielle planet spiller værforholdene en rolle. Vi ønsker oss en værmessig helg med lett regn og en temperatur mellom 12-15 grader. Det betyr en roligere helg, bort-

sett fra hvis det kommer en regnbyge over drosjekøen sånn i 02.00-tiden. Da kan temperaturen stige.

- I godt vær er det større tilgang på folk i sentrum. Det betyr flere problemer. Det er en klar sammenheng mellom alkohol og bråk, og alt som kan bidra til å redusere ordensproblemene i sentrum er av det gode. Når det gjelder skjenkestemmelser kan vi gi innspill, men det er opp til politikerne å bestemme.

HORETRAFIKK

I lengre tid har Næringsforeningen på nært hold stiftet bekjentskap med hore-

Hans Vik skal i årene som kommer lede politistyrken på 660 ansatte.

trafikken rett utenfor kontordørene. Prostitusjon er en lovlig gjeskjeft, mens det er straffbart å kjøpe sex. Det er nå klart at både Næringsforeningen, Kirkens bymisjon og næringslivet i sentrum ønsker et samarbeid med politiet for å få bukt med problemet.

- Politiet vil være synlige i dette sentrumsområdet, sier Hans Vik. Vi vil sette ressurser inn for å ta sexkjøperne. Dette er noe som folk bør holde seg for gode til å gjøre og som den enkelte må ta et oppgjør med seg selv om. Men det er også viktig å finne ut hvorfor de prostituerte er her. De tilfredsstiller et marked, men det er ikke nok å rydde opp blant de prostituerte. Vi kan stresse miljøet med å sende patruljer, sørge for bedre belysning av området og være synlige. Men dette har også en medmenneskelig side. Det er bakmennene som er det store problemet.

TIGGING ER OGSÅ ET SENTRUMSFENOMEN.

- Det er viktig å understreke at tiggende ikke er straffbart, sier Hans Vik. Det er uttrykk for sosial nød som kan være en påminnelse for oss rike om at velstanden ikke er likt fordelt. Dette er noe vi må tåle å se, og det er først når tiggerne plager folk og begår ordensforstyrrelser at det er et problem. Det er i likhet med prostitusjon bakmennene som er problemet.

MC-MILJØET

I den senere tid har også MC-miljøet i regionen vært i søkelyset for politiet.

- MC-kriminaliteten prøver vi å bekjempe uten at jeg vil gå inn på metoder. Det vi er opptatt av er å hindre rekruttering blant unge.

Det er et sprang fra MC-kriminalitet til økonomisk kriminalitet.

ØKONOMISK KRIMINALITET

- Vi har vår dose også på dette området, sier Hans Vik. Men vi har mindre antall saker i denne regionen enn landsgjennomsnittet. På landsbasis er det 1,6 – 1,7 saker per 1000. I Rogaland utgjør disse sakene 0,9. Når det gjelder arbeidsmiljø-saker er tallet 50 i løpet av et år.

Det er ingen tvil om at NOKAS-saken i 2004 har vært den største utfordringen for Rogaland politidistrikt noensinne. Den var ikke bare den største ranssaken gjennom historien i norsk sammenheng, men politimannen Arne Sigve Klungland ble i tillegg skutt under ranet.

- Det var en sak som betydde mye for selvtilittinn i politikorpset, slår Hans Vik fast. Den viste at når samfunnet stiller med ressurser og effektiv kompetanse, kan vi slå ut et stort ransmiljø. Det var en sak som sa noe om utholdenhet og politisamarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Siden har vi ikke hatt ran i denne størrelsesorden.

STOR SØKNING

- Det er betryggende å vite at vi har stor søkning til alle ledige stillinger i vårt distrikt. Vi er riktignok i et område med høye lønninger, og det er kamp om arbeidskraften, men det er stor grad av motivasjon og dedikasjon i vårt distrikt blant politifolk. Jeg har flinke ledere rundt meg, og ønsker selv å være synlig. Etter sommerferien vil jeg ha et møte med alle ordførerne i fylket for å høre om utfordringene som de respektive kommunene står overfor, sier politimester Hans Vik.

Men før det skal han ha Hallgeir Langeland som ferievikar. Det blir kanskje en utfordring for begge parter.

Gratulerer Stavanger!

Nå starter Skyways direkte flyvninger til Stockholm.
2 avganger per dag mandag - fredag

Tidtabell

Utreise kl 1045 og 1535

Retur kl 0850 og 1340

SKYWAYS
Vi kommer nærmere.

Suksess for ambassadørtreffet

Et dynamisk og aktivt ambassadørprogram er suksesskriteriet for kongressbyer som markerer seg på den internasjonale kongress- og møtearenaen. Regionens lokale næringsliv, forskningsmiljø og akademia opererer i internasjonale nettverk, og har dermed størst mulighet for å invitere til internasjonal aktivitet i Stavanger-regionen!

Over 60 gjester deltok på Greater Stavangers ambassadør-arrangement på Arkeologisk museum. Heidi Jeanette Nygård, kommersiell leder i Region Stavanger, presenterte årets fire ambassadører, samt konferansen som de har fått bekreftet lagt til vår region. Flere av ambassadørene benyttet anledningen til å si noen ord om viktigheten av å invitere til konferanser og internasjonal aktivitet i sine respektive miljø. Ambassadørsamlingen ble formelt åpnet av varaordfører Bjørg Tysdal Moe. Direktør Arne Johan Nærøy ved Arkeologisk museum presenterte blant annet de ambisiøse utbyggingsplanene museet står ovenfor på Våland.

- Arbeidet våre ambassadører gjør for å få lagt aktivitet hit er av enorm verdi, og åpner dører for stadig mer vekst, flere besøkende og styrkning av lokalt næringsliv og fag- og forskningsmiljø. Ambassadørprogrammet innebærer en to-veis avtale hvor de også skal bidra til framtidig aktivitet, enten som døråp-

nere eller sparringspartnere for Region Stavanger, sier Heidi Jeanette Nygård.

En annen av regionens «ambassadører», Charles Tjessem sto for mat og drikke. Han fortalte om sitt spennende samarbeid med Arkeologisk museum, blant annet med en egen meny ut fra råvarer tilgjengelige i fortiden, og om

framtiden med sitt Maestro-konsept i det nye konserthuset.

SSO-trioen "Ska sei", som består av Ingerine Dahl, Wouter Raubenheimer og Ilmari Hopkins, spilte en sommerlig avslutning for gjestene, og i tillegg bidro Xavier Goursaud med kuriositeter rundt temaet vin.

Professor Reidar Mykletun ved Norsk Hotellhøgskole, UiS, får sitt ambassadørbevis etter å ha bidratt til The Global Events Conference blir lagt til Stavanger neste år.

TIDLIGERE AMBASSADØRER:

Eivind Helland; Blue Planet.

Arrangerer Aquavision.

Simon Møller; Core /UiS,
Scandinavian Plant Physiology
Conference, 2011.

Eldar Søreide; SUS, diverse inter-
nasjonale konferanser.

Nils Steinsland; European Poultry
Conference 2014

Eivind Hålien; diverse møter, kon-
feranser og seminarer om mat,
landbruk osv.

Jostein Tollaksen; Senter for
Leseforskning UiS, diverse møter
og seminarer osv.

Årets ambassadører med begrunnelse:

Kjell Ursin Smith, ONS: Hans autoritet og evne til å få folk med seg, skape nettverk og få folk til å samarbeide, er de egenskapene som skal til for å få et apparat som ONS til å gå rundt, og sette messe- og konferansebyen Stavanger på kartet. Har utviklet fagmessen ONS til et møtested også for andre framtidige teknologier. Jobber hele tiden mot bedre kvalitet, både på konferansen og for utstillerne. For han er konferansen, utstillingen og festivalen et målrettet arbeid for å trekke flere unge deltagere og for å stimulere til innovasjon og nyskaping, det perfekte ONS.

Jan Frick, professor ved Handelshøgskolen UiS, Samfunnsvitenskapelig fakultet. Frick er en representant for academia, og et utmerket eksempel på en internasjonal rogalending med dybdekunnskap forankret i lokalt næringsliv. Han har koordinert en rekke internasjonale forskningsprosjekter, publisert fagartikler og bøker innen sitt område som er bedriftsutvikling og drift. Han har med sitt internasjonale nettverk fått lagt konferansen «Advances in Production Management Systems» til Stavanger i september 2011, med ca 350 delegater fra internasjonal academia og forskningsmiljø.

Reidar Mykletun, professor ved Norsk Hotellhøgskole UiS, Samfunnsvitenskapelig Fakultet. Har med sitt internasjonale

nettverk fått lagt The Global Events Conference til UiS i anledning Norsk Hotellhøgskoles 100 års jubileum. Konferansen ruller mellom land og ulike universiteter, og har ca 200 forskere og professorer som delegater. Reidar Mykletun har i en årrekke publisert artikler i internasjonale publikasjoner, spesielt innenfor reiseliv og arbeidsmiljø. Han er redaktør for Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism. Medlem av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Han har flere gjesteopphold ved utenlandske universiteter bak seg, og et stort nettverk innen sitt fagfelt Management.

Ingvild Morken, intensivsykepleier ved kardiologisk seksjon, PhD-student ved SUS. Ingvild Morken var pådriver for å få The Spring Meeting on Cardiovascular Nursing til Stavanger, en årlig europeisk fagkonferanse for sykepleiere med ekspertkompetanse på hjertepasienter. Den arrangeres av European Society of Cardiology Council on Cardiovascular Nursing and Allied Professions (CCNAP). Sammen med lokalgruppen NSF-LKA bestemte de seg for å søke om å arrangere det internasjonale møtet, og lobbier nasjonalt og internasjonalt for å realisere dette. Kongressen vil i seg selv være viktig for fagmiljøet på sykehuset, et fagmiljø som allerede representerer en betydelig tyngde. I forkant av kongressen vil SUS også arrangere den nasjonale kongressen, noe som kan bety over 600 deltakere totalt.

EN SUPER TOTALTREPRENØR

LOKOMOTIV MEDIA

Vi i Jærentreprenør er opptatt av å gjøre det enkelt for våre kunder og samarbeidspartnere. Som totalentreprenør tar vi ansvar for hele byggeprosjektet fra A til Å. Det er den beste garantien for at jobben blir utført med riktig kvalitet, til rett tid og til avtalt pris. På www.jerentreprenor.no finner du en rekke eksempler på totalentrepriser vi har utført.

Finner den beste løsningen for kunden fra A til Å

Jærentreprenør

- en STØDIG samarbeidspartner

Besøksadr: Opstadveien 643 • 4360 Varhaug • 51 79 87 00 • www.jerentreprenor.no

Vi må ta endringen før endringen tar oss!

Det er ikke lett å snakke om krise i et hav av velstand, men prosjektet Krise, Omstilling og Vekst møtte stor interesse og engasjement på møtet i Rosenkildehuset.

Tekst: Anne Woie
Foto: Marianne Frønsdal

21. juni arrangerte Næringsforeningen det første møtet i en serie hvor resultater fra det femårige forskningsprogrammet Krise, omstilling og vekst presenteres. Satsningsprogrammet tar utgangspunkt i finanskrisen og det internasjonale økonomiske tilbakeslaget. Gjennom åtte delprogrammer skal implikasjonene og omstillings- og vekstmuligheter for internasjonal og norsk økonomi forskes på. Programmet er et samarbeidsprosjekt mellom Norges Handelshøyskole, Samfunns- og næringslivsforskning, Sparebanken Vest, Bergen Næringsråd og Næringsforeningen i Stavanger-regionen.

KRISE – HVILKEN KRISE?

Per Heum, administrerende direktør i Samfunns- og næringslivsforskning, sa

rett ut at det er vanskelig å snakke om krise i et hav av velstand.

- Likevel er det viktig læring å dra ut det som kan komme næringslivet til gode. Finanskrisen var ikke bare råtne lån, men det underliggende problemet er først og fremst realøkonomisk ubalanse – og den er der fortsatt! Noe av problemet er at omstilling til mer kunnskapsintensiv verdiskaping går for tregt i den vestlige verden, og dermed ser ikke den pengesterke vesten investeringsmuligheter i egne land. Men hva er så kunnskapsintensiv verdiskaping?

Heum kunne ikke kople slik verdiskaping til bestemte bransjer, men gav noen stikkord som kjennetegnet denne verdiskapingen: Kapital + kompetanse. Koples det naturressurser som for eksempel olje faller slik verdiskaping utenfor kunnskapsintensiv, sa han.

MØTTE MOTBØR

Denne definisjonen møtte motbør i forsamlingen, og Martin Gjelsvik benyttet

anledningen til å påpeke at det er en feilkobling at oljeindustrien er kategorisert som bergverkindustri.

- Uten høyteknologisk kompetanse hadde det ikke vært mulig å ha en utnyttelsesgrad på 50 prosent på Ekofisk – hvor utgangspunktet var 20 prosent!

Den aktive forsamlingen utfordret Heum, og han påpekte selv at det er vanskelig å definere kunnskapsintensiv verdiskaping. Dette var også noe som de ville arbeide med videre i prosjektet.

En krise som fører til omstilling bidrar til økt produktivitet ved at ny teknologi tas i bruk og for å redusere kostnader som for eksempel lønn. Dette bidrar også til produktutvikling. Spørsmålet blir om dette vil gjelde i en kunnskapsintensiv næring? Den nordiske modellen kjennetegnes av en sammenklemt lønnsstruktur – og dette har fungert godt i industrisamfunnet, men vil det også fungere i kunnskapssamfunnet?

Njål Skår regionsdirektør i Sparebank Vest ønsket velkommen til møtet.

Eirik Sjøholm Knudsen undersøger 5000 bedrifter for å se hva som kan læres av finanskrisen.

Vi som sitter på toppen av kransekaken – klarer vi omstille oss for framtiden? spurte Jostein Soland innledningsvis.

OFFENTLIG FORSKNING

- For å øke den kunnskapsintensive verdiskapingen bør det offentlige påta seg ansvar for finansiering av forskningsbasert innovasjon, mente Heum, som hevdet at næringslivet ikke kan dikteres til å forske mer. Han mente at oljeinntektene er som hollandsk syke, og kan gjøre oss selv gode. Vår største trussel blir dermed den norske (p)syke!

Eirik Sjøholm Knudsen, doktorgradsstipendiat ved Norges Handelshøyskole, forsker i et av delprogrammene kalt Darwin. I prosjektet undersøkes 5000 bedrifter som har vært gjennom finanskrisen. Målet er å finne ut om det er bestemte faktorer som avgjør hvordan en bedrift kommer seg igjennom en stor krise. Det gjenstår nå å analysere dataene som har kommet fram. Konklusjoner så langt er at de bedrifter som er "feite på cash", opplever mindre påvirkning av finanskrisen enn andre bedrifter. Størrelsen på bedriften har ingen betydning.

Det var en aktiv forsamling på møtet som hadde flere synspunkter og spørsmål. Indignasjonen over undervurdering av petroleumskompetansens betydning var en gjenganger. Det ble også stilt spørsmål

om når utdanningsinstitusjonene skulle ta sin egen medisin, og legge bort fundamentet om at markedets usynlige hånd er den beste regulator i samfunnsøkonomien ettersom finanskrisen har bevist det motsatte. Etter en frisk og interessant diskusjon, avrundet Jostein Soland møtet med

Diskusjonen fortsatte i kaffepausen. Vår største trussel er den norske (p)syke, konkluderte Per Heum

å understreke at det viktige er å ta endringen før endringen tar oss. Neste møte i serien er 2. november.

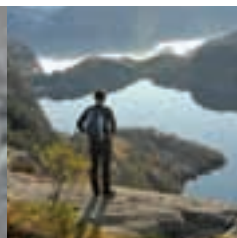
www.pwc.no

PwC, Pb. 8017,
4068 Stavanger

Tlf. 02316

Din lokale kompetansepartner
Norges og verdens største nettverk av
rådgivere, revisorer og advokater

pwc

Preikestolen fjellstue – ideell for kurs og konferanse

Et opphold hos oss senker skuldrene og holder gjengen samlet. Flotte turmuligheter og utsøkt mat fra vårt velrennomerte kjøkken. Vi er fleksible og tilpasser aktiviteter, mat og opphold etter gjestenes ønsker.

Kun 1 times reisetid fra Stavanger.

Telefon: 51 74 20 74
post@preikestolenfjellstue.no
www.preikestolenfjellstue.no

Preikestolen fjellstue
Stavanger Turistforening

INN tar seg av din utenlandske arbeidskraft

Sommeren er flyttetid fremfor noen, og svært mange bedrifter får nye arbeidstakere i august. De nye kommer fra hele verden. Hvordan skal de best integreres i Stavanger-regionen når høstmørket kommer?

Tekst: Inger Tone Ødegård
Foto: Eirik Anda/BITMAP

Avisene har vært fulle av stillingsannonser denne våren, særlig innen teknisk sektor. Mange bedrifter og rekrutteringsbyråer har hentet arbeidskraft fra andre land, og svært mange legger flyttingen til juli- august. Det merkes både i boligmarkedet, i antall henvendelser til immigrasjonsmyndighetene og til Næringsforeningens INN program. (INN = International Network of Norway) Næringsforeningen har i seks år tilbudt et velkomstprogram for utenlandsk arbeidskraft og deres ledsagere/familier. Hensikten er å gjøre flyttingen til Stavanger-regionen enkel og effektiv for hele familien, sier Inger Tone Ødegård som koordinerer INN programmet hos Næringsforeningen. Mange av de som har takket ja til å jobbe i Norge har hørt om programmet på forhånd, og dermed øker antall henvendelser i takt med den aktiviteten som skjer i næringslivet for øvrig. Svært mange er opptatt av jobbmuligheter for ledsagerne og hvordan de skal gå fram for å få jobb i Norge.

ENKEL OG EFFEKTIV

INN Area Orientation program – et hel-dagskurs for de nye som kommer som gjør at de på en rask måte får tildelt svært mye informasjon om Norge, både rent praktisk om regionen og en basis kunnskap om kulturell forståelse. Ingen

kan lære alt om Norge på en dag, men med noen smakebiter og gode oppslagsverk har de et visst minimum. Det er svært viktig at de nye kommer godt i gang når de har valgt å flytte til den andre siden av jordkloden for å starte en ny karriere. Ledsagerne som flytter med har heller ikke mange å spørre om råd, slik at det er ekstra viktig at de får anledning til å møte noen når de ankommer.

INN nettverk – mange arrangement på både dag, kveldstid og helg. Det er ærlig viktig at ledsagerne får tilbud om møteplasser, både for dem som er framtidige arbeidssøkere og ikke minst for trivselen.

- De internasjonale skolene gjør en fabelaktig jobb understreker Ødegård, men det ankommer mange unge både single og par som ikke er knyttet til noe skolemiljø. Norsk kunnskaper er særlig viktig for ledsagere som ønsker å komme i jobbposisjon så raskt som mulig. Alle INN aktivitetene er gjort mulige i samarbeid med lokalt og regionalt næringsliv og frivillige organisasjoner som stiller opp som foredragsholdere og tar i mot bedriftsbesøk etc. Det at hele regionen er med og legger forholdene til rette for nye som kommer hit, er noe av det som gjør regionen vår helt unik mener Ødegård.

På høstens program står både eien-domsspørsmål, jobbkurs for ledsagere, guidekurs for ledsagere, norsk mat og kultur, helgeturer og forberedelser til vintersport med mer.

NYHETSBREV OG UNIVERSITET

Hver måned sitter en gruppe frivillige ledsagere og samler stoff til aktuelle kulturelle godbiter de anbefaler alle nye å være med på, det gjelder både sport, musikk, film, turområder etc.

Mange av doktorgradsstipendiatene og ansatte ved Universitetet i Stavanger (UiS) kommer fra utlandet. I tillegg til avanserte studier, forskning og undervisning skal de tilpasse seg en helt ny kultur og levested. UiS har skreddersydd en avtale for utenlandske ansatte og deres ledsagere som gjør at flyttingen til Stavanger-regionen skal oppleves som nettopp enkel og effektiv. UiS er en meget viktig institusjon for vår region sier Ødegård, og det er av største viktighet at nye ansatte trives i vår region. UiS har laget en egen informasjonsside på sin nettside for utenlandske ansatte med mye nyttig informasjon om regionen. UiS ønsker å være en foregangsbedrift som internasjonal arbeidsplass.

Global arbeidskraft på dette nivået søker livskvalitet; i praksis et trygt og godt oppvekstmiljø for familien, kulturelle opplevelser og gode nettverk.

De internasjonale skolene, NATO og andre store organisasjoner og bedrifter har alle ulike arrangement i august for å ønske alle nye velkommen. Ødegård oppfordrer avslutningsvis alle bedrifter med nye ansatte til å motivere sine nye arbeidstakere til å benytte de tilbudene som finnes i de internasjonale miljøene.

Spørsmål om INN kan rettes til inn@stavanger-chamber.no og informasjon om alle aktiviteter på www.rosenkilden.com (engelsk)

Mento - 40 års erfaring

1969.....1971

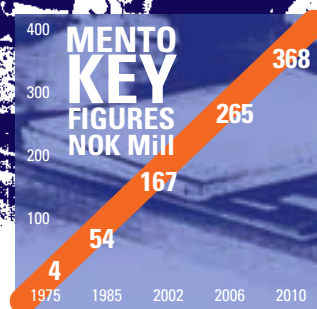
Ocean Viking. Det ble bestemt å bore en siste brønn på blokk 2/4. Boringen startet den 21. august 1969. Boret trengte etter få dager inn i en gasslomme. Olje og gass strømmet opp sammen med boreslammet. På grunn av risikoen for en ukontrollert utblåsing ble brønnen oppgitt og støpt igjen med sement fra topp til bunn. «Ocean Viking» ble flyttet en kilometer, og mannskapet startet på nytt. Den 25. oktober trengte boret inn i et oljereservoar. Høststormer gjorde det vanskelig å gjennomføre produksjonstester. Den 7. desember kunne «Ocean Viking» igjen fortsette. Da brønnen ble forlatt lille julaften 1969 visste mange at det var gjort et gigantisk oljefunn.

1971 etableres Mento Oilfield Services som personlig selskap av Bjørn Dahle og Randolph Hana.
1975 Mento AS.

Fra to tomme hender til millionomsetning

Faksimile RA 1972

2002

2002: Det nye regelverket for helse, miljø og sikkerhet på norsk sokkel lanseres etter et samarbeid mellom OD, Statens Helse- og sikkerhetstilsyn og Statens Forurensningstilsyn.

2000-tallet: Forventningene for Barentshavet bygger seg opp. Norsk Agip finner olje i den såkalte Goliat-strukturen, og det spekuleres i ekteskap mellom Snøhvit og Goliat. I nord venter manskent på det første faste punktet i Barentshavet. Norge borer for første gang nord for 62. breddegrad.

2000

2005

Mento etablerer seg i Hammerfest 2005.

2008

Mento på ONS 2008.

Mento Stavanger nytt hovedkontor i Risavika. Etablering av ParkerStore.

Mento AS er en norskeiet handelsbedrift som ble stiftet i Stavanger den 27. august 1971. Selskapets formål er å drive handel innen utleie, produksjon, testing og service av slanger og kuplinger, ventiler, filter, rør og boreteknisk utstyr. I tillegg har vi salg av miljøprodukter og forbruksmateriell hovedsakelig til offshore relatert virksomhet. Det er vår kvalitetsmålsetting å kunne påta oss oppgaver som vi har økonomiske, administrative og tekniske ressurser til å gjennomføre i samsvar med kundens krav. Dette krever at en må gjennomgå alle forespørsler og kontrakter grundig, og oppklare uklarheter straks. Det er videre vår målsetting å oppnå og opprettholde et sunt omdømme innenfor vårt kompetanseområde. Våre produktet og tjenester skal leveres til avtalt tid og sted uten fare for ulykker eller negative helse- og miljøpåvirkninger iht. gjeldene lover og regler. Det gjøres ingen kompromiss på dette.

1971

Første felt på norsk sokkel. Produksjonen på Ekofisk-feltet startet 9. juni 1971, etter at feltet ble oppdaget høsten 1969. Utbyggingen av området har skjedd i flere faser. Feltet med sentrale behandlingsanlegg ble bygget ut tidlig på 1970-tallet.

1978

Olje- og energidepartementet opprettes 1978. Mento AS Bergen etableres. **1979:** Arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende på norsk sokkel. Statfjordfeltet settes i produksjon. Feltet har på det meste stått for mer enn halvparten av Norges totale oljeproduksjon.

1979

1987 1986

1986 falt oljeprisen fra over 30 dollar fatet til under 10. Etter fallet ble mange oljeutbygginger ulønnsomme. Fem kriseår for hele bransjen. **1987:** Seks innretninger på Ekofisk jekkes opp seks meter, et industrielt vågestykke av format. Operasjonen var en konsekvens av at man i 1984 avdekket innsynking av havbunnen under Ekofisk-innretningene.

1984

For første gang lyses det ut blokker i alle områder på norsk sokkel. Nord-sjøen, Norskehavet og Barentshavet. Utlysingen skjer i 8. tildelingsrunde.

1990

1990-tallet er kjempenes tidsalder på norsk sokkel. I denne perioden gjøres en rekke store funn, og industrien blomstrer gjennom gigantiske og stadig mer avanserte utbygginger.

1999

1999: Saga, som ble etablert i 1972, går inn i Norsk Hydro, og Sagas portefølje deles mellom Statoil og Hydro. Den norske modellen med et helstatlig, et halvstatlig og et privat oljeselskap brytes.

Enighet om delelinjen i Barentshavet. En 40 år gammel grensetvist er løst, Norge og Russland har blitt enige om et kompromiss om delelinjen i Barentshavet. Løsningen innebærer at et område på omkring 175.000 kvadratkilometer deles i to tilnærmet like deler. gjelder fra 7. juli 2011.

2010: Mento Service inn i nye produksjonshaller på Ågotnes. Mento AS kjøper Strømme Group AS.

2011

ardirector.no

MENTO

Your Local Oilfield Supplier

STAVANGER | BERGEN | KRISTIANSUND | HAMMERFEST | MENTO SERVICE |

Telefon +47 51 64 86 00. Epost: post@mento.no. www.mento.no

MENTO
www.mento.no

Oilfield Supply
Your Partner in Oilfield Supply Solutions

Hoses/Flowline
Your Partner in Hose/Flowline Solutions

Valves
Your Partner in Valve Solutions

Filtration
Your Partner in Filtration Solutions

MENTO SERVICE

Mechanical Solutions
Fabrication • Service • Testing • Engineering

Dette er fremdeles vår viktigste kilde til fornybar energi.

Og vi får stadig mer energi ut av hver dråpe.

Vannkraft er vår mest klimavennlige og fornybare energikilde. Her i Rogaland er vi så heldige å ha mye av denne ressursen som daler ned fra himmelen. Vi arbeider med å utnytte den bedre ved å ruste opp og utvide kapasiteten i vannkraftverkene. Slik at vi kan bruke vannkraften på en best mulig måte – til glede for både oss og kommende generasjoner.

Lyse har ambisjon om å ligge i forkant av utviklingen innen nye energiformer. Enten det gjelder vannkraft, vindkraft, biogass, kjøling eller varme. Vi kaller det positiv energi!

Følg oss på

Les mer på lyse.no/positivenergi

Ellen Math Henriksen

Industriell Gastronomi:

Samarbeid fra råvareproduksjon til ferdige kvalitetsprodukter

Nest etter olje- og gassnæringen er produksjon og foredling av mat den viktigste verdiskapende sektoren i Rogaland med rundt 20.000 arbeidsplasser og betydelige markeder nasjonalt og internasjonalt.

Mangfoldet er stort i regionen; fra spesialprodukter tilberedt og behandlet med den største perfektionisme og lidenskap til store volumer produsert, foredlet og distribuert industrielt – både nasjonalt og internasjonalt.

Det er dette spenningsfeltet mellom det sterke gastronomiske miljøet og den industrielle gjennomføringsevnen som gir regionen sin unikhhet. Det er dette krysningspunktet mellom industri og lidenskap, gastronomi og vitenskap som er kjernen i begrepet industriell gastronomi. Dette gjør oss i stand til å levere kvalitetsprodukter tilgjengelige for folk flest.

Gode klimatiske forhold og et aktivt fagmiljø har gjort Rogaland til landets fremste landbruksfylke, både når det gjelder dyrehold, kulturbeite, veksthusareal, dyrkbar jord og foredlingsbedrifter. Våre mange fjorder har gjort oss store på fiske og skjelloppdrett og Egersund havn er landets største, målt i ilandført kvantum med rundt 750 fiskerirelaterte arbeidsplasser.

De matindustrielle forskningsmiljøene er tunge aktører innen fôr og næringsmidler, skjell, havbruks- og oppdrettsvirksomhet. Sistnevnte er også av betydelig internasjonal dimensjon.

Matnæringen har lang tradisjon i regionen og eksemplene er mange på at når bedrifter samarbeider kan det fort

gå godt. Gjennom samarbeidsområder basert på likhet i behov og gjensidig nyttige egenskaper, er det mulig å oppnå stordriftsfordeler både innen innovasjon, skalering, spesialisering og kunnskapsutvikling. På sikt gir slikt samarbeid også gevinster i form av økt tilførsel av kapital, kompetente mennesker og kunnskapsintensive bedrifter.

Noen nyere eksempel på slikt samarbeid er landbruksnæringsanlegget på Kviamarka i Hå kommune. Til høsten vil det være investert over to milliarder kroner i Kviamarka og gi over 500 arbeidsplasser fordelt på gartneri, slakteri og meieri.

Byggingen av Måltidets Hus er et annet eksempel; over 100 årsverk er knyttet til utviklingen av industriell gastronomi gjennom Norges fremste gastronomiske miljø, landets største forskningskonsern innen mat, sterke næringsmiddelaktører og viktige nettverksorganisasjoner. Bare i 2010 ble det gjennomført over 60 utviklingsprosjekter basert på samarbeid mellom ulike aktører i matmiljøet i og tilknyttet Måltidets Hus.

På grunn av erfaringene og resultatene fra slike større samarbeidsområder, har matmiljøet i regionen blitt tildelt status som Norwegian Center of Expertise for området Industriell Gastronomi (Culinology).

Det nasjonale programmet Norwegian Centres of Expertise (NCE) er etablert for å forsterke innovasjonsaktiviteten i de mest vekstkraftige og internasjonalt orienterte næringsklyngene i Norge. Bedriftene som går inn i partnerskapet skal få et bedre grunnlag for å iverksette og gjennomføre krevende innovasjonsprosesser og gi grobunn for nye virksomheter. NCE-programmet har et langsiktig perspektiv og finansierer utviklingsprosesser i partnerbedriftene i opptil ti år. Samarbeidet er åpent for hele næringsmiddelindustrien, og prosjektene som gjennomføres er basert på områder som måltidsnæringen selv identifiserer som viktige for utvikling av egen virksomhet.

Det finnes mange sterke, etablerte matmiljøer i Norge som er viktige for utviklingen av den norske mat- og måltidsnæringen. Flere av disse miljøene har utviklet ekspertise og kompetanse som også er viktige for Rogalands-regionen. Med begrensede ressurser i kombinasjon med økt internasjonal eksponering er det enda viktigere å trekke på ressurser utover egen region for næringsutvikling.

Konkurranse mellom næringsmiddelaktører er en forutsetning for utvikling, men samarbeid kan gi kvantesprang i utvikling av en næring som leverer kvalitetsprodukter tilgjengelige for folk flest.

Einar Knudsen
Energikommentator

PETROLEUMSMELDINGEN OG ROGALAND:

Langsiktig - men framtiden er IKKE i våre egne hender!

Regjeringen har lagt frem sin lenge etterlengtede petroleums-melding: "En næring for framtida". Fylkeskommune har samordnet innspillene fra Rogaland og kan i det store og hele si seg fornøyd med uttellingen. Men der er fremdeles mye uklart når det gjelder hvilke konkrete grep som må tas for å sikre en bærekraftig og langsiktig petroleums-virksomhet, både for Rogaland og for nasjonen Norge. Dette bør Stortingsbehandlingen til høsten få på plass.

Det viktigste med meldingen er at den slår fast langsiktigheten: Dette er ingen solnedgangsindustri! Næringen skal videreutvikles i mange år fremover. Dette er helt i tråd med hva Rogaland fylkeskommune ba om: I den varslede meldingen må regjeringen legge til grunn at petroleumsvirksomheten vil og skal være en langsiktig virksomhet. Langsiktigheten som regjeringen legger vekt på, styrker også næringens omdømme og rekrutteringsbehov. Her er det godt samsvar med hva Rogaland sa i sitt høringsinnspill: Stortingsmeldingen må bære preg av fremtidsstro og ha en offensiv tone. Olje- og gassnæringens avgjørende bidrag til velferden må synliggjøres. I den kommende Stortingsmeldingen er det viktig å få frem den store betydningen petroleumsnæringen har for norsk økonomi. Petroleumsvirksomheten vil være den viktigste næringen for Norge i generasjoner fremover og må derfor sikres både bærekraftige vekstvilkår og forutsigbare rammebetingelser.

KLAR MARKERING

Meldingen er en klar markering mot dem som vil avvikle petroleumsnæringen og erstatte den med fornybar energi. Men den etterlater også en rekke spørsmål om hvilke konkrete tiltak som må set-

tes inn for at landets viktigste næring fortsatt skal bidra til å opprettholde velferdsstaten i form av inntekter til stat og kommuner, og arbeidsplasser og sysselsetting i distriktene. Den er også uklar rundt mange forhold som gjelder petroleumsvirksomhet og klimautfordringene. Disse avklaringene må komme når ennå en etterlengtet stortingsmelding legges frem - etter planen - til høsten: Klimameldingen. Nå kommer altså petroleumsmeldingen før klimameldingen. Det skal bli uhyre interessant å se hvordan Stortinget i denne sammenheng skal opprettholde klimaforliket - å redusere klimautslippene med 20 prosent fram mot 2020. Her kan det fort bli omkamp...

EN REKKE FORHOLD

I høringsuttalelsen fra Rogaland fylkeskommune er det nevnt en rekke forhold som har betydning for olje- og gassvirksomheten i vårt eget fylke. Ikke minst at norsk sokkel er i endring og at vi står foran en ny virkelighet med behov for nye løsninger. I Rogalands-uttalelsen heter det bl.a. at meldingen "må danne grunnlaget for den brede styringsplattformen som myndighetsorganer og næringsliv trenger for å kunne forvalte og utnytte de norske petroleumsressursene på en bærekraftig måte." Det bør man kunne få til - men da kreves det at både regjeringen og opposisjonen viser ansvar og ikke minst vilje til langsiktig samhandling. Da kan meldingen forankres i bredt og varig forlik i et Storting som ikke bare tenker fram til neste valg.

Høringsuttalelsen fra Rogaland la vekt på at "meldingen må legge føringer for olje- og gassvirksomheten både på kort og lenger sikt og skape en felles virkelighetsforståelse for situasjonen mellom de ulike aktørene". Det legger meldingen opp til, og de sentrale aktørene i næringen har nå ansvaret for å arbeide langs de lange linjene som regjeringen har lagt opp til i meldingen.

Flertallet i Rogaland fylkeskommune, som vedtok høringsuttalelsen, mente at

det skulle "åpnes for petroleumsvirksomhet i alle lovende områder utenfor Nord-Norge, herunder Nordland VI, Nordland VII og Troms II, men med strenge krav til miljø, sikkerhet og beredskap, og til samarbeid med andre næringer, spesielt fiskeri- og havbruksnæringen". Dette er langt på vei innfridd, ikke minst når det gjelder delelinjeområdet mot Russland. Og - det som skjer nordover vil også ha positive ringvirkninger for Rogaland - det har all tidligere erfaringer vist.

Det var ikke uventet, men like fullt en stor skuffelse både for flertallet i fylkeskommunen, for næringen og for kommuner og enkelte organisasjoner: Meldingen (og den reviderte forvaltningsplanen for nordområdene som ble lagt frem tidligere i år) slår fast at områdene utenfor Lofoten og Vesterålen verken skal konsekvensutredes eller åpnes for lettevirksomhet i denne Stortingsperioden. Nå skal det de neste årene samles inn "mer informasjon" om disse områdene. Med et nytt Storting høsten 2013 kan dette fort resultere i vedtak om konsekvensutredning og senere åpning...

STYRKING AV PETORO

I uttalelsen fra Rogaland ble en styrking av Petoro prioritert. Det ønsket er innfridd, men det gjenstår å se i statsbudsjettet i oktober hva substansen i dette er. Petroleumstilsynets ønske om mer ressurser er imidlertid satt på vent. Det samme gjelder Oljedirektoratet.

Også økt utvinning fra eksisterende felt var prioritert fra Rogaland. Dette er det lagt stor vekt på i meldingen, men det mangler konkrete forslag til hvilke virkemidler som regjeringen kan bruke for å få dette realisert. De få som er nevnt i meldingen er ikke gode nok. Forskriftene som må komme kan imidlertid gi flere svar - også omkring andre forhold der meldingen er uklar. Det skal imidlertid bli meget krevende, for å si det pent, å opprettholde produksjonen på (nesten) dagens nivå frem til 2020 slik bildet avtegner seg i dag. Regjeringens ambisjoner

er der, men både pisk og gulrot mangler i meldingen.

I Stortingsmeldingen legges det også vekt på at kostnadene på norsk sokkel holdes i sjakk. Rogalands innspill om behovet for mer standardisering og forenkling av prosesser, prosedyrer og regelverk, uten at det går på bekostning av sikkerhet og kvalitet, er reflektert i meldingen. Men her mangler det initiativet som fylket har foreslått, og som regjeringen burde grepet fatt i: Etablering av en arena for myndigheter, arbeidstakere og arbeidsgivere med stikkord dialog og samhandling. I denne sammenheng konstaterer jeg også at konkrete tanker om klyngesamarbeidet er fraværende i stortingsmeldingen. Rogaland skrev i sin høringsuttalelse: "Det må bli tettere og mer forpliktende samarbeid mellom ulike sektorer som klyngemessig er tilknyttet virksomheten på norsk sokkel. Blant disse er petroleumssektoren, maritim sektor, prosessindustrien og den kommende sektoren for utvikling av ny/fornybare energi. Særlig kreves det fokus på den siste, der erfaringene gjort innen petroleumssektoren kan overføres til utviklingen av nye energiformer, som havvind. Myndighetene må medvirke til at disse klyngene stimuleres til økt samarbeid også internasjonalt for dermed å bedre den totale konkurransedyktigheten for norsk industri."

Kostnadsforskjellen mellom Norge og Storbritannia er 20% - i Norges disfavør....

Blant de sakene som Rogaland kan glede seg over, er signalene om å opprette et klimafond. Dette er et konkret forslag spilt inn fra Rogaland: "Regjeringen bør vurdere å opprette et (klima)fond som, basert på innbetalt CO₂-avgifter, kan øremerkes prosjekter for klimaforbedrende tiltak innen petroleumsvirksomheten". Dette må det komme mer konkret om i den kommende klimameldingen.

MANGFOLD AV AKTØRER

Også ønsket fra Rogaland om et mangfold av aktører og ikke minst kreativ konkurranse blant de samme aktørene er imøtekommet i meldingen, men det er ikke sagt noe substansielt om hvordan man skal få dette til. Det forblir et mål.

Et vanskelig punkt for regjeringen har vært Rogalands ønske om at "regjeringen bør vurdere å endre lisensbetingelsene slik at de sikrer et relevant (høyt) norsk innhold i forbindelse med fremtidige kontraktstildelinger, i tråd med intensjonene i petroleumsloven, men ikke i strid med internasjonale avtaler (som EØS - og WTO-avtalene)." Jeg er kjent med at særlig LO har presset på her,

men foreløpig ikke vunnet fram. Dette punktet er ikke minst viktig for leverandørindustrien. Norsk leverandørindustri har gjennom 40 år bygget seg opp fra ingenting til nå å være i verdensklasse. Leverandørindustrien er viktig for lokal verdiskaping, og mange arbeidsplasser er knyttet til denne virksomheten over hele landet. Derfor må denne delen av virksomheten opprettholdes og styrkes. Hvordan dette skal skje sier meldingen lite om.

SVIKTER

Der meldingen etter min mening svikter mest, er rundt temaene "forutsigbare føringer" for de som skal investere i virksomheten i fremtiden. Dette er hva Rogaland sa i sitt innspill: "Rammevilkårene gir sterke føringer om målsettinger i olje- og gasspolitikken. Det er behov for forutsigbarhet, samtidig som det trengs tiltak for å nå nye industripolitiske mål." Meldingen gir ingen troverdige forsikringer om framtidige rammebetingelser, og den er uklar om virkemidler og volum når det gjelder satsningen på utdanning, kompetanse, innovasjon og på økt statlig satsning innen forskning og teknologiutvikling. Dette var områder prioritert av fylket. Her er det mye arbeid som nå gjenstår dersom Rogaland skal oppnå sine mål. Det samme gjelder en egen Stortingsmelding om mål og strategier rundt gassvirksomheten, ikke minst med tanke på Kårstøs framtid. Vi er også en gassnasjon, og gassen fortjener derfor økt oppmerksomhet. Meldingen avklarer på ingen måte hvordan norsk gasseksport skal opprettholdes og økes på lang sikt for å imøtekomme Europas framtidige gassbehov.

Meldingen legger til grunn at petroleumsvirksomheten skal være bærekraftig og langsiktig. Jo, den legger opp til langsiktighet både for Rogaland og for Norge. Men spørsmålet er om vi dermed har framtiden i egne hender? Må energiklyngen i Rogaland og i landet for øvrig fremdeles slåss for virkemidler som kan videreutvikle og trygge verdiskaping og sysselsetting for nærmere en kvart million kvinner og menn, til havs og til lands? Arbeidet for Rogalands del er på ingen måte avsluttet, men meldingen legger et godt grunnlag for at petroleumsvirksomheten fremdeles, og også i vår region, skal være en drivkraft for videreutviklingen av den norske velferdsstaten. Derfor må petroleums-klyngen i alle ledd gis bærekraftige vekstforhold for å kunne bidra til fortsatt verdiskaping. Det kan et bredt flertall i Stortinget få på plass når meldingen kommer opp til behandling til høsten.

NORSK SOKKEL ER I ENDRING.

Oljeproduksjonen faller. Nye funn er for små til å erstatte den produksjonen vi tar ut. Ingen nye områder er åpnet for leting siden 1994. Klimautfordringene stiller krav til nye teknologiske løsninger og utvikling av nye energikilder. Vi står foran en ny virkelighet med behov for nye løsninger der vi trenger en felles virkelighetsforståelse. Det er den største utfordringen for Stortinget når de lange linjene skal trekkes opp. Med eller uten SV og SP... Hvis Arbeiderpartiet vil og ønsker det....

Den norske velferdsmodellen er bygget på verdiskapingen fra petroleumsvirksomheten. I over 40 år har den sørget for inntekter til stat og lokalsamfunn og skapt arbeidsplasser. Den har gitt oss midler til å drive et velferdssamfunn som i dag rangeres som det beste i verden. Målet, som også reflekteres i meldingen, er å opprettholde og videreutvikle dagens velferdsstat.

Men velferd kommer ikke av seg selv. Det kreves hardt arbeid. Petroleumsvirksomheten sysselsetter direkte og indirekte rundt 250.000 personer som årlig bidrar med langt over 400 milliarder kroner av statens totale inntekter. Skal vi videreutvikle norsk sokkel, og samtidig utvikle fornybare energikilder, må det derfor tas nye grep.

UFORTJENT OMDØMME

Petroleumsvirksomheten har i deler av opinionen fått et ufortjent omdømme. Næringen oppfattes forurensende, umoderne og ikke framtidsrettet. Realitetene er at norsk olje - og gassproduksjon er blant de mest miljøvennlige i verden. Den er globalt anerkjent for sitt fokus på sikkerhet og er også fremst på utvikling av miljøvennlige teknologier. Vi må gi næringen det omdømme den fortjener, basert på realiteter og fakta. Det legger Stortingsmeldingen opp til.

Norsk olje- og gassvirksomhet skal utvikle seg i mange år framover og skal drives på en slik måte at miljøkonsekvensene minimaliseres samtidig som verdiskapingen opprettholdes. Utviklingen av fornybare energikilder vil på lengre sikt kunne bidra til både verdiskaping og utslippsbegrensninger, men de vil i uoverskuelig framtid være et supplement til energiproduksjonen fra olje - og gassressurser. Det er det felles utgangspunktet vi trenger for framtidsrettede og bærekraftige energiløsninger. Også når Stortinget til høsten skal behandle meldingen. For det er fremdeles slik i denne sammenheng at det som er godt for Rogaland, er godt for Norge, er godt for Rogaland...

NORAM - et nyttig nettverk

Tekst og foto:
Inger Tone Ødegård

Ressursgruppen NORAM ble etablert i 2006 som en vide-reføring fra Orion Foundation. Orion la grunnlaget for det nære samarbeidet som NORAM har til AmCham og den amerikanske ambassaden i Oslo. I tillegg har Orion gjennom en årrekke blant annet gitt økonomisk støtte til lærere som tar sommerkurs i USA, motivert norske studenter til studier i USA med mer, sier Hans Eyvind Næss, leder av ressursgruppen.

Ressursgruppens medlemmer representerer et allsidig nettverk og har til sammen svært mange nyttige kontakter for regionens nærings- og kulturliv (offentlig og privat). Næss inviterer regionen til å benytte ressursgruppens nettverk innen de ulike sektorer. NORAM arbeider på tvers av fagområder og har sammenfallende interesser med mange av de øvrige ressursgruppene.

NORAM har høyt fokus på å moti-

vere norsk ungdom til å studere i USA og utlandet for øvrig, og deltar i informasjonsmøter i samarbeid med ANSA, Fulbright, Norge-Amerika foreningen med flere. Ressursgruppen arrangerer BAH (Business After Hours) – en møteplass hvor foredragene er på engelsk slik at utenlandske ledere i regionen i større grad kan møte norske ledere.

Stavanger-regionen blir stadig mer internasjonal og det er viktig å skape de gode møteplassene på tvers av kulturer. Næss sier videre at det er viktig at NORAM arbeider nært sammen med det amerikanske og canadiske miljøet som er i regionen, og trekker særlig fram den store betydningen som den internasjonale skolen har i den sammenheng. I samarbeid med Democrats and Republicans Abroad og NATO har NORAM etablert en tradisjon for å feire Independence Day i Byparken i Stavanger.

Stavanger kommune har siden 1982 vært vennskapsby med Houston/Galveston med faste utvekslingsprogrammer for ungdom. Rent forretningsmessig har energisektoren naturlig nok hatt en sentral rolle, og i samarbeid med Greater Stavanger har det gjennom de siste årene blitt etablert meget spennende prosjekt på tvers av Atlanteren, både innen forskning, medisin og utdanning.

KREFTFORSKNING

Stavanger Universitetssjukehus har flere internasjonale relasjoner og forsknings-

samarbeid mot USA. Hovedaksen er mot Houston og MD Anderson Cancer Center (MDACC). Dette sykehuset har 18.000 medarbeidere, og er kåret til USAs fremste kreftsykehus. Sammen med Radiumhospitalet og Kreftregisteret gjennomfører MDACC konkrete forskningsprosjekter. Det er en spesiell interesse for de mulighetene som fødselsnummer og kreftregisteret gir i forhold til å følge befolkningen over tid. Dette er en mulighet som ikke finnes i USA, sier Stein Tore Nilsen, forskningsdirektør ved SUS.

SUS er med i et nettverk av de 25 sykehus som MD Anderson samarbeider med internasjonalt. I dette samarbeidet knyttes kontakter mot andre verdensdeler. Til nå har den årlige konferansen for dette samarbeidet vært holdt i Houston. I 2012 vil den finne sted i Stavanger og Oslo. Det er første gang denne konferansen blir arrangert utenfor USA.

Forskningssamarbeidet med MD Anderson har ført til en rekke artikler og doktorgrader. Prosjekter pågår og nye er under planlegging, forteller Nilsen.

RESSURSGRUPPEN NORAM

Ressursgruppens mål er å knytte bånd og etablere samarbeid mellom Stavanger-regionen – USA og Canada, gjennom kulturell forståelse, utdanning og nye forretningsmuligheter.

Medlemmer:

Hans Eyvind Næss, Kulturkonsult (leder)
Jason Turflinger, American Chamber of Commerce
Arne Neset og Torleiv Bilstad, UiS
Einar Bergh (tidligere Statoil)
Stein Tore Nilsen, SUS
Steinar Olsen, MisWaco
Frode Enge Hovland, Greater Stavanger
Kristin Kragseth, ExxonMobil
Linda Duevel, ISS
Morten Warland, GE Money Bank
Kjell Ursin Smith, ONS
Cheryl Storø (rådgiver for studier i USA mm)
Jostein Soland/Inger Tone Ødegård, Næringsforeningen i Stavanger-regionen

American Chamber of Commerce bistår med mange arrangement og kontakter for Næringsforeningen. Andrea Imbsen (f.v.), Jason Turflinger og Tone Nymoen.

Pål Jacob Jacobsen

Stavanger-regionens Europakontor
pal@onemarket.be
www.stavangerregion.eu

64—65

NYTT FRA BRUSSEL

Ubalanse

EUs politikere har fullt opp med jobb i sommer. Hele Europa er i ubalanse og det er krevende og dyrt å komme tilbake i en noenlunde balanse. Aldri har Europa hatt større behov for modige, framtidsrettede og hardt arbeidende politikere.

Mens Tyskland, Nederland og Sverige går som toget, så sliter Portugal, Hellas og Irland med massiv gjeld, store budsjettunderskudd og en konkurransekraft som er langt fra stor nok til å løfte landene ut av krisen.

Revolusjonene i Nord-Afrika skaper også en ubalanse. Italia og Malta oversvømmes av flyktninger som vil arbeide i Europa og italienerne hjelper gjerne de franskspråklige tuniserne videre til Frankrike. Dette setter den frie bevegelsen i Schengen på prøve og EU får vist at de har en viktig rolle å spille på dette området.

Mens ungdom i Syd-Europa går uten jobb – så sliter Norge, Flandern og Tyskland med mangel på arbeidskraft. Bare Flandern behøver 70.000 helsearbeidere innen 2015 og en økende mobilitet og bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel er helt nødvendig for å sikre velferd og vekst.

På energisiden sier Tyskland nei til atomkraft etter 2022, mens franskmennene ser nye markedsmuligheter for ny og sikrere atomkraft. Derimot vil franskmennene ikke ha skifergass som polakkene tror så mye på. Hvordan fornybar energi kommer ut av dette er det store spørsmålet.

For å skape bedre balanse, må medlemslandene samarbeide og vise solidaritet, noe som ikke er lett når eurokrisen og immigrasjonen lokker frem nasjonalistiske og populistiske strømninger som Sannfinnene i Finland, Le Pen i Frankrike og Sverigedemokratene i Sverige.

Næringsforeningens medlemmer kan gjøre sitt for å skape balanse gjennom å spandere mye på ferien i Hellas, kjøpe dyre italienske sko og bytte ut Volvoen med SEAT.

Konferansehotellet på Rennesøy

2 konferanserom - ett for 25 og ett for 50 personer (70 m/kinooppsett)
Flotte grupperom ute på de store leilighetene.
26 doble rom i leiligheter og hotellrom.
Restaurant for 100 gjester.
Kun 30 min. med bil fra Stavanger.
tlf. 90 87 67 07

FJORDBRIS HOTELL
ØSTHUSVIK

Se mer på - www.fjordbris.no

ROBYN

50 CENT ^(US) ★ IMMORTAL ^(S)

KAIZERS ORCHESTRA

HÅKAN HELLSTRÖM ^(S)

PENDULUM ^(AU) ★ KELIS ^(US)

VERONICA MAGGIO ^(S) ★ VAMP

TØNES ★ OVERTHROW ★ ENSLAVED

BJØRN EIDSVÅG, M/THOMAS DYBDAHL

HONNINGBARNA ★ JAKOB HÅKON BAND

FLERE ARTISTER OFFENTLIGGJØRES SENERE!

VIP-BILLETTER

Tilgang til arenaens VIP-belt for sponsorer og samarbeidspartnere

Gode fasiliteter med oppvarming og egne skjermer

Lounge-område med DJs ★ Egne barer med utvidet sortiment

Egne toaletter ★ Eget område også utendørs

1 matbong til gourmetmat og 2 drikkebonger følger med hver billett

NB. Begrenset antall og 21 års aldersgrense

VIP-Dagspass Kr. 1490,-

VIP-Festivalpass Kr. 3990,-

for VIP og gruppesalg kontakt vip@rxr.no

RXR

Rått og Råde ★ Lassa, Stavanger ★ 1.-3. sept.

Kjøp festivalpass hos billettservice på tlf.: 815 33 133, på Posten eller andre
utsalgsteder ★ facebook.com/rxr ★ rxr.no

STAVANGER KOMMUNE
Medienett
Stavanger Aftenblad

THE VOICE

NORDIC CHOICE HOTELS

Sissel Medby,
styreleder i
Næringsforeningen.

En bro til en bedre region

”Menneskenes forhold til virkeligheten er komisk. Vi kjenner rett og slett ikke verden. Den er hinsides vår erkjennelse. Vi ser den ikke. Vi tyder bare det vi uklart skimter. Verden er uerkjennelig, derfor må vi konstruere den”.

Sitat fra Ben Okri i forord til Cervantes Don Quijote.

Romanen Don Quijote handler om to skikkelser, den ene ser det han tror på, den andre tror bare på det han ser. I mange sammenhenger er det nettopp det vi må gjøre – skape en virkelighet, og vi bør tilstrebe og skape en virkelighet vi ønsker oss. I arbeidet med å skape vår framtidige virkelighet handler det om å ta de rette beslutningene som er gode i et langsiktig perspektiv.

Hvor langt fram kan vi se?
Hvor langt fram ønsker vi å se?
Hvor langt fram tenker vi når vi tar beslutninger? Tom Hetland i Stavanger Aftenblad, peker i sin kommentar fredag 17. juni på hvor vanskelig det er å tenke langt nok fram, men framhever betydningen av nettopp langsiktighet. Det er viktig å heve blikket lenger enn til neste kvartal, eller til neste valg.

LIVSKVALITET

Vi bor i et land og i en region som kommer høyt opp i alle rangeringer som har med livskvalitet og levestandard å gjøre. Dette må vi ta vare på, både for oss selv og for våre framtidige generasjoner. Vekstprognosene viser at Rogaland kommer til å ha 150.000 flere innbyggere i 2033. Denne veksten er oppjustert i forhold til hva den var for ett år siden. Spørsmålet er hvordan regionen skal klare å planlegge godt for at denne veksten skal bli god og positiv.

En sak som har stått i fokus i Næringsforeningens arbeid over lang tid er kommunestrukturen. Hvor hensiktsmessig er den for å ivareta våre framtidige utfordringer? Det kan være vanskelig å se for seg en ny kommunestruktur – da det er langt fram, men det er likevel viktig å tørre å stille spørsmålet og å analysere hvilke muligheter summen av kommunene kan gi på lang sikt. Hvis vi bare skal

Ponte St. Angelo fra Roma.

tro på det vi ser – i dag, så er det fare for at vi bremser en positiv utvikling. Det er viktig å ha en god visjon og tro på at det er mulig.

Mange argumenterer mot sammen-slåing av kommuner, mens andre mener kommunene burde tvinges til sammenslåing. De små kommunene er redd for å bli slukt av de store.

Vi vet at nåværende kommunestruktur medfører at vi taper statlige tildelinger. Det er også sannsynlig at dagens kommunestruktur hemmer en optimal boligutvikling, samt en god utvikling av kollektivtilbudet og øvrig infrastruktur for bane og vei.

UTFORDRINGER

Mange av de utfordringene som berøres er knyttet til forhold internt i regionen. Når vi legger til elementer som setter regionen inn i et nasjonalt perspektiv, kommer andre utfordringer – og muligheter til. Her kan vi nevne lyntog til Oslo som et eksempel.

Det er med stor interesse jeg har lest om Visjon 2050 fra Asplan Viak og Stavanger Aftenblad i den siste tiden. Artikkelserien peker på mange av utfordringene knyttet til regionens framtid; infrastruktur, kollektivtilbud, boset-

tingsmønster, etc. Det er flott at Stavanger Aftenblad er med og setter fokus på disse viktige spørsmålene. Kommunestrukturen har vært en sentral del i denne artikkelserien.

I en framtidig kommunestruktur er det ikke så interessant hvem eller hvilke kommuner som KAN klare seg alene. Det interessante er hva som er best for regionen totalt sett i det store bolig- og arbeidsfelleskapet som regionen representerer.

KOMMUNESTRUKTUR

I spørsmålet om kommunestruktur er det mange interessenter; innbyggerne, de folkevalgte, byråkrater og næringslivet. Det er de langsiktige perspektivene som i størst grad berører innbyggere og næringsliv. Byråkrater og folkevalgte vil i stor grad byttes ut før vi vil kunne se de langsiktige effektene av endringer. Utfordringen – kanskje særlig for politikerne – er å tenke langsiktig på innbyggernes og næringslivets kår i hele regionen.

I Roma finnes en bro, St. Angelo. Det er en gammel bro, like gammel som mausoleet til Hadrian. Den ble i sin tid bygget for å gjøre det mulig å komme til den andre siden. Den andre siden ble den gang ansett som en endestasjon og utkant. Med tiden er broen blitt en viktig åre. Broen som ble bygget til ”utkanten” har bidratt til at utkanten har blitt sentrum. Med kommunikasjonen som broen representerer har verden rundt den forandret seg. Den ”andre” siden er nå blitt den sentrale siden. På samme måte er det ikke lett å si hva som vil bli og bør bli den sentrale delen i vår region framover. Bygging av en bro er et godt bilde på god kommunikasjon. Kommunesammenslåing kan være en bro til en bedre region.

Trender og muligheter innen bioteknologi

Stavanger Forum 22. aug. kl. 08:30 – 09:45

Opening of the XXIV SPPS Congress

BIOTECHNOLOGY AND INDUSTRY

Mike Bushell, Chief Scientist International, Syngenta

Plants are essential organisms on this planet as they provide most of the food we eat, the energy that we use and remove waste carbon dioxide from the atmosphere. Plant biotechnology has gained momentum in recent years where new genes have been discovered and characterized which ultimately will give rise to plant species with valuable characteristics in terms of increased biomass production (food and feed) and the potential of using plants as a sustainable energy source.

In the opening lecture at the XXIV SPPS Congress in Stavanger Dr Mike Bushell, Principal Scientific Advisor at the multinational biotechnology company Syngenta will present the new trends and

opportunities within plant biotechnology in a global context. Plant biotechnology will have an effect on Norway as a nation and the Rogaland region and the presentation by Dr Bushell will highlight this.

Att. fee NOK 600,- + mva

Påmelding: <https://web.questback.com/universitetetstavanger/cbbkv6uk/>

Mike Bushell

is the Principal Scientific Advisor for Syngenta, a world leader in plant science. Mike has a chemistry background, with a Ph.D. from

Liverpool and the University of California at Davis. Following postdoctoral studies at Cambridge, he joined ICI in 1980, based at Jealott's Hill International Research Centre in Berkshire. He has held a variety of technical leadership and management roles over the last 30 years, including Head of R&D Projects, Head of Discovery, Head of External Partnerships and Head of Jealott's Hill, one of the world's leading R&D centres for innovation in agriculture. Mike has served on many external industry bodies, government and university advisory boards, including the Food Research Partnership, the BBSRC Strategy Panel for Sustainable Agriculture and the Biosciences KTN. He is also the secretary to the Syngenta Technology Advisory Board.

OPPTATT AV SKATT?

Gratis oppdatering i skatterett via epost og mobil fra ett av Norges ledende skatterettsmiljøer.

Nyhetsbrevet Skatt+ gir løpende oppdatering i regelverk, dommer og uttalelser i skatterett. Våre oppsummeringer gjør oppdateringen enkel, men du har samtidig mulighet til å gå i detalj på det som er særlig relevant for deg.

Stadig flere leser Skatt+ som ledd i sin skattefaglige oppdatering.

Registrer gratisabonnement for deg og dine medarbeidere på www.steenstrup.no/skattpluss, og last ned siste utgave av Skatt+.

Mobilversjonen ligger på: www.steenstrup.no/skattpluss/mobil.

 **STEENSTRUP
STORDRANGE**

WWW.STEENSTRUP.NO

OSLO TØNSBERG STAVANGER BERGEN ÅLESUND TRONDHEIM TROMSØ

Johan Fredlund
Ny selger og kundebehandler ved NaviCom sitt kontor i Oslo

Johan Fredlund er ansatt som selger og kundebehandler ved NaviCom sitt kontor i Oslo.

Johan er utdannet sivilingeniør fra Chalmers i Gjøteborg og har, som mange andre ingeniører i Gjøteborg, arbeidet i Volvo – som Product Quality Manager.

I 2007 begynte Johan som selger i Hogia Data AB med salg av forretningsløsninger til detaljhandelen. Gjennom salg av Workflowløsninger til AX- og NAV-kunder har Johan grunnkunnskapen som kreves for å kunne selge bransjeløsningene TRIMIT og LS Retail. I rollen som salgansvarlig for Fashion/Retail vil Johan jobbe i tett samarbeid med vår avdeling i Bergen.

Jon Thor Johannsson
Ny utvikler på Microsoft Dynamics NAV ved NaviCom sin avdeling i Bergen

Jon Thor Johannsson er ansatt som utvikler på Microsoft Dynamics NAV ved NaviCom sin avdeling i Bergen.

Jon Thor har jobbet som utvikler på Microsoft Dynamics NAV (Navision) siden 1999. Han har

erfaring fra både industri, logistikk og LS Retail. Han har jobbet i ulike bransjer her i Norge siden 2003 og kommer fra stilling som utvikler hos Akva Group Software AS hvor han jobbet med både Microsoft Dynamics NAV, Wisefish (bransjeløsning for fiskeindustrien) og SmartRetail. I NaviCom vil Jon Thor konsentrere seg om Microsoft Dynamics NAV og LS Retail.

Rune Veenstra
Ny administrerende direktør i NorSea AS

Rune Veenstra tiltrer som ny administrerende direktør i NorSea AS 1. september 2011.

Han kommer fra Bauer-Nilsen AS, der han har vært ansatt som administrerende direktør.

Tidligere har han jobbet

i Heli-One (Divisjon i CHC Helicopters i Canada) der han har hatt forskjellige ledende stillinger siden våren 2005. Før dette var han i fem år leder for hos Pratt & Whitney Norway Engine Center.

Veenstra har sin utdanning fra Horten Ingeniørhøgskole og Luftforsvarets Krigsskole. NorSea AS driver forsyningsbasene i Tananger og Dusavik, utvikler og administrerer eiendomsmassen, samt tilbyr integrerte logistikk- og serviceløsninger til operatør- og oljeserviceselskaper i Stavanger-regionen. Selskapet har 230 ansatte og en årlig omsetning på rundt 450 millioner.

Brede Fladen
Ny assisterende avdelingsleder for Microsoft Dynamics AX i NaviCom

Brede Fladen er ansatt som assisterende avdelingsleder for Microsoft Dynamics AX i NaviCom. Brede har en solid utdanning med kombinasjonen bedriftsøkonom fra BI og høgskoleingeniør fra Universitetet

i Stavanger. Han har lang erfaring fra IT-bransjen, og kommer nå fra jobb som systemarkitekt og software-utvikler hos Trac ID Systems AS. Tidligere har han jobbet for TietoEnator/ISI, Gilde og Lærdal Medical, innen fagområdene utvikling, produksjon, QA og prosjektledelse.

I NaviCom skal Brede på sikt overta som leder for Microsoft Dynamics AX-avdelingen. Avdelingen teller drøyt 60 konsulenter og utviklere og er geografisk spredd på flere lokasjoner.

Gunnstein Økland
Ny utvikler/trainee Microsoft Dynamics AX ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes

Gunnstein Økland er ansatt som utvikler/trainee Microsoft Dynamics AX ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Gunnstein startet i NaviCom dagen etter siste eksamen ved Universitetet i Stavanger.

Der har han hittil fullført

en bachelorgrad i IT og vurderer nå mastergraden på deltid, men først skal han få kontroll på Microsoft Dynamics AX. Med stor lærevilje og stort pågangsmot er Gunnstein et friskt pust i NaviCom.

Odd Bjørn Meling
Ny Key Account Manager ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes

Odd Bjørn Meling er ansatt som Key Account Manager ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes.

Odd Bjørn kommer fra Profitbase, hvor han har jobbet med salg av produkter og tjenester.

Han har sammenhengende erfaring i IT-bransjen fra 1981, blant annet gjennom en rekke år i WM-data. I NaviCom er Odd Bjørn ansvarlig for å ivareta eksisterende kunder.

EBT

Endresen Brygfeld Torall
ADVOKATFIRMA

Vår erfaring – din fordel!

Verksgata 1 A 4013 Stavanger
Postboks 155 Sentrum 4001 Stavanger
Telefon +47 52 69 50 60 • post@ebtas.no

www.advokatene.no

NYTT OM NAVN

Reimund Borsholm

Ny konsulent på Retail/Microsoft Dynamics NAV ved NaviCom sin avdeling i Bergen

Reimund Borsholm er ansatt som konsulent på Retail/Microsoft Dynamics NAV ved NaviCom sin avdeling i Bergen. Reimund har lang erfaring fra ERP-bransjen både som prosjektleder

og konsulent. Han har jobbet med ERP-systemer fra 1986 og frem til i dag, de 9 siste årene med Microsoft Dynamics NAV. Reimund har også god kunnskap om Huldt & Lillevik Lønn. Nå kommer han fra Maritec AS hvor han har vært senior løsningsarkitekt ERP/IKT siden 1997. Reimund har både økonomiske og juridiske fag i sin utdanning.

Ragnhild Wiik

Ny direktør ved BI Stavanger

Ragnhild Wiik (56) er ansatt som ny direktør ved BI Stavanger. Hun tar over etter Bjørn Bugge og tiltrer stillingen 1. september. Wiik er i dag forskningsdirektør ved IRIS Innovasjon i Stavanger. Hun har tidligere vært

seniorforsker ved Rogalandsforskning og leder for TI Stavanger. Siden 2004 har hun vært foreleser ved Handelshøyskolen BI Stavanger. Wiik har en doktorgrad i mikrobiologi fra Universitetet i Bergen og hun tok en Master of Managementgrad ved Handelshøyskolen BI i 2001.

Lin Iren Giske Andersen

Ny hovedlærer i journalistikk ved Norges Kreative Fagskole i Stavanger

Lin Iren Giske Andersen er ansatt som ny hovedlærer i journalistikk ved Norges Kreative Fagskole i Stavanger. Andersen kommer fra i informasjonsavdelingen i Statoil, der hun har arbeidet de siste fem årene. Tidligere har

hun blant annet jobbet åtte år i NRK Rogaland. Hun ønsker nå å bruke erfaringene sine til å styrke journalistutdanningen ved NKF ytterligere. Lin er cand.mag fra universitetet i Bergen, og har master i journalistikk fra University of Wales.

Jan Cato Rikenberg

Ny utvikler på Microsoft Dynamics CRM ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes

Jan Cato Rikenberg er ansatt som utvikler på Microsoft Dynamics CRM ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Jan Cato har jobbet en rekke år i bar- og restaurantbransjen i Stavanger, før han bestemte seg for å satse

på ny utdanning. Han kommer nå fra Universitetet i Stavanger hvor han har tatt en bachelor-grad i IT. I NaviCom inngår Jan Cato som utvikler i CRM-teamet.

Marit Elise Haugland

Ny konsulent ved AX-avdelingen ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes

Marit Elise Haugland er ansatt som konsulent ved AX-avdelingen ved NaviCom sitt hovedkontor i Sandnes. Marit er utdannet bedriftsøkonom fra Handelshøyskolen BI i Bergen og har vært økonomimedarbeider og leder i ulike bransjer i over 20 år. Sist kom hun fra Expro Norway AS. I NaviCom inngår Marit i finansgruppa hvor hun er en ressurs på Microsoft Dynamics AX og Huldt & Lillevik Lønn.

Lindis Folkvord

Ny HMS/K-rådgiver i Compendia

Lindis Folkvord (35) er ansatt som HMS/K-rådgiver i Compendia. Folkvord kommer fra en prosjektstilling innen kvalitet i Kavli AS. Lindis er utdannet Cand Scient fra Landbrukshøgskolen på Ås og har tilleggsut-

danning innen HMS fra UiS og kvalitetsledelse fra Universitetet på Ås.

Nils Ree

Ny web-utvikler i Compendia

Nils Ree (20) er ansatt som web-utvikler i Compendia. Nils Ree er akkurat ferdig med sin fagprøve inne IKT servicefag ved Bryne videregående skole.

Fergal Purcell

Ny web-utvikler i Compendia

Fergal Purcell (35) er ansatt som web-utvikler i Compendia. Purcell har erfaring som utvikler fra ulike selskap. Fergal har sin utdanning fra Universitetet i Dublin.

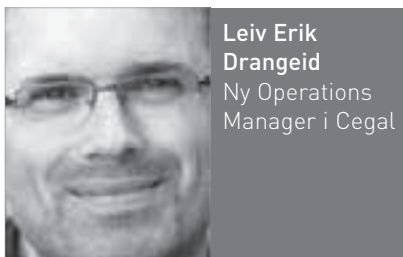

Arne D. Jensen

Ny driftsleder i Maestro F&B AS i Stavanger Konserthus

Arne D. Jensen er ansatt som Driftsleder i Maestro F&B AS i Stavanger Konserthus. Maestro har ansvaret for all servering av mat og drikke i dagens Stavanger Konserthus, ved nytt konserthus og områdene rundt (kon-

serter, barer og så videre). Arne skal ha ansvaret for driften av selskapets konsepter og salg mot kundegruppene. Han kom fra ISS Facility Services, hvor han hadde ansvaret for driften av mat- og drikkekonseptet ved Stavanger Konserthus, samt å opparbeide driftskonsepter ved andre av ISS-kontrakter. Arne har hotellhøgskolen ved UiS.

Leiv Erik Drangeid
Ny Operations
Manager i Cegal

Leiv Erik Drangeid er ansatt som ny Operations Manager i Cegal.

Leiv Erik Drangeid kommer fra stillingen som gruppeleder for konsulent i TeleComputing Stavanger. Han har også vært utleid som IT-sjef

hos kunder av TeleComputing, blant annet har han jobbet som driftssjef hos WM-data. Leiv Erik Drangeid tiltrer stillingen 1. juli 2011.

Cegal AS leverer IT drift og konsulenttjenester til bedriftsmarkedet. Selskapet har i dag 70 ansatte og en årlig omsetning NOK 120 mill. Selskapet har de siste årene hatt en årlig vekst på 40 prosent, og omsetningsveksten er kombinert med god lønnsomhet.

Gratis for medlemmer!

Husk at alle medlemmer i Næringsforeningen kan legge inn nyansettelser i Nytt om navn på nett og i papirutgaven. Det er god profilering for deg og godt stoff for oss. Send oss din melding og et bilde via rosenkilden.no eller på e-post til post@stavanger-chamber.no, så kommer dine nye ansatte med begge steder – helt gratis!

10 år med
vind i seilene

Nå i august er det 10 år siden Mosaïque ble startet her i Stavanger. Siden da har vi vokst til å bli det mest betydningsfulle headhunting - og rekrutteringsselskap i Stavanger-regionen, spesielt innen satsingen vår på olje/engineering og IT.

Vi teller nå 11 ansatte, og tilbyr våre kunder stor kapasitet på research og solid kunnskap om bransjene vi rekrutterer til.

Vi ønsker å takke for tilliten våre kunder har gitt oss opp igjennom årene og ser frem til et godt og langvarig forhold til våre kunder i de neste ti årene også!

 facebook.com/mosaïque.no

 @mosaïque_as

 linkedin.com/company/mosaïque-as

MOSAÏQUE
Headhunting

Verkgaten 62, 4013 Stavanger, telefon 51 85 41 60.
E-post: info@mosaïque.no • www.mosaïque.no

Rosenkilden distribueres til private og offentlige virksomheter i Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Jæren og Ryfylke.

Priser 2011: (størrelser angitt med BxH)

Helside: (utfallende) 210x297 mm, 186x270

Halvside: 186x134 mm (ligg)

Kvartside: 186x65 mm (ligg)

Innstikk: pris etter avtale. Fem prosent rabatt for medlemmer.

Kr. 18.000.-

Kr. 10.600.-

Kr. 5.800.-

For mer informasjon kontakt:

Kjetil André Christiansen på telefon: 51 51 08 85 eller e-post: christiansen@stavanger-chamber.no

Frist for innlevering av materiell for neste nummer er 22. august
Annonsepriser og materiellfrister se: www.rosenkilden.no

Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS

dnbnor.no

Vi har lang erfaring som regional, nasjonal og internasjonal samarbeidspartner for næringslivet innenfor Olje og Gass.

Våre rådgivere har førstehånds kunnskap om forholdene innenfor sektoren. Sammen med våre kunder ønsker vi å bidra til en sunn og langsiktig vekst, derfor har DnB NOR valgt å være tilstede med spisskompetanse innen Olje og Gass i **Stavanger** – Oslo – Stockholm – London – Singapore og Houston.

DnB NOR

Bank fra A til Å